

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร. วิทยาเขตอีสาน

Journal of Humanities and Social Sciences Mahamakut Buddhist University Isan Campus

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2563

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา และวรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ออกราย 4 เดือน (ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน, ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม, ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม)

ที่ปรึกษา

พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี วิทยาเขตอีสาน
พระครูธรรมภาณีสมัย, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ
พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์อีสาน
พระมหาวิศักดิ์ ชาติสุโก	ผู้อำนวยการสำนักงานในวิทยาเขตอีสาน

บรรณาธิการ

ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.อรุณพงษ์ ผิวเหลือง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

นายสุรศักดิ์ อุดเมืองเพ็ญ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1. พระครูวุฒิชัยธรรมบัณฑิต, รศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บั้วระภา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โนตะวัน กำท่อม วิทยาลัยทองสุข
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดีรี ทูมเมฆ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
11. ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
12. ดร.ไชยสิทธิ์ อุคมโชคนามอ่อน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการบุคคลภายในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1. พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. พระมหาศุภชัย สุภกิจใจ, ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
4. พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
5. พระครูวินัยธรรวรงค์ ปยุตโต, ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
6. พระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย, ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
7. พระครูปลัดสุรภูมิ จนทรมโม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
8. พระมหาวิไลศักดิ์ ปณฺญาโร, ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
9. ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ บัวสุข มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
11. รองศาสตราจารย์ ดร.เสงี่ยม ศิริสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิฑูล ทาชา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร เกษจ้อย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรชัย อุทาพันธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัญชา เกียรติจรุงพันธ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงวุฒิ ศรีวิไล มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ผ่านพูล มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
18. ดร.อภิชาติ เหมือนไร่สง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
19. ดร.ณัฐกิตต์ สิริวัฒนาทกุล มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
20. ดร.ชนาธิป ศรีโท มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
21. ดร.เอนก มูลมา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

เลขานุการ นางสาวชุลีพร นาห้วนิล มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Reviewers) ประจำฉบับนี้

1. พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. พระครูวินัยธรรวรงค์ ปยุตโต, ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บั้วระภา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ผ่านพูล มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โนตะวัน กำห่อม วิทยาลัยทองสุข
10. ดร.อภิชาติ เหมือนไร่สง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน 9/37 หมู่ที่ 12 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น 40000 โทรศัพท์ 0-4324-2386, 080-7506846 โทรสาร 0-4324-2386

จัดรูปเล่ม (Content designed)

นางสาวชุติมา ศรีจารุเมธีญาณ

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2563

ISSN : 2730 – 1869 (Print), ISSN : 2730 – 2288 (Online)

บทบรรณาธิการ

Editorial

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2563 ฉบับนี้มีความเข้มข้นด้วยเนื้อหาและสาระทางวิชาการ ทุกบทความวิจัยและบทความวิชาการได้ผ่านการคัดกรองและเลือกสรรจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญยิ่ง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่จะนำไปประยุกต์ใช้และบูรณาการองค์ความรู้ เพื่อให้วารสารเป็นที่ยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นในวงการวิชาการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน ฉบับนี้ ประกอบไปด้วยบทความจำนวน 8 เรื่อง โดยแบ่งเป็นบทความวิจัย จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1) การบริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี 2) การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 3) ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4) การปฏิบัติธรรมของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน 5) ความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอินทราวิราชกูรูอุปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี บทความวิชาการ 3 เรื่อง ได้แก่ 1) การแปลงเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทย 2) การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย 3) พระอริยสงฆ์แห่งชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท บทความเหล่านี้ล้วนแต่เป็นบทความที่มีคุณภาพและน่าสนใจ

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้คำติชมและให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารมาโดยตลอด โดยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้ดียิ่งขึ้นไป

ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ

บรรณาธิการ

<p>การบริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี</p> <p>Personnel Administration of Instructors in Wattientawai School on Muang Pathumthani District Pathumthani Province.....</p> <p>กัญญนันท์ สิริคุปต์ธรรานนท์ Kanyanan Sirakuptharanon</p>	1
<p>การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย</p> <p>A Study results of Proactive learning management on Undergraduate student Mahamakut Buddhist University.....</p> <p>พระบวร ปวารธมโม PhraBoworn Pawaradhammo</p>	9
<p>ทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> <p>Parents' Viewpoints towards Educational Management, Special Education Center of Mukdahan Province, Special Education, Northeast.....</p> <p>น้ำฝน โงษาฤทธิ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โนตะวัน กำหอม Nomfon Ngocharit and Asst.Professr Dr.Naitawan Kumhom</p>	24
<p>การปฏิบัติธรรมของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน</p> <p>Dhamma practice of graduate students at Mahamakut Buddhist University Isan Campus.....</p> <p>ดร.ประสงค์ พรมศรี Dr.Prasong Promsri</p>	43

<p>ความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอินทราวารีราษฎร์ อุปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี Opinions in General Administration of Educational Personnel in Intharanavi Ratupatham School on Klongluang District Pathumthani Province.....55</p> <p>กัญญนันท์ สิริคุปต์ธรรานนท์ Kanyanan Sirakuptharanon</p>	
<p>การแปลงเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทย The Vowel Conversion of Pali and Sanskrit language in Thai Language.....63</p> <p>อรรถพงษ์ ฝิวเหลือง Atthaphong Phiwlueng</p>	
<p>การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย Sangha Administration in Thailand.....75</p> <p>พระอธิการแพร สุขมงคล (บุตรสองคอน) Phra Atikan Pae Sumangckalo (Butsongkon)</p>	
<p>พระอริยสงฆ์แห่งชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท Noble Monk of Ethnic Phuthai.....82</p> <p>พระณัฐวุฒิ พันทะลี Phra Natthawut Phanthali</p>	
<p>หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ.....92</p>	

การบริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี
จังหวัดปทุมธานี

Personnel Administration of Instructors in Wattientawai School on
Muang Pathumthani District Pathumthani Province

กัญญนันท์ สิริคุปต์ธรานนท์¹
Kanyanan Sirakuptharanon²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานบุคลากรของครู และนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหารเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ศึกษาในขอบเขตเนื้อหา 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวินัยและการรักษาวินัย ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการโดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากส่วนมากเป็นเพศหญิง 30 - 40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและมีประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี ความพึงพอใจในการบริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ รองลงมา คือ ด้านวินัยและการรักษาวินัย และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: การบริหาร, งานบุคลากร, ครู

¹วิทยาลัยทองสุข Email: ntawan@hotmail.com

²Thungsook College

Abstract

The objectives of this study were to find out the personnel administration of instructors and take the results to the executives for administering in personnel affairs of instructors in Wattientawai School on Muang Pathumthani District at Pathumthani Province in the aspect of discipline and observing, evaluation of personnels' working operation and reinforcement of effectiveness in working operation classified by personal characteristics of gender, age, level of education and working experience.

The population in this study was 35 instructors in Wattientawai School of Pathumthani Primary Educational Service Area Office 1. The needed instrument for gathering data was in form of questionnaire. The statistics for analyzing data were percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that the majority of respondents were female, were aged between 30 – 40 years old, got Bachelor's degree and had working experience between 5 – 10 years. The satisfaction in personnel administration of instructors in Wattientawai School on Muang Pathumthani District at Pathumthani Province was in high level for overall and all aspects. For considering each aspect, the aspect of reinforcement of effectiveness in working operation was at the first sequence. The next was the aspect of discipline and observing and the last sequence was the aspect of evaluation of personnels' working operation.

Keywords : Administration, personnel work, Teachers

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 กำหนดให้มีการพัฒนามาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำสั่งถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียม และสอดคล้องกันแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษาวิจัยใน ศิลปะวิทยาการแขนงต่างๆและเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทยโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักการสำคัญตรงกับแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา (All for Education) หลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ร่างรัฐธรรมนูญ, 2550 : 32-33)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (มาตรา 39) ที่ต้องการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวเป็นอิสระสามารถบริหารจัดการใน สถานศึกษาได้สะดวกรวดเร็วมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 (มาตรา 35) ได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พื้นที่การศึกษา มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและจัดการศึกษาได้ทั่วถึงมีคุณภาพ มีอิสระ ในการบริหารทั้งด้านทรัพยากรบุคคลและอำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายให้อำนาจเอาไว้ เพื่อสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 1)

สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวง ศึกษาธิการ และมีกฎหมายอื่นที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษา โดยเฉพาะกฎหมายมหาชนได้สร้าง แนวคิดเรื่องการแยกตัวบุคคลของรัฐจากตัวบุคคลธรรมดาที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ใช้อำนาจถือประโยชน์ ส่วนรวมมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนภายใต้กรอบของกฎหมายที่เป็นเหมือนกฎกติกาที่สังคมสร้างขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 13) สถานศึกษาจึงมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลมากขึ้น นับแต่การวางแผน การกำหนดตำแหน่ง การสรรหา การคัดเลือก การพัฒนาการให้ค่าตอบแทน มีอิสระในการ บริหารงานบุคคลได้เองทั้งใน ด้านการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย รวมถึงอำนาจในการพิจารณา เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล โดยตรง ภายใต้กฎหมายการศึกษา พ.ศ.2542 และฉบับปรับปรุง พ.ศ.2454 ตามหลักธรรมมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามขอบข่ายอำนาจหน้าที่การ บริหารงานบุคคลการกระจายอำนาจด้านการบริหารบุคคล โดยที่เป้าหมายสูงสุดของการมีอำนาจและความ รับผิดชอบในการบริหารงานบุคคลนี้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 76)

โรงเรียนวัดเทียนถวาย เป็นหน่วยงานของรัฐหน่วยงานหนึ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และขึ้นตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการ เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มี ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 35 คนมีโครงสร้างการบริหาร 4 กลุ่มงาน คือ งาน บริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป มีคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ในโรงเรียนวัดเทียนถวาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 การดำเนินงานของโรงเรียนวัดเทียนถวาย อาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การบริหารจัดการทรัพยากรในโรงเรียน ในการบริหารงานบุคลากรนั้นถ้าผู้บริหารขาดความเข้าใจในด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ครูขาดการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่ได้รับการส่งเสริมการปฏิบัติงานในสายงานของตน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเมินผลการปฏิบัติงานของตัวครูในการประเมินผลของผู้บริหารเอง ตลอดจนถ้าผู้บริหารและครูขาดความเข้าใจในด้านของวินัยและการรักษาวินัยแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อปฏิบัติตนของครูในสถานศึกษา ย่อมทำให้เกิดมีปัญหาค้นมาในการบริหารจัดการตามสภาพและขนาดของโรงเรียนและจากปัญหาดังกล่าวทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดขาดประสิทธิภาพทำให้องค์กรไม่พัฒนาเท่าที่ควรไม่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ให้ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถได้ดีและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารงานบุคลากรมีขีดจำกัด ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการบริหารบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเสียหายแก่ทางราชการต่อตัวข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษาในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก จากความสำคัญของการบริหารงานบุคลากรดังกล่าวมา

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นข้าราชการครูซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนวัดเทียนถวาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจในการบริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ว่าครูในโรงเรียนวัดเทียนถวายนั้นมีความพึงพอใจในการบริหารงานบุคลากรในระดับใด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนวัดเทียนถวาย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรในด้านต่างๆ อย่างมีความสุขและบรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานด้านบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้กำหนดจากวัตถุประสงค์ของการศึกษาขอบเขตการศึกษากรอบแนวคิดของการศึกษา มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามในการบริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ใน 3 ด้าน คือ ด้านวินัยและการรักษาวินัย ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการโดยมี 5 ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับลักษณะของข้อความประกอบด้วยข้อความที่เป็นการให้ความสำคัญแต่ละด้าน แต่ละคำถามมีค่าตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้า นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม จัดระเบียบข้อมูลแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 บริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของค่าอัตราชั้น เบล (Best, 1977: 147. อ้างถึงใน กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540: 98)

ผลการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 35 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและมีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี

บริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คือ ด้านการรักษาวินัยและอันดับสุดท้าย คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน เมื่อจำแนกผลการศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านวินัยและการรักษาวินัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนใช้อำนาจลงโทษทางวินัยภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด รองลงมา คือ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการลงโทษทางวินัยด้วยความยุติธรรม โรงเรียนมีการแจ้งกฎระเบียบ แบบแผนในการปฏิบัติตนให้บุคลากรทราบ โรงเรียนมีการกำกับดูแลให้บุคลากรปฏิบัติตามระเบียบ วินัยอย่างเคร่งครัด และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการเสริมสร้างและป้องกันการทำผิดวินัยให้กับบุคลากร

2. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม รองลงมา คือโรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรตามแผนที่กำหนดไว้ โรงเรียนมีการแจ้งเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานให้บุคลากรทราบ โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนให้บุคลากรมีส่วนร่วมกับหัวหน้างานในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

3. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าอันดับที่ 1 คือโรงเรียนส่งเสริมในบุคลากรนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอบรม ใช้ในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนมีกิจกรรมกระบวนการที่ส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ในการปฏิบัติงาน โรงเรียนเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาทุก

อภิปรายผล

ผลการศึกษาคำตอบการบริหารงานบุคลากรของครูโรงเรียนวัดเทียนถวาย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ รองลงมา คือ ด้านการรักษาวินัย และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ด้านวินัยและการรักษาวินัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนใช้อำนาจลงโทษทางวินัยภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด รองลงมา คือ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการลงโทษทางวินัยด้วยความยุติธรรม โรงเรียนมีการแจ้งกฎระเบียบ แบบแผนในการปฏิบัติตนให้บุคลากรทราบ โรงเรียนมีการกำกับดูแลให้บุคลากรปฏิบัติตามระเบียบ วินัยอย่างเคร่งครัด และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการเสริมสร้างและป้องกันการทำผิดวินัยให้กับบุคลากร สอดคล้อง กับการศึกษาของ รจนา สายสุวรรณ (2555 : 55-60) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ด้านวินัยและการรักษาวินัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็น รายข้อพบว่า อันดับหนึ่ง คือ การใช้อำนาจลงโทษทางวินัยภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด รองลงมา คือ กำกับ ดูแลให้บุคลากรปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างทั่วถึง รองลงมา คือ มีการป้องกันและรักษา

บุคลากรที่อาจปฏิบัติตนผิดวินัย รองลงมา คือ มีการลงโทษทางวินัยอย่างเหมาะสมเมื่อบุคลากรทำผิดวินัย และอันดับสุดท้ายคือ บุคลากรได้รับความเป็นธรรมในการดำเนินการทางวินัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม รองลงมา คือโรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรตามแผนที่กำหนดไว้ โรงเรียนมีการแจ้งเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานให้บุคลากรทราบ โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ และอันดับสุดท้ายคือโรงเรียนให้บุคลากรมีส่วนร่วมกับหัวหน้างานในการประเมินผลการปฏิบัติงาน สอดคล้อง กับการศึกษาของ อรุชา สุธีรวงศ์ (2556 : 38-42) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมือง ไร่ชิ่ง อำเภอเมืองสามพราน ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือวางแผนในการประเมินผลการปฏิบัติกร รองลงมาคือ นำผลการประเมินการปฏิบัติกรมาเป็นข้อมูลในการวางแผนในปีที่ศึกษาต่อไป รองลงมาคือ แจ้งเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติกรให้บุคลากรทราบ รองลงมา คือ ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติกรและอันดับสุดท้าย คือ นำผลการประเมินการปฏิบัติงานมาเป็นข้อมูลในการวางแผนในปีการศึกษาต่อไป

3. ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่าอันดับที่ 1 คือโรงเรียนส่งเสริมในบุคลากรนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอบรม ใช้ในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โรงเรียนมีกิจกรรมกระบวนการที่ส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ในการปฏิบัติงาน โรงเรียนเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานให้กับบุคลากร และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่าย สอดคล้อง กับการศึกษาของ เสรีฐิตศุขดี หอมหวน (2555 : 46-51) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนหอแก้ววิทยา อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับ 1 คือ สนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรศึกษา ต่อในระดับสูงขึ้น รองลงมาคือ มีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรไว้อย่างชัดเจนเป็นระบบ รองลงมาคือ มีการไปทัศนศึกษาดูงานโรงเรียนอื่น และอันดับสุดท้าย คือส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาการเรียนการสอนโดยสร้างนวัตกรรม สื่อเทคโนโลยีประกอบการสอน

เอกสารอ้างอิง

กนกกรรริกา ตงมันคง. (2556). การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนอนุบาลสมุทรสาครสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยทองสุข.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2540). **การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ร่างรัฐธรรมนูญ. (2550). **ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- รจนา สายสุวรรณ. (2555). **การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยทองสุข.
- เสริฐสุษดี หอมหวาน. (2555). **การบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนหอเอกวิทยาอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยทองสุข.
- อรุชา สุธีวรงค์. (2556). **การบริหารงานบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยทองสุข.

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

A Study results of Proactive learning management

on Undergraduate student Mahamakut Buddhist University

พระบวร ปวรธมโม¹

PhraBoworn Pawaradhammo²

บทคัดย่อ

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี และ 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 91 คน เป็นนักศึกษาจากสาขาวิชาการปกครอง สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และนักศึกษาจากสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้รูปแบบ วิธีการ และกิจกรรม ดังนี้ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้แบบมนทัศน์ รูปแบบการสอนแบบอุปนัย รูปแบบการสอนโดยการสร้างสื่อการสอน การอภิปรายกลุ่ม กรณีศึกษา เกม การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการเรียนรู้โดยใช้วิดีโอเป็นฐาน จำนวน 15 สัปดาห์ บันทึกถึงผู้สอนและแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในภาพรวมพบว่ากิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้กับนักศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก โดยนักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่า ผลที่นักศึกษาได้รับมากที่สุดคือ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาคือ นักศึกษาฝึกหัดการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ส่งเสริมให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้การค้นคว้าร่วมกัน ส่งเสริมให้นักศึกษายอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม และช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิด 2) คุณลักษณะผู้สอนนักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมใน

¹ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย E-mail. Makhamsom2559@gmial.com

² Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University.

ระดับมากที่สุดคือ ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมในการสอน รองลงมาคือ ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอน และผู้สอนคอยดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

A study results of Proactive learning management on Undergraduate student Mahamakut Buddhist University was aimed to examine the effects of active learning on Undergraduate students and to evaluate the characteristics of instructors in the management of active learning. The samples were Undergraduate students in the first semester of academic year 2019, there are 91 students. The research tools included an active learning management plan using the model, cooperative learning model, concept attainment model, inductive teaching and learning model, media organizer instructional model, group discussion, case study, game, problem base learning, and constructivist video instruction in the 15 week, meme to instructors, and a questionnaire with reliability of 0.94.

The result suggested a study results of Proactive learning management on Undergraduate student Mahamakut Buddhist University in overall found that the activities arranged by instructors for students were appropriate at the high level. 1) Students reported the most pronounced effect of activities arranged by instructors was on promoting collaborative learning, followed by practicing class oral presentation, enabling teamwork skills development, promoting active yourself, thinking process skills development. 2) For the characteristics of instructors, students viewed them as appropriate at the highest level, with instructors' preparedness in teaching, followed by instructors' knowledge and competency in teaching and instructor cares and suggests to the student in the working.

Keyword: Active learning, Undergraduate student

บทนำ

การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึงผู้เรียนได้ลงมือทำการค้นคว้า การแยกแยะ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง จากการลองผิดลองถูก ซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ ทำให้เกิดความชำนาญและส่งผลให้เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถต่อยอดองค์ความรู้นั้นไปสู่การคิดริเริ่ม

สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต Sweller (2006) ได้กล่าวว่า “การเรียนการสอนเชิงรุกเป็นวิธีการสอนรูปแบบหนึ่ง ที่มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวต่อการเรียนรู้ และสร้างความกระตือรือร้นด้านความรู้คิดมากกว่าวิธีการสอนโดยการท่องจำเพียงอย่างเดียว การเรียนการสอนเชิงรุกจึงมีบทบาทช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกิจกรรมการเรียนการสอนได้ลงมือกระทำ (Active Learning) มากกว่าการที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้เพียงอย่างเดียว” โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันนี้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนต้องมีการปรับวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลก วิธีการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับ Morable (2000) ได้เสนอการเรียนรู้อย่าง “Active Learning เป็นทฤษฎีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่คือ 1) เนื้อหาต้องมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของผู้เรียน 2) กระบวนการเรียนรู้เกิดจากการลงมือทำด้วยตนเอง 3) ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน 4) การเรียนรู้จากการกระทำของตนเองและคนอื่น ๆ ส่งผลต่อการเรียนรู้ด้านความรู้สึกและสติปัญญา เพราะการเรียนรู้ได้ดีที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม” ซึ่งนทลี พรธาดาวิทย์ (2559 : 18) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า “การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning คือ กิจกรรม วิธีการ หรือรูปแบบการสอน ทำให้ผู้เรียนสนใจขบคิด และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้สอนควรใช้หลักการของ Active Learning ในการพัฒนากิจกรรมสำหรับผู้เรียน ทั้งวิธีการสอน อุปกรณ์การสอน การออกแบบรูปแบบการสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหา จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นและเป็นนักคิดที่ไม่หยุดนิ่ง ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาได้นาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน”

การเรียนรู้อย่างเชิงรุกเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด Dale (1946 อ้างใน ไพศาล บรรจสุวรรณ์, 2562) ซึ่งการเรียนรู้อย่างเชิงรุกมีลักษณะดังนี้ 1. การเรียนเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-order thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า 2. ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ถามคำถาม อภิปรายร่วมกัน และลงมือปฏิบัติจริง 3. การพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน 5. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงาน การแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบร่วมกัน 6. จัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศสู่ทักษะการคิดวิเคราะห์ 7. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้ และการสรุปบทวนของผู้เรียน สอดคล้องกับ

ผลการวิจัยของฐนัส มานวงศ์ (2562 : 253 – 257) ซึ่งได้สรุปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยรูปแบบการสอน ดังนี้

1. การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning) ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนจากการดูสื่อเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศทั่วโลก 2) การสะท้อนความคิดเห็นจากการเรียนรู้ที่ได้จากการรับชม 3) การสรุปองค์ความรู้จากความคิดเห็นจากการเรียนรู้ที่ได้จากการรับชม 4) การสรุปองค์ความรู้จากความคิดเห็น และ 5) การประยุกต์ใช้ความรู้ต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในรูปแบบใหม่

2. การเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Thinking Based Learning) ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ 1) การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดอย่างเป็นลำดับจากการอ่านเอกสารเนื้อหาด้วยความมั่นคง 2) การขยายความคิดต่อเนื่องจากความคิดเดิมที่ได้จัดเรียงลำดับไว้ 3) การให้เหตุผลเชื่อมโยงระหว่างการขยายผลความคิดกับความคิดเดิมที่จัดเรียงไว้ 4) การประเมินผลและหาข้อสรุปจากความคิดให้เป็นหลักการด้านความมั่นคง

3. การเรียนรู้จากการสืบค้น (Inquiry-Based Learning) ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ 1) การตั้งประเด็นคำถามด้านการพัฒนาให้เกิดการหาคำตอบ 2) การให้ผู้เรียนค้นหาหลักฐานต่อการตอบประเด็นคำถามที่ตั้งขึ้น 3) การสร้างคำอธิบายต่อข้อมูลหลักฐานที่มี 4) การสรุปความรู้เชื่อมโยงกับหลักการหรือทฤษฎีด้านการพัฒนา และ 5) การประเมินความรู้ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้อย่างมีเหตุมีผล

4. การเรียนรู้ด้วยการค้นพบ(Discovery Learning) ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ 1) การตั้งประเด็นคำถามให้เกิดความสนใจเกี่ยวกับคุณภาพและการจัดการศึกษาในประเทศไทยเป็นประเด็นแรก 2) การสรุปข้อมูลแบบอุปนัยเพื่อหาคำตอบหรือหลักการของคุณภาพและการจัดการศึกษา 3) การนำคำตอบหรือหลักการที่ได้มาทำการนิรนัยต่อประเด็นการศึกษาในระบบของกองทัพ 4) การให้ผู้เรียนซักถาม ได้ตอบ อภิปราย เพื่อเป็นแนวทางในการค้นพบคำตอบในประเด็นการศึกษา และ 5) การสรุปข้อค้นพบหรือความคิดรวบยอด

5. การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างประเด็นความสนใจจากการให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงในแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน 2) การให้ผู้เรียนจัดการอภิปรายกลุ่มย่อยสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูล 3) การทำสื่อเพื่อประกอบการนำเสนอข้อมูลที่ได้โดยการใช้อุปกรณ์ แผนภาพ ความคิดหรือตามการสร้างสรรค์ของกลุ่มผู้เรียน 4) การนำเสนอข้อสรุปจากการศึกษา และ 5) การสรุปข้อค้นพบหรือความคิดรวบยอด

6. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ 1) การเสนอความคิดเห็นเพื่อตั้งประเด็นปัญหา 2) การเรียงลำดับของความสำคัญของปัญหา 3) การหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของปัญหา 4) การอภิปรายเกี่ยวกับการหาวิธีการแก้ไขและป้องกันปัญหา โดยใช้อรรถความรู้ในการพัฒนาและข้อสรุปจากผลการเรียนรู้ที่ผ่านมาหรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ 5) การนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาตามหลักการและเหตุผล 6) การสรุปผลและประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางการแก้ไข

ปัญหา และ 7) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการใช้ความรู้ที่เคยได้เรียนมากับข้อค้นพบแนวทางการแก้ไขปัญหากจากการเรียนรู้ในคาบเรียน

7. การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ 1) การให้ผู้เรียนระบุประเด็นปัญหาหรือสถานการณ์ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่กลุ่มสนใจ 2) การให้ผู้เรียนออกแบบในการค้นหาคำตอบด้วยตนเอง 3) การให้ผู้เรียนเก็บและรวบรวมข้อมูล 4) การให้ผู้เรียนสร้างสรรค์สื่อหรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลการศึกษาของตนเอง 5) นำเสนอและสรุปผลการเรียนรู้ที่ค้นพบ

ดังนั้น ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ใช้หลักการ Active Learning จึงได้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อให้ศึกษามีองค์ความรู้ การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล การพัฒนากระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสนุกสนานในการเรียนรู้และสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปเป็นแบบอย่างของการจัดการเรียนรู้ในอนาคตด้วยตนเอง และเพื่อนำประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้สอนในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Active Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากเครื่องมือวิจัยของนนทลี พรธาดาวิทย์ (2560 : 88) โดยมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 91 คน เป็นนักศึกษาจากสาขาวิชาการปกครอง และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และนักศึกษาจากสาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

2. เครื่องมือ การวิจัยนี้เครื่องมือสำคัญคือแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จำนวน 15 แผน บันทึกถึงผู้สอน และแบบสอบถามโดยมีการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้รูปแบบ วิธีการและกิจกรรม ดังนี้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้แบบโมโนทัศน์ รูปแบบการสอนแบบอุปนัย รูปแบบการสอนโดยใช้สื่อการสอน การอภิปรายกลุ่มกรณีศึกษา เกม การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้โดยใช้วิดีโอเป็นฐาน ในรายวิชาจำนวน 15 สัปดาห์ พร้อมแบบสอบถาม

นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำมาปรับปรุง นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

ขั้นตอนที่ 3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ 15 แผน ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 91 คน ระยะเวลา 15 สัปดาห์

ขั้นตอนที่ 4 ให้ผู้เรียนเขียนบันทึกถึงผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยไม่ต้องลงชั้นในชั่วโมงสุดท้ายของการสอน

ขั้นตอนที่ 5 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผลการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนบันทึกถึงผู้สอนใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น คือ

1. ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นว่า กิจกรรมที่ผู้สอนจัดให้กับนักศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก ($x = 4.04$, S.D. = 0.859) โดยนักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่า ผลที่นักศึกษาได้รับมากที่สุด 7 ประเด็น คือ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ($x = 4.47$, S.D. = 0.684) รองลงมาคือ ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกหัดการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ($x = 4.43$, S.D. = 0.787), ส่งเสริมให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ($x = 4.41$, S.D. = 0.711), ส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้การค้นคว้าข้อมูลร่วมกัน ($x = 4.40$, S.D. = 0.770), ส่งเสริมให้นักศึกษายอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ($x = 4.37$, S.D. = 0.720), ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ($x = 4.36$, S.D. = 0.805), ทำให้นักศึกษามีการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ($x = 4.35$, S.D. = 0.746) ส่วนประเด็นอื่น ๆ นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ active learning มีผลต่อนักศึกษาในระดับมากและปานกลาง (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลของการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ประเด็น	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้การค้นคว้าข้อมูลร่วมกัน	4.40	0.770	มาก
2. ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม	4.36	0.805	มาก
3. นักศึกษาสามารถนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในอาชีพได้ในอนาคต	4.09	1.258	มาก
4. ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกหัดการนำเสนอหน้าชั้นเรียน	4.43	0.787	มาก

5.ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	4.47	0.684	มาก
6.ทำให้นักศึกษามีการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด	4.35	0.746	มาก
7.ทำให้นักศึกษากล้าแสดงออก/ความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์	4.24	1.062	มาก
8.ส่งเสริมให้นักศึกษายอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.37	0.720	มาก
9.ส่งเสริมให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	4.41	0.711	มาก
10.กิจกรรมในการเรียนการสอนมีความหลากหลาย	4.07	0.867	มาก
11.นักศึกษาสามารถบูรณาการความรู้ที่เรียนกับวิชาอื่น ๆ	3.78	0.849	มาก
12.ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตาม	4.24	0.893	มาก
13.กิจกรรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน	3.89	0.844	มาก
14.บรรยากาศการจัดการเรียนการสอนน่าสนใจ	3.85	0.819	มาก
15.ทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์จากการทำงานโดยตรง	3.73	0.947	มาก
16.ส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.92	0.744	มาก
17.กิจกรรมมีความสนุกสนานและช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	3.76	1.006	มาก
18.ทำให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้นในการอยากเรียนรู้	3.90	0.852	มาก
19.ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา	3.76	0.799	มาก
20.ส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศด้วยตนเอง	4.30	0.807	มาก
21.สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เหมาะสม	3.91	0.736	มาก
22.ทำให้นักศึกษาใช้ประสาททั้งห้าในการรับรู้	3.41	1.437	ปาน กลาง
23.ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและรอบคอบ	3.54	0.880	มาก
24.นักศึกษามีแรงจูงใจในการอยากเรียนรู้	3.91	0.765	มาก
25.ทำให้นักศึกษาจดจำบทเรียนได้ดี	3.76	0.839	มาก
26.ทำให้นักศึกษาเกิดกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ	3.93	0.781	มาก
27.ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความสามารถอย่างอิสระ	4.10	0.919	มาก
28.ฝึกสรุปองค์ความรู้จากข้อมูลที่สืบค้นอย่างเป็นระบบ	4.20	0.870	มาก
29.ทำให้นักศึกษาได้ฝึกถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อน	4.18	0.850	มาก
30.ส่งเสริมการบูรณาการองค์ความรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	4.076	0.729	มาก
รวม	4.04	0.859	มาก

ผลการวิเคราะห์บันทึกที่ผู้เรียนเขียนถึงผู้สอนพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในการเรียนการสอน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนคือ

1. มีความรู้เพิ่มขึ้น เข้าใจวิธีการสอนที่ใหม่ ๆ ได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้เห็นปัญหาและการแก้ไข ปัญหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ทำให้เกิดความมั่นใจในการจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

“อาจารย์ได้นำเอาวิธีการสอนใหม่ ๆ เป็นวิธีที่ทำให้เราได้ฝึกการใช้ความคิดเช่น ใช้สื่อในการเรียน การสอน จัดแบ่งกลุ่มให้ได้ลงมือปฏิบัติในการทำงาน ทำให้เข้าใจมากขึ้น และมีความรู้ในการที่จะออกไปฝึกสอนในวันข้างหน้า”

“ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้งและเข้าใจบทเรียนนั้น สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้อธิบาย อธิบาย”

“ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้นในเนื้อหาที่ได้เรียนมาเพราะได้มีการลงมือปฏิบัติจริงทำให้เข้าใจ ยิ่งขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่ให้กับผู้อื่นได้”

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะกระบวนการคิด

“อาจารย์ได้มอบหมายงานเป็นกลุ่ม ๆ และฝึกการใช้ความคิด การแก้ไขปัญหา การบูรณาการให้ ออกมาเป็นงานที่สมบูรณ์ ถูกต้อง งานที่เกิดจากการใช้ความคิดต่าง ๆ วิธีนี้เป็นวิธีที่ดีมาก เพราะจะทำให้ นักศึกษาได้ใช้ความคิดแล้วยังทำให้นำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ด้วย”

“อาจารย์จะใช้เทคนิคการตั้งคำถาม การใช้คำคมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้คิดอยู่เสมอ มีการ เล่นเกมเพื่อกระตุ้นสมาธิ บางกิจกรรมผู้เรียนก็ได้ลงมือทำงานโดยเน้นการคิดของตนและสมาชิกในกลุ่มเป็นหลัก”

“ใช้ความคิดฝึกทักษะการวางแผนที่เป็นระบบและเข้าใจง่าย ไม่ยุ่งยาก”

3. บรรยากาศในห้องเรียนเป็นกันเอง อบอุ่นและสนุกสนาน การเรียนไม่น่าเบื่อ

“อาจารย์เป็นคนสนุก ๆ เรียนแล้วไม่เครียด นำเอาสื่อการสอนในรูปแบบใหม่ ๆ ที่ทำท่าย ทำให้ไม่น่าเบื่อ ตื่นเต้นอยู่ตลอดเวลาและบางครั้งก็จะเปลี่ยนบรรยากาศในห้องเรียน ไปนอกห้องเรียนบ้าง ทำให้ผ่อนคลาย มากขึ้น”

“บรรยากาศในห้องเรียนมีความเป็นกันเอง ไม่ทำให้เครียด ก็จะทำให้ผู้เรียน มีความที่จะสนใจ บทเรียนมากขึ้น”

“รู้สึกว่าการเรียนในห้องเรียนนั้นไม่น่าเบื่อ เพราะอาจารย์มีวิธีการสอนที่หลากหลายทำให้ บรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนาน เพื่อน ๆ ก็เป็นกันเอง ทำให้รู้สึกอบอุ่น”

4. รูปแบบการเรียนการสอนทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย

“ในรูปแบบการเรียนการสอนนั้น อาจารย์ท่านได้นำเอาเนื้อหาการสอนที่เข้าใจง่ายและเห็นภาพสรุปเนื้อความที่สามารถเข้าถึงบทความนั้นได้ และมีสื่อวิดีโอต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้น”

“อาจารย์มีทักษะการสอนที่เข้าใจง่าย ด้วยการนำคลิปวิดีโอมาสอดแทรกบ้างและยังมีการจัดกลุ่มให้ทำสรุปแผนผังความคิด ทำให้เด็กที่เป็นผู้เรียน เข้าถึงเนื้อหาได้ง่ายขึ้น”

“มีรูปแบบการเรียนการสอนที่น่าสนใจและเพิ่มความเข้าใจให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างมาก”

5. กิจกรรมทำให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าแสดงออก

“กล้าคิดกล้าแสดงออก เพราะเป็นเรื่องสนุกสร้างความมั่นใจในการออกความคิด แต่การออกความคิดนั้นไม่มีถูกผิด”

“ในการทำกิจกรรมนั้น เป็นสิ่งที่ดี เพราะทำให้เรากล้าแสดงออกเช่น การที่อาจารย์ให้ทำงานกลุ่มแล้วเราได้คิดในการแสดงความคิดเห็น กล้าคิด กล้าแสดงออก และทำงานออกมาอย่างสมบูรณ์ตามที่เราต้องการ”

“กิจกรรมทุกกิจกรรมล้วนแต่เป็นสิ่งที่น่าสนใจ น่าลองทำ และน่าเปิดประสบการณ์ การส่งเสริมให้เด็ก ๆ มีความกล้าคิด กล้าที่จะแสดงออกแล้วนั้นเป็นสิ่งที่ดี เพราะปัจจุบันโลกเปิดกว้าง จนทำให้กิจกรรมเป็นสิ่งที่เด็ก ๆ สนใจ เฉพาะกิจกรรมที่พวกเขาสนใจและรักในสิ่งนั้น กิจกรรมจะทำให้เด็ก ๆ ได้ฝึกความกล้าในตัว”

6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

“เป็นการเรียนการสอนที่ดีและได้ความรู้ ส่งเสริมให้เรียนรู้การจัดการสอนแบบใหม่ที่ครู ๆ ควรมี และวิธีให้นักเรียนที่ไม่สนใจเรียนให้หันกลับมาสนใจเรียน”

“การเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนนั้น เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น เพราะได้มีส่วนร่วมได้คิดได้ทำกิจกรรม กิจกรรมนั้นจะทำให้เข้าใจได้มาก และเป็นอีกวิธีหนึ่งในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียนนั้นมากขึ้น”

“การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนนั้นจะทำให้เข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น เพราะได้มีส่วนร่วมในการที่ออกความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ตัวเองสงสัย”

7. การจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนจดจำบทเรียนได้ดี

“การเรียนรู้ที่ได้ลงมือปฏิบัตินั้นจะเป็นตัวที่ทำให้จดจำได้ดี เช่น อาจารย์ให้ลงมือปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามบทเรียนนั้น ๆ ทำให้เราจำและเห็นภาพได้ เพราะเป็นสิ่งที่เราปฏิบัติได้ลงมือทำ”

“การเรียนรู้ที่ได้ลงมือปฏิบัติ นั้น จะเป็นสิ่งที่ทำให้จดจำได้ดี เช่น อาจารย์ให้ลงมือปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามบทเรียนนั้น ๆ ทำให้เราจำและเห็นภาพได้ เพราะเป็นสิ่งที่เราปฏิบัติและได้ลงมือทำด้วยตนเอง”

8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ

“การวิเคราะห์งานที่ได้รับมอบหมาย และทบทวนในการทำงานอย่างเช่น ระบบ ว่างานนั้นมีข้อมูลอะไรบ้างแล้วนำมาวิเคราะห์ให้มีความที่สนใจและเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น”

“สามารถคิดวิเคราะห์ และแยกแยะข้อมูลได้อย่างเป็นระบบเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการแยกแยะได้เป็นอย่างดี”

“จะต้องฝึกให้ผู้เรียนตั้งคำถาม โดยยึดหลักสากลของคำถามว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร เพราะเหตุใด อย่างไร โดยการนำสถานการณ์มาให้ฝึกค้นคว้า หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตั้งคำถามเอง กระตุ้นด้วยคำถามบ่อย ๆ จนติดเป็นนิสัย ผู้เรียนจะสามารถคิดวิเคราะห์ได้แบบรวดเร็ว”

9. ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการสืบค้นข้อมูลและการตั้งคำถามเพื่อการสืบค้นหาคำตอบ

“ข้อมูลที่ได้นั้นมีมากมาย เราต้องวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลที่ได้ และที่ตั้งคำถามว่าเราจะหาอะไร จุดประสงค์ของเราคืออะไร เช่น เราได้คำตอบที่เราอยากจะทำ เราก็หาข้อมูลต่าง ๆ แล้วหาคำตอบที่ถูกต้องดังที่เราต้องการ”

“ข้อมูลที่ได้นั้น เราต้องรู้วิธีการสืบหาข้อมูล เริ่มแรกคือเราต้องรู้จักตั้งคำถาม เกี่ยวกับสิ่งที่เราจะหา นั่นคือ เราต้องการรู้อะไรก็ไปสืบค้นหา”

“ทำให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาที่เรียน มีการสืบค้นข้อมูลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถามในเนื้อหาที่สืบค้น แล้วมีการหาคำตอบที่ถูกต้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ต่อไปได้ในการเรียนรู้”

10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนซักถาม โต้ตอบ อภิปราย เพื่อเป็นแนวทางในการค้นพบคำตอบและสรุปองค์ความรู้ใหม่

“ในการตั้งคำถาม โต้ตอบกันในห้องเรียน ทำให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น เพราะเราได้ถามในสิ่งที่เราสงสัย ทำให้ได้รู้คำตอบที่เราต้องการรู้”

“การซักถาม โต้ตอบต่าง ๆ ในห้องเรียน จะทำให้เกิดความรู้ที่เราสงสัยในเรื่องนั้นได้เป็นอย่างดี เมื่อเราสงสัยเราก็ต้องถาม ถ้าไม่ถามเราก็จะไม่รู้เรื่อง”

“การนำเสนอหน้าชั้นเรียน ย่อมจะมีการเกิดการซักถามเกิดขึ้นและกลุ่มที่นำเสนอจะต้องได้ตอบอภิปรายกับเพื่อนในชั้นเรียน และการนำเสนอควรจะแปลกใหม่เพื่อที่จะมีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้น”

2. ด้านคุณลักษณะผู้สอน นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในภาพรวมพบว่า ผู้สอนมีคุณลักษณะเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($x = 4.43$, S.D. = 0.781) เมื่อพิจารณารายประเด็นนักศึกษามองเห็นว่าผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมในการสอนมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($x = 4.58$, S.D. = 0.799) รองลงมาคือ ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอน ($x = 4.54$, S.D. = 0.774), ผู้สอนคอยดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการปฏิบัติงาน ($x = 4.47$, S.D. = 0.760) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 คุณลักษณะของผู้สอนในการใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ประเด็น	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอน	4.54	0.774	มากที่สุด
2. ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมในการสอน	4.58	0.799	มากที่สุด
3. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้	4.23	0.785	มาก
4. ผู้สอนคอยดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการปฏิบัติงาน	4.47	0.760	มาก
5. ผู้สอนประยุกต์กิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับการสอน	4.41	0.711	มาก
6. ผู้สอนส่งเสริมให้เกิดทักษะการคิดและกระบวนการจัดการความรู้	4.36	0.858	มาก
รวม	4.43	0.781	มาก

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบันทึกถึงผู้สอน นักศึกษาสะท้อนความรู้สึกที่มีต่อคุณลักษณะของผู้สอนดังนี้

1. อาจารย์ให้ความช่วยเหลือกับปัญหาที่เกิดขึ้นรับฟัง ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทาง

“อาจารย์แนะแนวทางในการทำงาน ทำให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น และให้คำปรึกษาที่เข้าใจง่ายและสามารถต่อยอดความคิดได้อย่างเข้าใจ”

“รับฟังทุกปัญหาของเด็ก และยังช่วยแก้ปัญหาในหลายครั้ง สิ่งไหนที่เด็กไม่พร้อม อาจารย์ก็พยายามทำให้เข้าใจและคอยช่วยเหลือ”

“อาจารย์ให้คำปรึกษาได้เข้าใจง่าย สำหรับเรื่องที่เราไม่เข้าใจในบทเรียนนั้น และทำให้รู้ทางออกและการแก้ไขได้อย่างถูกต้องได้ง่าย”

2. อาจารย์มีการเตรียมการสอนดีและมีการวางแผนการสอนที่ดี ช่วยชี้แนะวิธีการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน

“ก่อนที่อาจารย์จะมาสอนนั้น อาจารย์ได้จดบันทึกว่าจะต้องสอนอะไร นั้นเป็นสิ่งที่หนูเห็นว่าอาจารย์นั้นมีความพร้อมในการจะมาสอน และสื่อที่จะสอนให้เข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น”

“มีการเตรียมการสอนได้เป็นอย่างดี ในด้านการสื่อการสอน สื่อการสอนน่าสนใจ ดึงดูดสายตา การใช้ระดับเสียงในการสอนนี่ดีมาก รู้จักใช้เสียงหนัก เสียงเบา ฟังแล้วเพลิน”

“อาจารย์เตรียมพร้อมเสมอ ก่อนที่จะมาสอน รู้จักวางแผนในการสอนเรื่องอะไรขึ้นก่อน วิธีที่จะควบคุมห้องเรียน”

3. มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอน

“ความรู้เนื้อหาที่อาจารย์มาสอนนั้นเข้าใจง่าย และไม่ซับซ้อน สามารถอธิบายได้ตรงประเด็น ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น ไม่เกิดความน่าเบื่อ สามารถถามได้ทุกอย่างที่อยู่ในเนื้อหาการสอน”

“ส่วนตัวคิดว่าก็มีความเชี่ยวชาญในการสอนอยู่ในระดับดี เพราะคิดว่า ส่วนมากอาจารย์มักจะเน้นการออกค่ายการเทศน์สอนตามกิจกรรมต่าง ๆ เสียมากกว่า ง่าย ๆ คือ อาจารย์มีประสบการณ์ด้านนี้โดยตรง”

“ความรู้เนื้อหาต่าง ๆ ที่อาจารย์ได้สอน เข้าใจง่าย ตรงประเด็นไม่น่าเบื่อ และอธิบายได้อย่างชัดเจน”

4. อาจารย์มีบุคลิกภาพและการแต่งตัวสุภาพเรียบร้อย และตรงต่อเวลา

“อาจารย์มีบุคลิกภาพ และการตรงต่อเวลาได้ดีมาก เข้าตรงเวลา ถ้ามีธุระก็แจ้งก่อนเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน ปฏิบัติตาม”

“ตรงต่อเวลามาก ๆ เข้าสอนเร็วมาก จำหน้าเด็กแมน การแต่งกายสุภาพตามแบบตามสไตล์พระยุค 4G เรียบร้อยสุด ๆ”

“อาจารย์มีบุคลิกภาพที่ดี ตรงต่อเวลา และเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ที่ศึกษาปฏิบัติตาม”

5. อาจารย์มีความเอาใจใส่ และเข้มงวดในการตรวจแบบทดสอบ

“อาจารย์ใส่ใจในการเรียนการสอน งานที่ทำให้ทำอาจารย์ก็จะอ่านทุกตัว วิธีนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความใส่ใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น”

“เอาใจใส่เรื่องงานมาก กำหนดส่งตรงเวลา ช้าหน่อยก็ทวงแล้วคะ การตรวจงานเข้มมาก ตรวจทุกคำพูด ขนาดผิดยังจำและนำมาบอกให้เด็กแก้ไข”

“อาจารย์ใส่ใจในการเรียนการสอน งานที่ทำส่ง อาจารย์ก็จะอ่านทุกตัว หากจุดผิดพลาดของเรา และนำมาให้คำแนะนำ”

6. อาจารย์ส่งเสริมให้เรียนรู้จากการค้นคว้าข้อมูลและการสรุปองค์ความรู้ที่ได้อย่างเป็นระบบ

“ยกตัวอย่างเช่น อาจารย์ให้หาข้อมูลแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ แล้วนำมาแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ สรุปองค์ความรู้ที่ได้ทำให้เข้าใจง่าย เพราะมีข้อสงสัยอะไร เราสามารถถามได้และเราก็จะได้ความรู้เพิ่มมากขึ้น”

“เป็นระบบมาก ๆ ทุกครั้งที่เรียนจะมีให้สรุปส่งทุกครั้ง มีการสอนใช้เทคโนโลยีเข้ามาเป็นประโยชน์ สอดแทรกความรู้ตลอด”

“การค้นคว้าศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ทำให้เราเข้าใจมากยิ่งขึ้น อาจารย์ได้บอกวิธีค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดและเป็นระบบ ทำให้เข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น”

7. ข้อเสนอแนะและความประทับใจ

“ประทับใจที่อาจารย์สั่งงานแล้วเข้าใจง่าย งานที่ทำแล้วเกิดความคิดได้ความรู้จากบทเรียนนั้นอย่างเข้าใจได้ง่าย สิ่งงานไม่ลำเอียง มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอน หากสื่อการสอนที่น่าดึงดูดความสนใจได้เป็นอย่างมากมีกิจกรรมให้เล่น ฝึกทักษะต่าง ๆ แนะนำแนวทางในการสอน”

“อาจารย์มีความเข้าใจในความเป็นวัยรุ่นของเด็ก เข้าใจในหลาย ๆ อย่าง เช่น ส่งงานช้าเพราะอะไร แต่มีเหตุผลอาจารย์ก็เข้าใจ การสอนของอาจารย์สามารถนำไปใช้ได้จริงในทุก ๆ สถานการณ์”

“ประทับใจในหลาย ๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการสอน คือที่นำมาสอน การบรรยาย การอธิบายต่าง ๆ เข้าใจง่าย ตรงประเด็น เรียนแล้วเกิดกระบวนการคิด การเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทำให้เกิดทักษะในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของเรา ได้อย่างเหมาะสม และประทับใจที่อาจารย์สั่งงานที่ไม่ยุ่งยาก”

สรุปองค์ความรู้ใหม่ที่พบในงานวิจัยเรื่องนี้ นักศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสนใจการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดกิจกรรมที่มีกระบวนการจัดการดังนี้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ฝึกหัดค้นคว้าข้อมูล ยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น ฝึกหัดทำแผนงานนำเสนอหน้าชั้นเรียน และฝึกทักษะการวางแผนและการทำงานเป็นที่อย่างมีระบบ

การอภิปรายผล

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ช่วยพัฒนานักศึกษาในด้านการส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้, การส่งเสริมนักศึกษา

ฝึกหัดการนำเสนอหน้าชั้นเรียน, การส่งเสริมให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเอง และการส่งเสริมให้นักศึกษาเรียนรู้การค้นคว้าข้อมูลร่วมกันสอดคล้องกับที่ Bean (2011) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบ active learning ช่วยเปลี่ยนผู้เรียนจากการนั่งฟังอย่างเฉย ๆ ให้เป็นผู้เรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม ในด้านการส่งเสริมให้นักศึกษายอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นเรียน และการส่งเสริมการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับแนวคิดของ Bonwell & Eison (1991) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติตอบโต้และคิดเกี่ยวกับงานที่ทำอย่างมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการคิดระดับสูง และส่วนในด้านการทำให้นักศึกษามีการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด สอดคล้องกับแนวคิดของ Bonwell & Eison (1991) ที่กล่าวว่ากิจกรรม Active Learning ก่อให้เกิดกระบวนการคิดระหว่างดำเนินกิจกรรมและผู้เรียนกล้าแสดงออก ได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้เห็นปัญหาและการแก้ไขปัญหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้จริงได้ ทำให้เกิดความมั่นใจในการจะออกฝึกประสบการณ์ ทักษะการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนสามารถนำทักษะเหล่านี้ไปใช้ในการทำงานและการดำเนินชีวิตในอนาคต เช่นเดียวกับคำพูดที่ว่า เมื่อเราได้ยินเราจะลืม เมื่อเราได้เห็นเราจะจำ เมื่อเราได้ทำเราจะเข้าใจ เพราะการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการลงมือทำด้วยตนเอง

ส่วนคุณลักษณะผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ผลการวิจัยพบว่าผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมในการสอน, ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอน, ผู้สอนคอยดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการปฏิบัติงาน ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้ของนนทลี พรธาดาวิทย์ (2560 : 91) ว่าคุณลักษณะผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในภาพรวมพบว่า นักศึกษาเห็นว่าผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอนมากที่สุด รองลงมาคือผู้สอนมีความพร้อมในการสอน และผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ผลของการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของอรรถพงษ์ ผิวเหลือง (2562 : 25) ได้เสนอแนวการสอนเชิงรุกว่า ผู้สอนควรเป็นผู้สอนเชิงรุก (Active Teacher) โดยตระหนักถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งผลต่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไม่เพียงเฉพาะเนื้อหาที่ผู้สอนนำเสนอ แต่ควรออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ วิธีการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนเนื้อหา รายวิชาและบริบทของชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวา และสนใจเรียนทำให้ไม่เบื่อหน่าย จะส่งผลทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนจดจำเนื้อหาได้นาน และสามารถเรียนรู้กระบวนการสร้างองค์ความรู้ให้กับตนเอง โดยการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2560). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียนรู้. วารสารวิจัย UTK ราชชมงคลกรุงเทพ. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน).
- ไพศาล บรรจสุวรรณ์. (2562). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ในการศึกษาในระดับความรู้สู่ความเข้าใจการเมืองและประชาธิปไตยในเชิงเปรียบเทียบ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฐมัส มาณวงศ์. (2562). การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนนายร้อยตามแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีที่ 6.
- อรรถพงษ์ ผิวเหลือง. (2562). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาหลักภาษาไทย. วารสารการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ ครั้งที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Bean, J. C. (2011). *Engaging Ideas: The Professor's Guide to Integrating Writing, Critical Thinking and Active Learning in the Classroom*. (2ed.). San Francisco: Jossey-Bass.
- Bonwell, C. and Eison, J. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. ERIC Clearinghouse on Higher Education Washington DC, ERIC Identifier: ED340272.
- Sweller, J. (2006). *The worked example effect and human cognition: Learning and Instruction*. New Jersey: Educational Technilogies.
- Morable, L. (2000). *Using Active Learning Techniques*. Department of Education, the Texas Higher Education Coordinating Board and Richland College.

ทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ
จังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Parents' Viewpoints towards Educational Management, Special
Education Center of Mukdahan Province, Special Education,
Northeast

น้ำฝน โงชาฤทธิ์ และ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไนตะวัน กำหอม¹

Nomfon Ngocharit and

Asst.Professr Dr.Naitawan Kumhom²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเปรียบเทียบทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 169 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกนและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่าที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ

ผลการศึกษาพบว่าทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดย

¹ วิทยาลัยทองสุข ntawan@hotmail.com

² Thungsook College.

ภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยมีการดำเนินการด้านครูผู้สอนเป็นอันดับสูงสุด และด้านการดำเนินการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองเป็นอันดับสุดท้าย และผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบในรายละเอียดพบว่า มีทักษะแตกต่างกันในด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านการบริการนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกัน

คำสำคัญ : ทักษะ, การจัดการศึกษา, ศูนย์การศึกษาพิเศษ

Abstract

The objective of this study was to study the views of the students' parents towards educational management. Special Education Center of Mukdahan Special education East Gallery North And to compare the views of the students' parents towards educational management. Special Education Center Mukdahan Special education Northeast Classified by educational level of the parents

The samples used in the study consisted of 169 parents. The students were obtained by specifying the size of the samples according to the tables of Crazy and Morgan and using a simple sampling method. The tool used for data collection was an estimation questionnaire developed by the researcher. The consistency index was between 0.60 - 1.00. The statistics used for data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation. T-value test F-value test And a double difference test with the Cefe

The results of the study revealed that the opinions of the students' parents towards the educational management of the parents. Special Education Center Mukdahan Special education, Northeast the operation was at a high level. With the implementation of teachers at the highest rank And the aspect of the operation concerning the relationship between the school and parents finally And the comparison results showed that the parents of students had different educational levels. Have views of the parents of the students on the provision of education Special education centers of Mukdahan Province are different They were found

to be statistically significant at the 0.05 level and when compared in details, there were different views on the provision of learning experience. The environment management and student service were statistically significant at level 0.05.

Keywords : Opinions ; General Administration ; Educational personnel

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากร จำนวน 65.6 ล้านคน และในจำนวนประชากรดังกล่าวมี คนพิการ เป็นจำนวนมาก จากสถิติการจดทะเบียนคนพิการ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2552 มีจำนวนผู้พิการทั้งสิ้น 855,973 คน และเข้าสู่ระบบโรงเรียนเพียง 276,129 คน ที่เหลือเป็นผู้ที่อยู่นอก ระบบโรงเรียน ซึ่งจะมีลักษณะความพิการอย่างน้อย 1 ใน 3 ของลักษณะ ความพิการ ซึ่งมีปัญหาในการทำ กิจกรรมในการดูแลตนเอง ทำกิจวัตรส่วนตัว หรือมีความบกพร่อง ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ดังนั้นเพื่อให้ คนพิการได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่ต้องเป็นภาระ ของสังคม รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ออกกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับคนพิการเพื่อเปิด โอกาสให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์และโอกาสด้านต่าง ๆ เท่าเทียมคนปกติ เช่น รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 54 ระบุว่า บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ บุคคลวิกลจริต ย่อมได้รับความช่วยเหลือที่ เหมาะสมจากรัฐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 หมวด 2 สิทธิและ หน้าที่ ทาง การศึกษา มาตรา 10 ได้ระบุเกี่ยวกับคนพิการไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความ บกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือ ทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคล ดังกล่าวมี สิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) มาตรา 10 วรยศสาม การ จัดการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย และให้ บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษาตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษา สำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 หมวด 1 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 5 (1) ระบุว่า คนพิการมีสิทธิ ได้รับการศึกษาโดยไม่เสีย ค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (2) เลือกรับบริการทาง การศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบ การศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคล (คู่มือ ในการปฏิบัติงานสำหรับครูผู้สอนคนพิการ, 2554 : 12)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ให้ความสำคัญ ในการจัดการ เรียนรู้แก่คนพิการที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ได้รับโอกาสทางการศึกษานอกระบบ โดยจัด การศึกษาให้ เหมาะสมกับสภาพความพิการของแต่ละบุคคล จึงได้มอบให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตาม อัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (ศกพ.) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตาม อัธยาศัยสำหรับคนพิการ ทั้ง 9 ประเภท คือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่อง ทางทางการได้ยิน บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ บุคคลที่มี ความบกพร่องทางการพูดและภาษา บุคคลที่มี ความบกพร่องทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ บุคคลออทิสติก และบุคคลพิการซ้อน โดยมียุทธศาสตร์ในการ ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ครอบครัวยุวมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท เพื่อเป็น การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนพิการให้ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สุจินต์ สว่างศรี, 2559 : 23)

นอกจากนี้สาระในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 10 วรรค 2 กำหนดให้การจัดการศึกษา สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือ บุคคลซึ่งไม่ สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้ รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรค 2 ให้จัดตั้งแต่ แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สดวก สบาย บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทาง การศึกษา ประกอบกับพระราชบัญญัติการจัด การศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 (ราชกิจจานุเบกษา, 2551 : 3) ยังได้กำหนดไว้ในหมวด 1 เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาโดย มาตรา 5 กล่าวว่าคนพิการมีสิทธิ ได้รับการศึกษาโดยไม่เสีย ค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอด ชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สดวก สบาย บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษาโดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและ ความจำเป็น พิเศษของบุคคลนั้น รวมทั้งได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา มีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การ ทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความ ต้องการจำเป็นพิเศษของคน พิการแต่ละประเภท และบุคคล

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษาในฐานะผู้ดูแลเด็กศูนย์ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นว่าการจัดการศึกษา การศึกษาพิเศษ ในปัจจุบันมี ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนับเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่ง และ สามารถนำไปใช้จัดประสบการณ์ ให้แก่เด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการปฐมวัยศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาและสังคม สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับความ ต้องการ ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัด

การศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตาม ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษา โดยทำตามลำดับขั้นตอนการศึกษาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะโดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา คำนียามศัพท์เฉพาะขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน

ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเป็นแบบสอบถามนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและให้ข้อคิดเห็นและได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนการกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการเก็บสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการจัดทำการแสดงผลการศึกษา จากการสรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและการจัดทำข้อเสนอแนะ การจัดพิมพ์รูปเล่มและการนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้ปกครองนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งสิ้น 293 คน (รายงานข้อมูลศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2561 : 7)

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้คือ ผู้ปกครองนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปีการศึกษา 2561 จำนวน 169 คน ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607–610 อ้างถึงใน, ในตะวัน กำหอม. 2557 : 42)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การสร้างเครื่องมือในการศึกษาโดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check List) โดยมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่กำหนดไว้ คือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ประกอบด้วย ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ได้แก่ ปัจจัย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริการนักเรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีค่าตอบให้เลือกแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวความคิดของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) (ในตะวัน กำหอม, 2557 : 98)

2. ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไข

2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารทางการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป หรือผู้สอนในระดับมหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป สาขาทางด้านการศึกษา หรือทางด้านการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้อง เหมาะสม ความครอบคลุม และให้คำแนะนำในการปรับปรุงให้ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

2.3 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและปรับปรุงจนมีความสมบูรณ์มากที่สุดเพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างการศึกษานี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 169 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด ด้วยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมดในเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน พ.ศ. 2563

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากรกรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่า ตามแนวคิดของ เบสท์ ดังนี้ (Best,1977 : 147 อ้างถึงใน, ไนตะวัน กำหอม, 2551 : 66)

ผลการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ปกครองนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 169 คน ส่วนมากมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือด้านครูผู้สอน อันดับที่ 2 คือ ด้านการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ อันดับที่ 3 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับที่ 4 คือ ด้านการบริการนักเรียน อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนที่มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อันดับที่ 2 คือการจัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง เน้นเด็กเป็นสำคัญ อันดับที่ 3 คือการประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพที่เป็นจริง เพื่อนำข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุง และอันดับสุดท้าย คือการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

2.2 ด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา จะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ สามารถอบรมเลี้ยงดูเด็กได้เป็นอย่างดี อันดับที่ 2 คือครูอนุบาลจะต้องมีการอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังจริยธรรม และระเบียบวินัยต่าง ๆ ให้แก่เด็ก อันดับที่ 3 ครูจะต้องมีการเตรียมการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเตรียมเนื้อหาหรือมวลประสบการณ์ที่จะสอน การเตรียมสภาพหรือบรรยากาศของห้องเรียน และอันดับสุดท้าย คือ ครูควบคุมดูแลเด็กเล็กควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กเล่นกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามความพอใจ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญาและด้านสังคม ตามลำดับ

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดีมีลักษณะคือ ปลอดภัยมีประโยชน์ ประหยัด และมีประสิทธิภาพ อันดับที่ 2 คือ ครูต้องมีสื่อการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็กให้เกิดการเรียนและการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อันดับที่ 3 คือครูจัดเตรียมสื่อที่จะเป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะคติ หรือทักษะที่ตนมีอยู่ในเรื่องนั้น ๆ และอันดับสุดท้าย คือ ครูใช้สื่อการสอนประเภทวิธีการหรือกระบวนการ การจัดระบบ การสาธิต การทดลอง เกม และกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น ตามลำดับ

2.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูจัดสภาพแวดล้อมภายนอกต้องจัดให้เอื้อต่อการพัฒนาการของเด็กและให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด อันดับที่ 2 คือห้องเรียนควรมีขนาดไม่น้อย

กว่า 6 x 8 เมตร มีแสงสว่างเพียงพอ และแสงเข้าถูกทิศทาง อากาศถ่ายเทสะดวก โปร่งสบาย อันดับที่ 3 คือ สนามของเด็กควรสะอาด ปลอดภัย หญ้าถูกตัดเรียบเสมอ รอบบริเวณควรปลูกไม้ดอก และอันดับสุดท้าย คือ ครูจัดสภาพแวดล้อมช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากกรู้อยากเห็น ค้นคว้า ทดลอง ช่างสังเกต คิดหาเหตุผล ให้เด็กคิด เป็นทำเป็น ตามลำดับ

2.5 ด้านการบริการนักเรียน โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ การจัดบริการในด้านความปลอดภัย นักเรียน ป้องกันมิให้เด็กมีอันตรายจากสิ่งต่าง ๆ ในขณะที่เด็กอยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษาระดับปฐมวัย อันดับที่ 2 คือการบริการด้านสุขภาพอนามัยเป็นการป้องกันขจัดความเจ็บป่วย ส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดี เจริญเติบโตและพัฒนาในทิศทางที่เหมาะสม อันดับที่ 3 คือการจัดด้านโภชนาการเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ ในด้านโครงสร้างขนาดร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ประสิทธิภาพในการทำงานและผลต่อความมีอายุยืนยาว และอันดับสุดท้าย คือ การบริการแนะแนว เป็นการให้ความรู้ คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อคิดเห็น เพื่อให้ความเจริญก้าวหน้าไปสู่การมีศักยภาพสูงสุด มีการจัดบริการสารสนเทศต่าง ๆ แก่ผู้ปกครอง และบริการรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครอง ตามลำดับ

2.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองโดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ โรงเรียนให้ความสนใจเอาใจใส่ดูแล และพัฒนาความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า การจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กโดยเฉพาะเด็กในระดับปฐมวัย อันดับที่ 2 คือการจัดกิจกรรมใหญ่ผู้ปกครองมาร่วมสังเกตหรือทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก การประชุม การปฐมนิเทศ อันดับที่ 3 คือครูและผู้ปกครองหันหน้าเข้ามาร่วมมือกันดูแลและพัฒนาความเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนการจัดทำข่าวสารประจำสัปดาห์ การจัดทำวารสาร การจัดทำป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ ตามลำดับ

3. ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่าโดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก กล่าวคืออันดับที่ 1 คือผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อันดับที่ 2 ผู้ปกครองที่มีศึกษาระดับปริญญาตรี และอันดับสุดท้าย คือ ผู้ปกครองที่มีศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า

ด้านครูผู้สอนโดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยอันดับที่ 1 คือ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี อันดับที่ 2 ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และ อันดับสุดท้าย คือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดย อันดับที่ 1 คือผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี อันดับที่ 2 ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับ ปริญญาตรี และอันดับสุดท้าย คือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยอันดับที่ 1 คือ ผู้ปกครองที่มีระดับการสูงกว่าศึกษาปริญญาตรี อันดับที่ 2 ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และอันดับสุดท้าย คือผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

ด้านการบริการนักเรียน โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยอันดับที่ 1 คือ ผู้ปกครองที่มีระดับการสูงกว่าศึกษาปริญญาตรี อันดับที่ 2 ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และ อันดับสุดท้าย คือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยอันดับที่ 1 คือผู้ปกครองที่มีระดับการสูงกว่าศึกษาปริญญาตรี อันดับที่ 2 ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และ อันดับสุดท้าย คือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับ มาก โดยอันดับที่ 1 คือผู้ปกครองที่มีระดับการสูงกว่าศึกษาปริญญาตรี อันดับที่ 2 ผู้ปกครองที่มีการศึกษา ระดับปริญญาตรี และอันดับสุดท้าย คือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์ การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ในภาพรวมพบว่า ทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สถิติระดับ 0.02 เมื่อ เปรียบเทียบเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนคติของผู้ปกครอง นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญ สถิติระดับ 0.00

ด้านครูผู้สอน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีที่มีระดับ การศึกษาต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ด้านสื่อการเรียนการสอน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญ สถิติระดับ 0.01

ด้านการบริการนักเรียน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญ สถิติระดับ 0.01

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (scheffe') ตามทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออก เฉลียงเหนือจำแนกตามระดับการศึกษา

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (scheffe') จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (scheffe') จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ด้านการบริการนักเรียน ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (scheffe') จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออก เฉลียงเหนือ โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือด้านครูผู้สอน อันดับที่ 2 คือ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อันดับที่ 3 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับที่ 4 คือ ด้านการบริการนักเรียน อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ผู้ปกครอง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธ์ประภา สกุลหงส์ (2556 : 71) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหนองโสน อำเภอคำพ่วงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหนองโสน อำเภอคำพ่วงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่ามีการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก โดยอันดับที่ 1 คือ ด้านครูผู้สอน อันดับที่ 2 คือ ด้านการบริการนักเรียน อันดับที่ 3 คือด้านสื่อการเรียน การสอน อันดับที่ 4 คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และอันดับที่ 6 คือ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 2) ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 6 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน มีการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (2) ด้านครูผู้สอน เป็นครูปฐมวัยโดยตรง มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด เชื้อมั่น มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่ม่อโหงาย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเมตตา ความรับผิดชอบและพูดจาสุภาพ (3) ด้านสื่อการเรียนการสอน จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสม (4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของเด็ก (5) ด้านการบริการนักเรียน การดูแลความปลอดภัย การตรวจสอบสุขภาพ การให้คำแนะนำปรึกษา และ (6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีเอกสารติดต่อกับผู้ปกครอง จึงทำให้ทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยภาพรวมเห็นว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับ ผู้เรียนที่มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อันดับที่ 2 คือการจัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง เน้นเด็กเป็นสำคัญ อันดับที่ 3 คือการประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพที่เป็นจริง เพื่อนำข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุง และอันดับสุดท้าย คือการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ ศรีสุวรรณันท์ (2555 : 75) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครองสอดคล้องไปในทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้คือ ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบริการนักเรียน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านตามความคิดเห็นของผู้ปกครองมีความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

2. ด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา จะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความรู้ สามารถอบรมเลี้ยงดูเด็กได้เป็นอย่างดี อันดับที่ 2 คือครูอนุบาลจะต้องมีการอบรมเลี้ยงดู ปลูกฝังจริยธรรม และระเบียบวินัยต่าง ๆ ให้แก่เด็ก อันดับที่ 3 ครูจะต้องมีการเตรียมการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเตรียมเนื้อหาหรือมวลประสบการณ์ที่จะสอน การเตรียมสภาพหรือบรรยากาศของห้องเรียน และอันดับสุดท้ายคือ ครูควบคุมดูแลเด็กเล็กควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กเล่นกิจกรรมต่างๆ ได้ตามความพอใจ ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญาและด้านสังคม ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา ชาญปรีชา (2554 : 64) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทศนคติของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลนครปฐม พบว่าทศนคติของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลนครปฐม ในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านบริการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเกี่ยวกับทศนคติของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลนครปฐมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อยดังนี้คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน ด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านบริการ ตามลำดับ

3. ด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมเห็นว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดีมีลักษณะคือ ปลอดภัย มีประโยชน์ ประหยัด และมีประสิทธิภาพ อันดับที่ 2 คือ ครูต้องมีสื่อการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็กให้เกิดการเรียนและการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อันดับที่ 3 คือครูจัดเตรียมสื่อที่จะเป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทศนคติ หรือทักษะที่ตนมีอยู่ในเรื่องนั้น ๆ และอันดับสุดท้าย คือ ครูใช้สื่อการสอนประเภทวิธีการหรือกระบวนการ การจัดระบบ การสาธิต การทดลอง เกม และกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชร์ประภา สกุลหงส์ (2556 : 71) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหนองโสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหนองโสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 คือ ด้านครูผู้สอน อันดับที่ 2 คือ ด้านการบริการนักเรียน อันดับที่ 3 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับที่ 4 คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และอันดับที่ 6 คือ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ส่วน

ข้อเสนอแนะ 6 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน มีการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ทั้ง 4 ด้าน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (2) ด้านครูผู้สอน เป็นครูปฐมวัยโดยตรง มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด เชื้อมั่น มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่โมโหง่าย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเมตตา ความรับผิดชอบและพูดจาสุภาพ (3) ด้านสื่อการเรียนการสอน จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสม (4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของเด็ก (5) ด้านการบริการนักเรียน การดูแลความปลอดภัย การตรวจสุขภาพ การให้คำแนะนำปรึกษา และ (6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีเอกสารติดต่อกับผู้ปกครอง

4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมเห็นว่าการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ ครูจัดสภาพแวดล้อมภายนอกต้องจัดให้อเอื้อต่อการพัฒนาการของเด็กและให้เกิดความปลอดภัยสูงสุด อันดับที่ 2 คือห้องเรียนควรมีขนาดไม่น้อยกว่า 6 x 8 เมตร มีแสงสว่างเพียงพอ และแสงเข้าถูกทิศทาง อากาศถ่ายเทสะดวก โปร่งสบาย อันดับที่ 3 คือสนามของเด็กควรสะอาด ปลอดภัย หญ้าถูกตัดเรียบเสมอ รอบบริเวณควรปลูกไม้ดอก และอันดับสุดท้าย คือ ครูจัดสภาพแวดล้อมช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเห็น ค้นคว้า ทดลอง ช่างสังเกต คิดหาเหตุผล ให้เด็กคิดเป็นทำเป็น ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬารัตน์ ศรีสุวรรณนันท์ (2555 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครองสอดคล้องไปในทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้คือ ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบริการนักเรียน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านตามความคิดเห็นของผู้ปกครองมีความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

5. ด้านการบริการนักเรียน โดยภาพรวมเห็นว่าการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ การจัดบริการในด้านความปลอดภัยนักเรียน ป้องกันมิให้เด็กมีอันตรายจากสิ่งต่างๆ ในขณะที่เด็กอยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษาระดับปฐมวัย อันดับ ที่ 2 คือการบริการด้านสุขภาพอนามัยเป็นการป้องกันขจัดความเจ็บป่วย ส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดี เจริญเติบโตและพัฒนาในทิศทางที่เหมาะสม อันดับที่ 3 คือการจัดด้านโภชนาการเกี่ยวกับการเจริญเติบโต

และพัฒนาการของมนุษย์ ในด้านโครงสร้างขนาดร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ ประสิทธิภาพในการทำงานและผลต่อความมีอายุยืนยาว และอันดับสุดท้าย คือ การบริการแนะแนว เป็นการให้ความรู้ คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อคิดเห็น เพื่อให้ความเจริญก้าวหน้าไปสู่การมีศักยภาพสูงสุด มีการจัดบริการสารสนเทศต่างๆ แก่ผู้ปกครองและบริการรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครอง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ ศรีสุวรรณนันท์ (2555 : 75) ได้ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร) โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง สอดคล้องไปในทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้คือ ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านบริการนักเรียน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายด้านตามความคิดเห็นของผู้ปกครองมีความสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

6. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองโดยภาพรวมเห็นว่าการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีการดำเนินการอันดับที่ 1 คือ โรงเรียนให้ความสนใจเอาใจใส่ๆดูแล และพัฒนาความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุผลที่ว่า การจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก โดยเฉพาะเด็กในระดับปฐมวัย อันดับที่ 2 คือการจัดกิจกรรมใหญ่ผู้ปกครองมาร่วมสังเกตหรือทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก การประชุม การปฐมนิเทศ อันดับที่ 3 คือครูและผู้ปกครองหันหน้าเข้ามาร่วมมือกันดูแลและพัฒนาความเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และอันดับสุดท้าย คือ โรงเรียนการจัดทำข่าวสารประจำสัปดาห์ การจัดทำวารสาร การจัดทำป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธร์ประภา สกุลหงส์ (2556 : 71) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหนองโสน อำเภอคำพ่วงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 คือ ด้านครูผู้สอน อันดับที่ 2 คือ ด้านการบริการนักเรียน อันดับที่ 3 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน อันดับที่ 4 คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และอันดับที่ 6 คือ ด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ส่วนข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 6 ด้าน คือ (1) ด้านการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน มีการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (2) ด้านครูผู้สอน เป็นครูปฐมวัยโดยตรง มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด เชื้อมั่น มีความคิดสร้างสรรค์

ไม่โมโหง่าย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเมตตา ความรับผิดชอบและพูดจาสุภาพ (3) ด้านสื่อการเรียนการสอน จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสม (4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของเด็ก (5) ด้านการบริการนักเรียน การดูแลความปลอดภัย การตรวจสอบสุขภาพ การให้คำแนะนำปรึกษา และ (6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีเอกสารติดต่อกับผู้ปกครอง

7. การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบระหว่างผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกับกับ ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพบว่ามีทักษะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยภาพรวมมีทักษะแตกต่างกันทางนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนบางท่านอาจมีความต้องการที่จะให้ศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยบางโหล่ง จัดการศึกษาที่แตกต่างจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน ดังนี้

7.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนบางท่านในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้เป็นกระบวนการยังขาดความต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาที่มีสถานภาพของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (scheffe') จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีทักษะแตกต่างกับผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

7.2 ด้านครูผู้สอน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับผู้ปกครองเกี่ยวกับ

พฤติกรรมหรือพัฒนาการเด็ก และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน สอดส่องดูแล และติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิดและจริงจัง จึงส่งผลให้ทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาที่มีสถานภาพของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาด้านครูผู้สอน ไม่มีความแตกต่างกัน

7.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออก เฉลียงเหนือ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่ดีมีลักษณะคือ ปลอดภัย มีประโยชน์ ประหยัด และมีประสิทธิภาพ มีสื่อการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็กให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทัศนคติ หรือทักษะที่ตนมีอยู่ในเรื่องนั้น ๆ จึงส่งผลให้ทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาที่มีสถานภาพของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอน ไม่มีความแตกต่างกัน

7.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออก เฉลียงเหนือ พบว่า มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนบางท่าน ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม ต้องการให้ครูจัดสภาพแวดล้อมช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากรู้อยากเห็น ค้นคว้า ทดลอง ช่างสังเกต คิดหาเหตุผล ให้เด็กคิดเป็นทำเป็น และจัดบรรยากาศรอบ ๆ ให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้มากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้ทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาที่มีสถานภาพของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (scheffe') จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนคติต่อการจัดการศึกษา แตกต่างกับผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

7.5 ด้านการบริการนักเรียน ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออก เฉลียงเหนือ พบว่า มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนบางท่าน ในด้านการบริการนักเรียน ต้องการให้ทางศูนย์ฯ จัดการบริการแนะแนว เป็นการให้ความรู้ คำปรึกษาเกี่ยวกับ

ข้อคิดเห็น เพื่อให้ความเจริญก้าวหน้าไปสู่การมีศักยภาพสูงสุด มีการจัดบริการสารสนเทศต่าง ๆ แก่ผู้ปกครอง และบริการรวบรวมข้อมูลและให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้ทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาที่มีสถานภาพของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาด้านการบริการนักเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (scheffe') จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนคติต่อการจัดการศึกษา แตกต่างกับผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

7.6 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดมุกดาหาร การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนบางท่านในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ต้องการให้มีการประชุมและให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยบางโหล่งให้มาก เพื่อให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยบางโหล่งแก่ผู้ปกครองผ่านสารสัมพันธ์ เพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลให้ทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาที่มีสถานภาพของผู้ปกครองแตกต่างกัน มีทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

ราชกิจจานุเบกษา. (2551). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม. 124/ตอนที่ 61 ก/หน้า 8/27 กันยายน 2550.

คู่มือในการปฏิบัติงานสำหรับครูผู้สอนคนพิการ. (2554). **ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ**. สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

ในตะวัน กำหอม. (2557). **การวิจัยการบริหารการศึกษา**. โรงพิมพ์ทีคอม, จังหวัดมหาสารคาม. วิทยาลัยทองสุข.

จุฬารัตน์ ศรีสุวรรณนันท์. (2555). **ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาล 1 วัดเทียนดัด (นครผลพิทยาคาร)**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยทองสุข.

- พัทตร์ประภา สกุลหงส์. (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหนองโสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยทองสุข.
- สุจินต์ สว่างศรี.(2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.วารสารวิทยาลัยราชสุดา.
- สุนันทา ชาญปรีชา. (2554). ทศนคติของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลนครปฐม. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยทองสุข.

การปฏิบัติธรรมของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Dhamma practice of graduate students at Mahamakut Buddhist
University Isan Campus

ดร.ประสงค์ พรหมศรี¹
Dr.Prasong Promsri²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติธรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน และ 3. เพื่อสังเคราะห์แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาอารมณของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ผลการวิจัยพบว่า : การปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1. การละเว้นความชั่ว การทำความดี และการทำจิตให้บริสุทธิ์ 2. การให้ทาน รักษาศีล และการภาวนา 3. การปฏิบัติสมถและวิปัสสนาภาวนา ส่วนการปฏิบัติธรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้แก่ การให้ทาน คือ การถวายน้ำปานะ การถวายภัตตาหาร การรักษาศีล คือ รู้จักการสำรวมกาย วาจา ทำความสะอาดที่ปกอภัยการภาวนา คือ รู้จักคิดพิจารณาหาเหตุผล อ่านหนังสือธรรมะ ฟังธรรม และมีความอดทน แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อแก้ไขอารมณ์ คือ 1) ด้านความคิด คือ คิดบวกและศึกษาธรรมะให้มาก 2) กัลยาณมิตร คือ พูดคุยให้เพื่อนสนิทฟังในเรื่องที่อารมณ์ไม่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ 3) สร้างอารมณ์ดีให้เกิดขึ้น เช่น ฟังดนตรีธรรมชาติดำบักอยู่คนเดียว เดินเล่นไปตามป่าไม้คนเดียว 4) ยึดธรรมะในการดำเนินชีวิต คือ รู้จักให้อภัย หางานที่ชอบ ปล่อยวาง และปฏิบัติสมถและวิปัสสนากรรมฐาน แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อการพัฒนาอารมณ คือ มีระเบียบวินัย ปรับทัศนคติไปในแง่บวก ฝึกสติ สมาธิ เป็นประจำ และบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, sonk101@hotmail.com

² Lecturer in Doctor of Philosophy Program in Buddhist and Philosophical Research.
Mahamakut Buddhist University Isan Campus., sonk101@hotmail.com

การสังเคราะห์แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรม จำนวน 4 แนวทาง ได้แก่ 1. การมีสติอยู่ในชีวิตประจำวัน คือ การหลบเลี่ยงอารมณ์ การข่มใจจากอารมณ์ การชนะใจตนเอง การรู้จักคิด 2. การปฏิบัติกรรมฐาน คือการปฏิบัติสมถและกัมมัฏฐาน 3. การมีกัลยาณมิตร คือ การสนทนาธรรม การศึกษาธรรมะ 4. การทำกิจกรรม คือ การบริจาคทาน การออกค่ายปฏิบัติธรรมและการทัศนศึกษาวัด

คำสำคัญ : ปฏิบัติธรรม, อารมณ์

Abstract

The objectives of this research were as follows : 1. to study Dhamma according to Buddhist Principle, 2. to study Dhamma practice of graduate students in Mahamakut Buddhist University Isan Campus, and 3. to integrate ways in promoting Dhamma practice to develop moods of graduate students in Mahamakut Buddhist University Isan Campus.

The results were as follows : Dhamma practice according to Buddhist principles were: 1. Abstain from doing bad, and purify the mind, 2. Making merit by observing precepts (Sila) and meditation, 3. Practicing Samata (Concentration Development), and 4. Practicing Vipasana. As for the Dhamma practice of graduate students of Mahamakut Buddhist University Isan Campus, they practice: merit making by offering drinks, and giving alms; observing 5 precepts (Sila), pacifying body, speech, and mind while walking, cleaning, temple area, sala, chanting hall, Chedi. Praying means dedication of merits to the relatives; practice endeavors, being reasonable, remembering Buddha, Dhamma, and Sangha, reading Dhamma books, meditation, praying, listening to Dhamma, helping others, and being patience. 1. Ways to develop Dhamma practice were: 1) in the aspect of thinking; be positive and study dhamma, 2) be friendly; talking with your friends about bad moods, 3) create good moods; sleeping, listening to music, strolling around, being with nature and take a rest, 4) stick to Dhamma in living a life; live a life using Dhamma of Buddha, detached and practice Samatha and Vipasana meditation; 2. Ways to develop the moods of graduate students of Mahamakut Buddhist University Isan Campus: 1) be systematic i.e., to observe Sila, meditation regularly; 2) have positive attitude i.e., listen to Dhamma, be conscious, pray, read Dhamma books; 3) practice meditation regularly i.e., be calm, restrain the things which creates bad moods and study Samatha and Vipasana meditation; and 4) do beneficial deeds.

Integrating ways in developing the Dhamma practice in developing moods in 4 ways are as follows: 1. Being conscious in daily life i.e., avoid moods, restraint moods, soothing wisdom, be self-controlled; 2. Meditation i.e., Samatha Meditation, Vipasana Meditation; 3. having good friends i.e., discuss Dhamma, study Dhamma; and 4. Doing activities i.e., making merits, practicing meditation.

Key words : Practice Dhamma, Moods

บทนำ

การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนาคือการฝึกอบรมจิตให้เกิดความรอบรู้จนถึงที่สุดว่าอัตภาพของตนเองซึ่งประกอบด้วยรูปและนามนี้นั้นคืออะไร ทำอย่างไรเราจึงจะสามารถปรับทำให้รูปและนามคือ กายและจิต นี้อยู่ในสภาพปกติได้ ไม่มีความบกพร่องทั้งทางกายและทางจิต หรือแม้ขณะกายจะต้องแตกดับไปก็ตามที เนื่องจากความพร่องทางจิต คือความทุกข์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การแก้ไขคือวิธีการพัฒนาอารมณืให้ดี

ฉะนั้น การปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนามีจุดประสงค์ในการปฏิบัติเพื่อความจางคลายของทุกข์ แล้วดับทุกข์ให้หมดโดยสิ้นเชิง หากพิจารณาแล้วการปฏิบัติพุทธธรรมเป็นความประสงค์และจำเป็นอย่างแท้จริงของทุกคน โดยไม่เลือกเชื้อชาติ อาชีพ เพศ และวัยเพียงแต่ให้เขาเหล่านั้นได้เข้าใจอย่างแท้จริง เพราะทุกคนต้องการความสุขและรังเกียจทุกข์ โดยทั่วไปมักจะเข้าใจกันว่าจะต้องปฏิบัติที่วัด หรือที่สำนักจัดขึ้นไว้เพื่อการปฏิบัติโดยเฉพาะเป็นความเข้าใจที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงเลย เมื่อความทุกข์นั้นสามารถทำให้ลดจางคลายและหมดไปได้ ไม่แต่เฉพาะในวัดและสำนักปฏิบัติเท่านั้น ดังนั้น จำเป็นอย่างไรเล่าจึงต้องรอคอยไว้ปฏิบัติธรรมตอนที่อยู่ในวัดหรือสำนักปฏิบัติ จึงใช้ความพยายามทำความเข้าใจในหลักการปฏิบัติให้แจ่มแจ้งแล้วจะสามารถหาความสุขได้ แม้ขณะกำลังทำงานการตามหน้าที่ประจำวัน และแม้มีพยานก็มี อยู่ตรงหน้าท่านเองนั้น แหละเพียงทำเหตุให้ถูกต้องและเพียงพอ ผลที่ท่านต้องการก็จะเกิดขึ้นปรากฏแก่จิตตามขั้นตอนเมื่อท่านได้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โดยไม่จำกัดกาลและสถานที่ และจะเป็นผู้รู้ด้วยตัวเอง ไม่ต้องให้ใครพยายากรณืให้ทั้งสิ้น

การใช้คำว่าวิธีการพัฒนาอารมณืซึ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมเป็นประโยคไม่คุ้นเคยนัก ที่เป็นศัพท์วิชาการ แต่จะคุ้นเคยกันดีในภาษาพูด เช่น ไม่รู้จักพัฒนาอารมณืบ้างเลย เป็นต้น แต่ศัพท์วิชาการที่คุ้นเคยเป็นประจำ คือวิธีการพัฒนาจิตใจ การเจริญจิตภาวนา หรือวิธีการพัฒนาปัญญา นั้นเป็นการกล่าวถึงแง่ใดแง่หนึ่งเท่านั้น แต่วิธีการพัฒนาอารมณืในงานวิจัยนี้เป็นคำกลาง ๆ คำแทนหรือครอบคลุมถึงตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ควบคู่กับรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณื ด้วย แต่สุดท้ายก็ต้องไปสิ้นสุดลงที่จิตใจเช่นเดิม เพราะทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับจิตใจ แต่ตามความเป็นจริงต้องรู้เรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับตา หู จมูก ลิ้น กาย ด้วย จึงจะรู้จักได้แท้จริง จึงควรศึกษาครบทุกด้านทั้งกายและใจ

แม้พระมหาบุรุษโพธิสัตว์ก่อนที่จะเป็นพระพุทธเจ้าก็อาศัย ตากับรูป จึงเกิดความรู้สึกขึ้นเป็นเหตุให้เกิดสติปัญญานำมาคิดพิจารณาจนเสด็จออกบรรพชา กล่าวคือ เมื่อพระมหาบุรุษโพธิสัตว์เจ้าทรงพระเจริญวัย มีพระชนมพรรษา 29 ปีแล้ว ได้ความสังเวชสลดพระหทัยว่าสัตว์เกิดมาต้องมีความชรา เจ็บไข้ ตาย เป็นธรรมดา ได้เห็นคนอื่นมีความชรา ความเจ็บไข้ ความตาย จึงเกิดความคิดว่าเราจะไม่พึงแก่ เจ็บ ตายอย่างนั้นอีก ดังนั้นความรู้ที่ถูกต้อง มาจากการสัมผัส ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ คือ เอาการดูการเห็น มาคิดพินิจพิจารณา และเอาสมาธิสูจนทลลงต่าง ๆ เป็นภาคปฏิบัติจนถึงกับจับได้ คือจับสัจจะความจริงได้เป็นขั้นตอนขึ้นมา จึงมีความรู้ที่พัฒนาขึ้นจนถึงปัจจุบัน และมีการฝึกฝนอบรมด้วยวิธีประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุม การสำรวม ระวังใช้งาน และรับใช้อายุตนเองหรืออารมณฺ์เหล่านั้นในทางที่จะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ชีวิตของตนเอง และแก่สังคม ชีวิตดำเนินไปอย่างสมดุลงเพราะองค์ประกอบของชีวิตเพียงพร้อมไปด้วยศิลปศาสตร์ คือมีทั้ง ศิลป์และศาสตร์ มีแต่ศิลป์อย่างเดียวชีวิตก็โลเลไปตามอารมณ์ขาดแก่นสารสาระไร้ทิศทาง มีแต่ศาสตร์อย่างเดียว ชีวิตก็จืดชืดแห้งแล้ง ขาดสีสันไร้น้ำใจ ชีวิตมนุษย์ทั้งโลกจะมีกิเลสมากหรือน้อยที่เห็นดำเนินไปมีสีสัน หลากหลายล้วนอาศัยเสาหลัก 2 อย่างเท่านั้น คือศรัทธากับปัญญา ศรัทธาคืออารมณ์อยู่ในฝั่งของศิลป์ ปัญญา คือเหตุผลอยู่ในฝั่งของศาสตร์ทั้ง 2 อย่างเป็นกรอบธรรมชาติที่จัดระเบียบชีวิตให้มี ความเหมาะสมพอเป็นไป ได้ ไม่สุดโต่งไปข้างอารมณ์และไม่สุดโต่งไปข้างเหตุผล ชีวิตจึงควรมีทั้งศาสตร์คือปัญญา และศิลป์คืออารมณ์ ควบคู่กันไป แต่คนมีโรคประจำตัวคือ โรคยึดถือตัวตนกันอยู่ทุกคน แล้วก็รับเชื่อนี้เพิ่มเติมเข้ามาทุกคราวที่เห็น รูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้นรส สัมผัสทางผิวหนัง และคิดไปในใจตามประสาทที่ไม่รู้ เขาเรียกว่า รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ 6 อย่าง คู่กันกับ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เหมือนกัน คือว่ามีการรับเชื่อหรือ สิ่งแวดล้อมที่จะทำให้เป็นโรคนี้ ที่ปรุงแต่งให้เป็นโรคนี้อยู่ทุกคราวที่มีการเห็นรูป ฟังเสียง ดมกลิ่น ลิ้นรส ฯลฯ

ผู้วิจัยได้ทำหน้าที่สอนนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้พบกับปัญหาด้านอารมณ์ของนักศึกษาต่าง ๆ การไม่เข้าใจกันระหว่างเพื่อนก่อให้เกิดความเครียดในห้อง แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม คือการทะเลาะวิวาท หรือความกังวล ด้านการเรียนจนทำให้ส่งงานช้ากว่ากำหนด ความไม่แจ่มใสของอารมณ์อันมีสาเหตุมาจากการเดินทางมาเรียน ความขัดแย้งด้านความคิดกับอาจารย์ ความไม่พอใจเมื่อมีการขอร้องให้จ่ายเงินเพื่อการกุศล หรือนักศึกษา ขอบทำกิจกรรมช่วยเหลือเพื่อนและอาจารย์ รวมถึงสถาบันด้วย การแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม การเสียสละด้านวัตถุเพื่อช่วยเหลือสถาบัน ความสามัคคีของนักศึกษาทำกิจกรรมเหล่านี้ถือว่าเป็นผล มาจากอารมณ์ทั้งสิ้น จากที่กล่าวมาข้างต้นกล่าวได้ว่าการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์เป็นชีวิต ควรที่จะรู้ และศึกษาให้เข้าใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา การปฏิบัติธรรม ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน และการสังเคราะห์ แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราช วิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติธรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
3. เพื่อสังเคราะห์แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documents) และข้อมูลภาคสนาม (Field study) ซึ่งได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย คือ 1. ประชากรคือบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 18 รูป/คน และ 2. กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักศึกษาศาขาศาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 18 รูป/คน ปีที่ 1 รุ่น 12 จำนวน 10 รูป และปีที่ 2 รุ่น 11 จำนวน 8 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจ (Basic survey) และศึกษาเอกสาร รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้ในการกำหนดกรอบแนวคิดและแนวทางในการวิจัยตลอดจนสำรวจและศึกษาแหล่งพื้นที่ศึกษา เพื่อกำหนดเลือกพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขึ้นเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้แล้วในแหล่งข้อมูลภาคสนาม โดยมีกลุ่มเป้าหมายและขั้นตอนการดำเนินการโดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview guide) เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน มีรูปแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) จำนวน 1 ฉบับ เพื่อใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ได้แก่แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured interview) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองจากฐานข้อมูลของบทที่ 2 ของการวิจัยนี้ และจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นจากนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเรียบร้อยแล้วปรับปรุงตามคำแนะนำและนำไปทดลองใช้สัมภาษณ์กับนักศึกษา หลังจากนั้นก็นำมาปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้สัมภาษณ์ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยนี้การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary research) ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยภาคสนาม ขั้นตอนที่ 3 การสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์จึงมีการถ่วงน้ำหนัก (Verification) ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของ

ข้อมูลด้วยวิธี (Triangulation method) แล้วดำเนินการการสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
สรุปผลการวิจัย และเสนอผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อผู้เกี่ยวข้องต่อไป

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

การปฏิบัติธรรม หมายถึง การอบรมเจริญปัญญา การทำให้เกิดมีขึ้น การฝึกอบรมจิตใจ เรียกว่า
การเจริญกรรมฐานหรือการปฏิบัติกรรมฐาน ซึ่งแปลว่า การกระทำความงาน แล้วงานที่ว่าเป็นงานทางใจ การ
ปฏิบัติธรรมก็เป็นการทำงานทางใจ แนวคิดการปฏิบัติธรรม ได้แก่ การนำธรรมไปใช้ในชีวิตจริง หรือการนำ
ธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชีวิต

การปฏิบัติธรรมตามหลักโอวาทปาฏิโมกข์ เป็นการละชั่ว ทำดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ คำสอน
หลักที่ประกอบด้วยข้อความเพียง 3 พระคาถากึ่งเท่านั้นแต่กลับมีความเกี่ยวเนื่องถึงกัน คือ การก้าวออกไปบน
เส้นทางแห่งการพัฒนาคน ทุกคนจะต้องสามารถสัมผัสตามสมควรแก่ฐานะของตน คือ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นใน
ชีวิต จะต้องก้าวไปด้วยความอดทน มีความเพียรพยายาม มีสติสัมปชัญญะตามสมควร เพราะไม่มีผลอะไรที่จะ
เกิดขึ้น โดยมีได้กระทำด้วยความอดทน

การปฏิบัติธรรมตามหลักบุญกิริยาวัตถุ คือ ทานมัย ศีลมัย ภาวนามัย ทานมัยแปลว่าบุญสำเร็จ
ด้วยการให้ ศีลมัย คือบุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ส่วนภาวนามัย คือบุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนาด้วยความ
พยายามยกระดับจิตใจขั้นสู่เป้าหมายคือหลักเหตุและผล โดยมีขั้น 5 เป็นอารมณ์กรรมฐานหรือที่นิยม เรียกกัน
ว่า “รูปกับนาม” ซึ่งรูปและนาม หรือขั้น 5 เกิดขึ้นจากการปรุงแต่ง โดยอวิชชา จึงทำให้เกิดความยึดมั่นด้วย
อำนาจอุปาทาน ดังนั้น วิปัสสนาภาวนาคือรู้จริงเห็นแจ้งซึ่งสภาวะธรรมทั้งปวง (ไตรลักษณ์) ด้วยปัญญาและ
แนวทางพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

2. การปฏิบัติธรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยา เขตอีสาน

การปฏิบัติธรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย ถวายน้ำปานะ ถวายภัตตาหาร
เพล ใส่บาตร รักษาศีล 5 กราบพระรัตนตรัย ฝึกความอดทนในการเดินทางไกล ฝึกสติขณะเดินทาง
ช่วยเหลือเพื่อน นั่งสมาธิ สวดมนต์ ฟังธรรม รู้จักการสำรวมกาย วาจา ใจขณะเดินทางไกล อุทิศบุญให้ญาติ
ฝึกความเพียร รู้จักคิดพิจารณาหาเหตุผล ได้ฝึกสติด้วยการทำกิจวัตรด้านต่าง ๆ คือ กวาดลานวัด ทำความ
สะอาดที่พักอาศัย ศาลา โบสถ์ เจตีย์ ระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ อ่านหนังสือธรรมะ รู้จักวัด
รู้จักชุมชน การประยุกต์ใช้หลักการปฏิบัติธรรมหลังจากผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรแล้ว ได้แก่ นำหลักการ
สวดมนต์ไปใช้ตอนเช้าและตอนเย็น การรักษาศีลในชีวิตประจำวันและในสถานที่ทำงาน ซึ่งแต่ก่อนคิดว่าการ
ปฏิบัติธรรมรักษาศีลต้องไปทำที่วัดเท่านั้น ได้ฝึกสติขณะในชีวิตประจำวัน และฝึกสติขณะปฏิบัติงาน สนใจใน

การอ่านหนังสือธรรม ฟังธรรมจากสื่อออนไลน์มากขึ้น และเมื่อวันหยุดก็จะไปเที่ยววัดมากขึ้น การใช้สอยทุกอย่างเริ่มจะรู้จักคุณค่ามากขึ้นไม่ฟุ่มเฟือย การยับยั้งกิเลสด้วยสติตามที่ได้ไปฝึกมาทำให้ใช้ชีวิตได้มีความสุขเพิ่มขึ้น การรู้จักคำว่าอดทนในการทำงาน และทุกอย่าง รู้จักให้มากขึ้น เข้าใจชีวิตดีขึ้น และเข้าใจพระพุทธศาสนามากขึ้นด้วยทั้งของพระสงฆ์และคฤหัสถ์อยู่กับสิ่งที่ทำ

ประโยชน์จากการปฏิบัติธรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ได้แก่ ทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ไม่ค่อยผิดพลาด เพราะมีสติสมบูรณ์ขึ้น สามารถทำงานได้มากขึ้น และได้ผลดีมีประสิทธิภาพ ทำให้อยู่ในสังคมอย่างปกติสุข สามารถเผชิญต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าอย่างใจเย็น คลายความยึดมั่นถือมั่นลงได้ ไม่วุ่นวายเดือดร้อน มีความเห็นแก่ตัวน้อยลง และบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นมากขึ้น รู้จักเข้าวัด แต่ก่อนไม่กล้าเข้ารู้สึกกลัว รู้จักกราบไหว้มากขึ้น ทำให้อ่านหนังสือและฟังธรรมะมากขึ้น รู้สึกว่ามีที่พึ่ง และเข้าใจตนเอง สังคม และศาสนามากขึ้น การจัดการการปฏิบัติธรรมที่เหมาะสม ได้แก่ ควรจัดให้เหมาะสมกับอายุด้วย ควรจัดในลักษณะพักผ่อนเชิงท่องเที่ยว ไม่ให้รู้ตัวว่าได้ปฏิบัติธรรม ซึ่งทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ได้ทำเป็นตัวอย่าง ควรจัดให้ผู้ปฏิบัติธรรมถือศีลอย่างเคร่งครัด ควรจัดให้มีความเข้าใจเรื่องการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน และควรจัดให้มีการศึกษาหลักธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าที่แท้จริงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง

แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน แบ่งเป็นด้านดังนี้

ประโยชน์ของการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อแก้ไขและพัฒนาอารมณ์ คือ 1) ด้านกาย ได้แก่ มีบุคลิกภาพดี และสุขภาพแข็งแรง 2) ด้านวาจา ได้แก่ รู้จักพูดให้เกิดประโยชน์ 3) ด้านสังคม ได้แก่ คนรอบข้างมองในแง่ดี เกิดกัลยาณมิตรและช่วยเหลือผู้อื่นได้ 4) ด้านจิต ได้แก่ จิตใจมีความสุข สดชื่นอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ สำร่วยกาย วาจา ใจ เป็นการฝึกพัฒนาจิตดีที่สุดในและไม่เครียด และ 5) ด้านปัญญา ได้แก่ คนรอบข้างมองในแง่ดี เกิดกัลยาณมิตรที่ดี เข้าใจความจริงของชีวิต สามารถถ่างอารมณ์เก่าที่ไม่ดีให้เป็นอารมณ์ดีได้ รู้จักปล่อยวาง เอาใจเขามาใส่ใจเรา ไม่ผูกใจเจ็บ และการเรียนประสบผลสำเร็จ สาเหตุของการไม่ปฏิบัติธรรมเพื่อแก้ไขและพัฒนาอารมณ์ คือ 1) การไม่ได้ศึกษาและปฏิบัติธรรม ได้แก่ ความเครียด เก็บกด ฝึกสแตมน้อย ฝึกสมาธิมาน้อย ไม่มีการเรียนรู้อารมณ์และศึกษาระยะของพระพุทธเจ้า ไม่สนใจการปฏิบัติธรรม ความไม่สบายใจอยู่เป็นประจำ ศึกษาระยะมาน้อย และ โดยเฉพาะด้านสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน 2) การไม่เข้าใจในตัวเอง ได้แก่ อารมณ์ภายในส่วนตัวมีปัญหาอยู่ภายในใจ และไม่รู้จักตนเองดีพอ 3) สิ่งแวดล้อมไม่ดี ได้แก่ ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม 4) อยู่ห่างไกลกัลยาณมิตร ได้แก่ ไม่สนใจเพื่อนและอยู่ไกลจากกัลยาณมิตรที่ดี และ 5) ชีวิตไม่มีวินัย ได้แก่ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบและหยุดหึงจัดงาย

แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาทางอารมณ์ คือ 1) ปัจจัยส่วนตัว ได้แก่ ทำการบ้านไม่ทัน ปัจจัยส่วนตัว เช่น อารมณ์ไม่ดีจากทางบ้าน เตรียมตัวไม่พร้อม และการเดินทางมาเรียนที่ไกลจากมหาวิทยาลัย 2) ปัจจัยด้านอาจารย์สอน ได้แก่ อาจารย์สอนไม่เต็มที่ ทำให้มีทัศนคติไม่ดี อาจารย์สั่งงาน

โดยไม่ชี้แนะทำให้อารมณ์ไม่ดีมาก อาจารย์มาแต่ไม่มาสอน และมาเจออาจารย์ที่อารมณ์ไม่ดีก็จะทำให้อารมณ์ไม่ดี ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ มีปัญหาทางครอบครัว และปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ไม่อำนวยความสะดวกในเรียน และแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อการพัฒนาอารมณ์ คือ 1) ด้านความคิด ได้แก่ คิดบวกและศึกษาระยะให้มาก 2) กัลยาณมิตร ได้แก่ พุดคุยให้เพื่อนสนิทฟังในเรื่องที่อารมณ์ไม่ดีมีมนุษย์สัมพันธ์ 3) สร้างอารมณ์ดีให้เกิดขึ้น ได้แก่ นอน ฟังดนตรีธรรมชาติบำบัดอยู่คนเดียว เดินเล่นไปตามป่าไม้คนเดียว ดูธรรมชาติ อยู่กับธรรมชาติให้มีความสุขและหยุดทุกอย่างแล้วพักผ่อน และ 4) ยึดธรรมในการดำเนินชีวิต ได้แก่ รู้จักให้อภัย หางานที่ชอบ ยึดหลักธรรมะของพระพุทธเจ้าในการดำเนินชีวิต ปล่อยวาง และปฏิบัติทั้งสมถกรรมฐานกับวิปัสสนากรรมฐาน

กิจกรรมที่ช่วยแก้ไขและพัฒนาอารมณ์ 1) ด้านมหาวิทยาลัย ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่ดี มีต้นไม้เขียวขจี ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคาร การทาสีใหม่ของห้องและอาคารทำให้อารมณ์ดี มีต้นไม้ธรรมชาติที่ร่มรื่น ห้องเรียน บรรยากาศดี สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา มหาวิทยาลัยสะอาด เจ้าหน้าที่ดี สื่อดี สภาพแวดล้อมดี และสถานที่ดี 2) ด้านผู้เรียน ได้แก่ ได้เกรดดี ความรู้ดี และความพร้อมที่จะเรียน 3) ด้านอาจารย์ผู้สอน ได้แก่ ครูอาจารย์ดี ทักษะคิดของอาจารย์กับนักศึกษาตรงกันอารมณ์ก็ดี อาจารย์สอนเข้าใจ เทคนิคการสอนของอาจารย์ดี นักศึกษามีส่วนร่วมกับการบรรยาย อาจารย์ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดก่อนเข้าเนื้อหาที่เรียน อาจารย์พุดดี อาจารย์มีมนุษย์สัมพันธ์ และอาจารย์สอนสนุก 4) ด้านเพื่อน ได้แก่ เพื่อนดี เห็นเพื่อนทำให้อารมณ์ดี และเห็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และ 5) ด้านความคิดและจิตใจของนักศึกษา ได้แก่ การได้สนทนาธรรม การพูดจาดี การพบปะสังสรรค์กับอาจารย์และเพื่อน คิดบวก และแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในห้อง และแนวทางการพัฒนาอารมณ์ คือ 1) มีระเบียบวินัย ได้แก่ การรักษาศีลประจำ ฟังธรรมประจำ นั่งสมาธิ และสำรวมให้มีสติอยู่เสมอ 2) ปรับทัศนคติไปในแง่บวกอยู่เสมอ ได้แก่ คิดไปทางกุศล ฟังธรรม มีสติสวดมนต์ อ่านหนังสือที่ชอบ ให้มองเชิงบวก มองในสิ่งที่เป็นประโยชน์ อย่าเพ่งโทษ ศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้า และคบกัลยาณมิตรที่ดี 3) ฝึกสติ สมาธิ เป็นประจำ ได้แก่ อยู่เฉย ๆ หลีกเลี่ยงกับสิ่งที่ทำให้อารมณ์ไม่ดี รู้จักนั่งไม่ได้อบ ทำสิ่งที่ชอบ เช่น รดน้ำต้นไม้ ทำจิตใจให้สบายอยู่เสมอ และศึกษาปฏิบัติด้านสมถะและวิปัสสนากรรมฐาน 4) บำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ ทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น กิจกรรมที่ช่วยแก้ไขและพัฒนาอารมณ์ คือ 1) เข้าค่ายปฏิบัติธรรม ได้แก่ ไหว้พระสวดมนต์ กิจกรรมเข้าวัดทำบุญ ถวาย ภาวนา ภาควิชาปฏิบัติกรรมฐาน เช่น การเดินธุดงค์ ฝึกสติ เดินธุดงค์ ไปฝึกกรรมฐาน ออกเดินตามป่าเขาลำเนาไพร เห็นธรรมชาติ การพูดกับเพื่อนระหว่างเดิน และกิจกรรมนันทนาการ 2) ทัศนศึกษา ได้แก่ วัด สวนสัตว์ ป่า ทะเล และพิพิธภัณฑ์ 3) การบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่ การร่วมกันบริจาคสิ่งของเพื่อให้เกิดแนวคิด และ 4) การศึกษา ได้แก่ ปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดี และศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ แล้วนำเสนอผลงาน

3. สังเคราะห์แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

การสังเคราะห์แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน 4 แนวทางดังนี้ ข้อ 1. การมีสติอยู่ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ 1) การหลบเลี่ยงอารมณ์ 2) การข่มใจจากอารมณ์ 3) การสำรวจอินทรีย์ 4) การชนะใจตนเอง และ 5) การรู้จักคิด ข้อ 2 การปฏิบัติธรรมฐาน ได้แก่ การปฏิบัติสมถกรรมฐาน การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ข้อ 3 การมีกัลยาณมิตร ได้แก่ การสนทนาธรรม การศึกษาธรรมะ ข้อ 4 การทำกิจกรรม ได้แก่ การบริจาคทาน การออกค่ายปฏิบัติธรรม การเดินป่า และการทัศนศึกษาวัด

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์การแก้ไขปัญหาทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อภิปรายผลได้ดังนี้

การมีสติในชีวิตประจำวัน มีแนวทางปฏิบัติธรรม คือ การหลบเลี่ยงอารมณ์ การข่มใจจากอารมณ์ การสำรวจอินทรีย์ การชนะใจตนเอง และการรู้จักคิด สอดคล้องกับ พระทรัพย์ชู มหาวีโร (บุญพิฬา) (2553, หน้า ก บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิธีการเจริญสติในชีวิตประจำวันตามแนวทางของ ดิข นัท ฮันท์” พบว่า การนำพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต ส่วนรูปแบบและวิธีการเจริญสติมีทั้งการฝึกปฏิบัติในอิริยาบถหลัก และการฝึกปฏิบัติกับกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยมีกุศโลบายที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้การฝึกปฏิบัติเป็นไปอย่างผ่อนคลาย เบิกบาน และทำให้กลับมาอยู่กับปัจจุบันขณะได้ง่ายขึ้น

การปฏิบัติธรรมฐาน มีแนวทางการปฏิบัติธรรม คือการปฏิบัติสมถกรรมฐาน และการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สอดคล้องกับ สุธรรมมา วรนาวิน (2551, หน้า ก บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ผลของการปฏิบัติสมาธิที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ : กรณีศึกษาผู้ปฏิบัติธรรมโครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยเบื้องพระยุคลบาทวัดโสมนัสวิหาร” พบว่า ผู้มีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีจะมีลักษณะเป็นผู้ที่มีความสุข และประสบผลสำเร็จในชีวิตส่วนความฉลาดทางอารมณ์ในทัศนะของพุทธศาสนานั้น พุทธศาสนากล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่ใกล้เคียงกับความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นผู้มีจิตที่ได้รับการพัฒนาแล้วที่เรียกว่า “ภาวิตจิต” หรือ “พัฒนาจิต” และเป็นผู้มีจิตอันเป็นกุศล หรือมี “กุศลจิต” หมายถึง การมีคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิตผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับการปฏิบัติสมาธิ พบว่า การปฏิบัติสมาธิตามหลักพุทธศาสนาด้วยการพัฒนาอย่างต่อเนื่องบนฐานทั้ง 4 คือ กาย เวทนา จิต ธรรม นั้นส่งผลให้เกิดคุณลักษณะ 4 ประการ คือ พัฒนากาย พัฒนาพฤติกรรม พัฒนาจิต และพัฒนาปัญญาซึ่งเป็นการพัฒนาทั้งความฉลาดทางอารมณ์ และการพัฒนาความฉลาดทางปัญญาไปพร้อม ๆ อย่างไม่สามารถแยกกัน การพัฒนาจิตมาเป็นอันดับต้น โดยการพัฒนากายและพฤติกรรมเป็นการพัฒนาการทางสังคมก่อให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ ด้านดีการพัฒนาปัญญา ก่อให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ ด้านเก่งการพัฒนาจิต เป็นการพัฒนาการทางอารมณ์ ก่อให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ ด้านสุข การวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) กลุ่มตัวอย่างคือผู้ปฏิบัติธรรมโครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยเบื้องพระยุคลบาทวัดโสมนัส

วิหาร จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพบว่า หลังการปฏิบัติสมาธิตามโครงการนี้คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของผู้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) แสดงว่าการปฏิบัติสมาธิสามารถนำมาใช้เพื่อเพิ่มระดับความฉลาดทางอารมณ์ได้ และจากการสัมภาษณ์ผู้รับการอบรมมีความพอใจ ประทับใจ เข้าใจและได้รับประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับธรรม และการฝึกจะนำกลับไปใช้ในชีวิตประจำวัน และอยากกลับมารับการอบรมอีกครั้งเมื่อมีโอกาส ดังนั้นการปฏิบัติสมาธิตามหลักพุทธศาสนาสามารถก่อให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ทั้งด้านดี เก่ง และ สุข ตามที่เป็นที่ต้องการของบุคคล

การมีกัลยาณมิตร แนวทางปฏิบัติธรรม คือ การสนทนาธรรม และการศึกษาระยะ สอดคล้องกับ ประทีป พิษทองกลาง (2555, หน้า ก บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการปรึกษาเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร” พบว่า กัลยาณมิตร คือ ผู้เป็นต้นแบบแห่งความดีงามทั้งในด้านกายกรรม วาจากรรมและมโนกรรม มีกายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริตเป็นผู้มีคุณสมบัติพร้อมแห่งการแนะนำประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น กัลยาณมิตรเป็นปัจจัยเบื้องต้นแห่งการพัฒนาชีวิตในทุกๆ ระดับ โดยมีพุทธพจน์ยืนยันอย่างหนักแน่นถึงความสำคัญของกัลยาณมิตรในการตั้งอยู่ในกุศลธรรม ตลอดถึงเป็นเหตุปัจจัยแห่งอริยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งเป็นวิถีทางอันประเสริฐในพุทธศาสนา ส่วนการบูรณาการรูปแบบการปรึกษาตามแนวคิดจิตวิทยาและตามหลักพระพุทธศาสนา ทำให้ได้พบรูปแบบการปรึกษาเชิงพุทธ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของการปรึกษา มี 3 ประการ คือ (1) สกัดปัญหา (2) เยียวยาคนทุกข์ (3) เพิ่มสุขยั่งยืน 2) คุณลักษณะของพระพุทธเจ้าในการปรึกษา คือ (1) พระบุคลิกภาพที่ซื่อสัตย์ (2) พระวาจาที่ซื่อสัตย์ (3) พระเหตุที่ยั่งยืน (4) วางพระองค์สม่ำเสมอ (5) ค้นเจอความแตกต่าง (6) วางพระกรุณาในหมู่สัตว์ 3) กระบวนการปรึกษาเชิงพุทธ มี 5 ขั้นตอน คือ 1) สร้างสัมพันธภาพ 2) สำรวจตนเพื่อเข้าใจปัญหา สืบสาวหาสาเหตุ 3) ขั้นปรึกษา 4) ลงมือปฏิบัติ 5) ติดตามผล การปรึกษาเชิงพุทธเป็นกระบวนการปฏิบัติที่ช่วยปลุกพลังทางปัญญาของพุทธบริษัทให้ ตื่นรู้ และเบิกบานในการดำเนินชีวิตสามารถสลัดออกจากทุกข์ได้ด้วยตนเองอย่างสิ้นเชิง

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการเรียนการสอนสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่ 1 การมีสติอยู่ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การหลบเลี่ยงอารมณ์ การข่มใจจากอารมณ์ การสำรวมอินทรีย์ การชนะใจตนเอง และการรู้จักคิด ควรนำไปกำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (มคอ.2 และ มคอ.3) เพื่อใช้ในการพัฒนาอารมณ์ของนักศึกษาได้อย่างถูกต้อง 2) ผลการวิจัยพบว่า การชนะใจตนเอง และการรู้จักคิด คณาจารย์สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ควรมีกิจกรรมที่จะทำให้เอาชนะใจตนเองและรู้จักคิด ซึ่งประยุกต์ใช้ในรายวิชา

2. ด้านนักศึกษาสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ผลการวิจัยพบว่า ในแนวทางที่ 2 การปฏิบัติกรรมฐาน ได้แก่ การปฏิบัติสมถกรรมฐานและการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน นักศึกษาควรหาโอกาสปฏิบัติกรรมฐานในชีวิต และเข้าร่วมกิจกรรมนี้ที่ทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จัดขึ้น 2)

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางที่ 3 การมีกัลยาณมิตร ได้แก่ การสนทนาธรรมและการศึกษาธรรมะ นักศึกษาควรเข้าเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี โท ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอารมณ์ของตนเอง

3. ด้านหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา 1) ควรนำผลการวิจัยไปปรับปรุงในหลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา (มคอ.2) หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผล 2) หลักสูตรศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ควรนำผลการวิจัยไปกำหนดไว้ในกลยุทธ์การสอนที่ใช้พัฒนา

4. ด้านมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน 1) เผยแพร่ผลงานวิจัยให้แก่บุคคลทั่วไป และสถาบันการศึกษาในสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ทราบ เพื่อจะได้นำข้อมูลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ 2) กำหนดให้นำผลการวิจัยไปพัฒนานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ระบุไว้ในกิจกรรมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และ 3) กำหนดให้กิจกรรมหลักของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสานนำผลการวิจัยด้านแนวทางการแก้ไขปัญหาทางอารมณ์ไปเสริมสนับสนุนเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.

กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 17.

กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพุทธโฆสเถระ. (2551). **คัมภีร์วิสุทธิมรรค**. กรุงเทพมหานคร : ธนาเพรส.

พระทรัพย์ชู มหาวีโร (บุญพิฬา). (2553). “**การศึกษาวีธีการเจริญสติในชีวิตประจำวันตามแนวทางของดิชนัท ฮันท์**”. หลักสูตรพุทธศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แม่ชีสุดา โรจนอุทัย. (2553). “**ศึกษาวิเคราะห์ปัจจุบันขณะในพระพุทธศาสนาเถรวาท**”. หลักสูตรพุทธศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุธรรมมา วรนาวัน. (2551). “**ผลของการปฏิบัติสมาธิที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ : กรณีศึกษาผู้ปฏิบัติธรรมโครงการเฉลิมพระเกียรติตามรอยเบื้องพระยุคลบาทวัดโสมนัสวิหาร**”. หลักสูตรพุทธศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาเจษฎา โชติวีโส (จุลพันธ์), (2557). “ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการเจริญสติของหลวงพ่อเทียน จิตตสุโภ และท่านดิช นัท ฮันท์”. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฐิติรัตน์ รัชใจตรง. (2549). “ศึกษาการใช้อานาปานสติภาวนาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเสถียรธรรมสถาน”. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประทีป พีชทองกลาง. (2555). “รูปแบบการฝึกสมาธิเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร”. หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา
โรงเรียนอินทราวินิจฉัยอุปถัมภ์ อำเภอลองหลวง จังหวัดพทุมธานี
Opinions in General Administration of Educational Personnel in
Intharanavi Ratuppatham School on Klongluang District
Pathumthani Province

กัญญนันท์ สิริคุปต์ธรานนท์¹
Kanyanan Sirakuptharanon²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษาและนำผลจากการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอินทราวินิจฉัยอุปถัมภ์ อำเภอลองหลวง จังหวัดพทุมธานี ศึกษาในขอบเขตเนื้อหา3ด้านได้แก่ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ การศึกษางานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอินทราวินิจฉัยอุปถัมภ์ อำเภอลองหลวง จังหวัดพทุมธานีจำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ความพึงพอใจในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอินทราวินิจฉัยอุปถัมภ์ อำเภอลองหลวง จังหวัดพทุมธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

คำสำคัญ : ความคิดเห็น , การบริหารงานทั่วไป, บุคลากรทางการศึกษา

¹ วิทยาลัยทองสุข ntawan@hotmail.com

² Thungsook College. ntawan@hotmail.com

Abstract

The objectives of this study were to find out the satisfaction in general administration of educational personnel and take the results to the executives for improving the general administration of educational personnel in Intharanavi Ratuppatham School on Klongluang District at Pathumthani Province in the aspect of educational resources mobilizing, public relation of working study and relationship between school and community classified by personal characteristics of gender, age, level of education and working experience.

The population in this study was 35 educational personnel in Intharanavi Ratuppatham School on Klongluang District at Pathumthani Province. The needed instrument for gathering data was in form of questionnaire. The statistics for analyzing data were percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that the majority of respondents were female, were aged higher than 40 years old, got Bachelor's degree and had working experience between 5 – 10 years. The satisfaction in general administration of educational personnel in Intharanavi Ratuppatham School on Klongluang District at Pathumthani Province was in high level for overall and all aspects. For considering each aspect, the aspect of public relation of working study was at the first sequence. The next was the aspect of educational resources mobilizing and the last sequence was the aspect of relationship between school and community.

Keywords : Opinions, General Administration, Educational personnel

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานของชีวิต ทำให้มนุษย์เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของครอบครัว ชุมชนสังคม และเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ดังเช่น พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการปัจจุบัน ความตอนหนึ่งว่า งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญความเสื่อมของชาติเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว ระเบียบนี้บ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้มีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้น ด้วยว่าพลเมืองของเราบางส่วนเสื่อมทรามลงไปในทางความประพฤติและจิตใจ ซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตก ถ้าหากยังคงเป็นอยู่ต่อไป เราอาจจะเอาตัวไม่รอด ปรากฏการณ์เช่นนี้ นอกจากเหตุอื่น ๆ แล้ว ต้องมีเหตุมาจากการจัดการศึกษาด้วยอย่างแน่นอน เราต้องจัดงานด้านการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นในการ

จัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่ผู้ปกครองและสังคมยอมรับนั้น ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษา โดยเน้นให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด จึงมุ่งไปที่ผู้เรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และกำหนดให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ เต็มศักยภาพ และยึดประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 24)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 มาตรา 39 กำหนดให้สถานศึกษาหรือหัวหน้าสถานศึกษามีอำนาจดังนี้ 1) บริหารกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับของราชการและของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ รวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ 2) ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาหรือ ส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ 3) เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหรือส่วนราชการในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการตามเงินเดือนงบประมาณที่สถานศึกษาหรือ ส่วนราชการได้รับตามที่ได้รับมอบหมาย 4) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการเพื่อเสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา 5) อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติ ประกาศนียบัตรและวุฒิปริญญาบัตรของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการชั้นพื้นฐานกำหนด 6) ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงเลขาธิการสภาการศึกษา และเลขาธิการคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากรเพื่อการศึกษา บุคลากร การเงินพัสดุ ทรัพย์สินต่างๆ เป็นผู้รับมอบหมายอำนาจในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกฎหมายของทางราชการ การบริหารสถานศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายได้ดั่งนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานทุกด้านให้มีประสิทธิภาพซึ่งก็รวมถึงการบริหารทั่วไปด้วย การบริหารทั่วไปยังเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การ ให้บริการ การบริหารงานอื่นๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลัก ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ (พนัส หันนาคินทร์, 2529 : 328)

การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การให้บริการ การบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ให้บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้การ

บริหารทางการศึกษาทุกระดับ ทั้งในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา ตลอดจนการจัดให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545 : 57)

การบริหารงานทั่วไปจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่นๆ บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาถ้าการบริหารงานทั่วไปขาดประสิทธิภาพจะมีผลต่อ งานด้านอื่นขาดประสิทธิภาพตามไปด้วยจากปัญหาในด้านการบริหารจัดการต่างๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญใน เรื่องของการบริหารงานทั่วไปข้างต้นที่ได้กล่าวมา ซึ่งผู้วิจัยดำรงตำแหน่งครูโรงเรียนอินทราวินิจฉัยวิทยุอุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีความสนใจ และต้องการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ใน การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอินทราวินิจฉัยวิทยุอุปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อนำผลจากการศึกษาเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง ประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอินทราวินิจฉัยวิทยุอุปถัมภ์ อำเภอคลอง หลวง จังหวัดปทุมธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงปริมาณมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประกอบในการสร้าง แบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประชากร ได้แก่บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอินทราวินิจฉัยวิทยุอุปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 35 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้กำหนดจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษารอบแนวคิดของการศึกษา มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อใช้ในการสร้าง แบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ของโรงเรียนอินทราวินิจฉัยอุปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนอินทราวินิจฉัยอุปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ใน 3 ด้าน คือ ด้านการระดมทรัพยากร ด้านการประชาสัมพันธ์การศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยแต่ละข้อคำถามเป็นการให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องที่มีคำตอบให้เลือกแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาค้นคว้า นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม จัดระเบียบข้อมูลแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอินทราวินิจฉัยอุปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย เบส (Best, 1997 : 147 : อ้างถึงใน กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540 : 98)

ผลการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอินทราวินิจฉัยอุปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 35 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุ 40 ปี ขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและมีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี

ความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอินทราวินิจฉัยอุปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อจำแนกผลการศึกษาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนมีการระดมทรัพยากรมนุษย์เพื่อขอความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา คือโรงเรียนกำหนดแผนการระดมทรัพยากรด้านต่างกับหน่วยงานภายนอกเพื่อใช้ในการจัด

การศึกษา โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรด้านการบริหารจัดการ กับหน่วยงานและองค์กรต่างๆในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆในการระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆในการระดมทรัพยากรทางการเงินมาใช้ในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาอย่างพอเพียง

2. ด้านการการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้ครูและผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกัน รองลงมา คือโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานผ่านสื่อต่างๆของสถานศึกษา โรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นสื่อกลางสานความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน โรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพพจน์และเกียรติคุณที่ดีแก่บุคคลและหน่วยงานและอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษา กับประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักชุมชนในด้านของการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา รองลงมา คือโรงเรียนมีการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในด้านการสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานในการเผยแพร่ข้อมูลให้ชุมชนได้รับทราบและอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนกำหนดให้การศึกษาเข้ามามีบทบาทในการเสริมสร้างความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาความคิดเห็นในการบริหารงานทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอินทราวิราษฎร์อุปถัมภ์ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับที่ 1 คือ ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนมีการระดมทรัพยากรมนุษย์เพื่อขอความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมา คือโรงเรียนกำหนดแผนการระดมทรัพยากรด้านต่างกับหน่วยงานภายนอกเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรด้านการบริหารจัดการ กับหน่วยงานและองค์กรต่างๆในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆในการระดมทรัพยากรด้านวัสดุ

อุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆในการระดมทรัพยากรทางการเงินมาใช้ในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาอย่างพอเพียง สอดคล้อง กับการศึกษาของ อภิสรา ชูปัญญา (2552 : 47-58) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นการบริหารงานทั่วไปของครูในโรงเรียนกลุ่มพัฒนาทำเงิน อำเภอกระทุ้งแบน ด้านการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือสถานศึกษามีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานสถานศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการด้านทรัพยากรทางการศึกษา รองลงมาคือสถานศึกษามีการชี้แจงและชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาและอันดับสุดท้ายคือสถานศึกษามีการจัดทรัพยากรทางการศึกษา อาทิเช่น บุคลากร งบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาการศึกษาอย่างพอเพียง

2. ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือโรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้ครูและผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกัน รองลงมา คือโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการประชาสัมพันธ์การดำเนินการของหน่วยงานผ่านสื่อต่างๆของสถานศึกษาโรงเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นสื่อกลางสาน ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบันโรงเรียนเรียนใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพพจน์และเกียรติคุณที่ดีแก่บุคคลและหน่วยงานและอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับประชาชนหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง สอดคล้อง กับการศึกษาของ จิระศักดิ์ อินทร์หอม (2548 : 98-106) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการบริหารงานทั่วไปของครูในโรงเรียนวัดหลักสี่ราษฎร์สโมสร ด้านการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ ข่าวสารเหตุการณ์ต่างๆของโรงเรียนแก่ชุมชน รองลงมาคือ โรงเรียนจัดให้คณะครูนักเรียนออกบำเพ็ญสาธารณประโยชน์แก่ชุมชนเป็นประจำ รองลงมา คือโรงเรียนมีการแจ้งข่าวสารและเหตุการณ์ต่างๆทางหอกระจายข่าวตามลำดับ รองลงมา คือ โรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์ อันดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้คณะครูเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลสำคัญในชุมชนยิ่ง

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักชุมชนในด้านของการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา รองลงมา คือโรงเรียนมีการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในด้านการสนับสนุนกิจกรรมเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานในการเผยแพร่ข้อมูลให้ชุมชนได้รับทราบและอันดับสุดท้าย คือโรงเรียนกำหนดให้การศึกษาเข้ามามีบทบาทในการเสริมสร้างความ เป็นอยู่ของคนในชุมชน สอดคล้อง กับการศึกษาของ วีระศักดิ์ ศรีอุตร (2553: 63-67) ได้ศึกษาเรื่องสภาพ

การบริหารทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 โรงเรียนมีการนำนักเรียนไปบริการในงานประเพณีของท้องถิ่นในชุมชน รองลงมาคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนโดยร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รองลงมาคือ โรงเรียนมีการนำนักเรียนไปบริการในงานประเพณีท้องถิ่นต่าง รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนงานด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และอันดับสุดท้ายโรงเรียนมีการจัดให้มีการพบปะผู้ปกครองนักเรียนและศิษย์เก่าเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันเป็นลำดับสุดท้าย

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2540). การวิเคราะห์สถิติ:สถิติเพื่อการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิระศักดิ์ อินทร์หอม. (2548). การศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปของครูในโรงเรียนวัดหลักสี่ ราษฎร์

สโมสร สังกัดองค์การบริหารส่วนสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พนัส หัสนาคินทร์. (2529). การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์พิชเนศ.

วีระศักดิ์ ศรีอุตร. (2553). การศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สถาบันบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). แนวทางการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร :คุรุสภา
ลาดพร้าว.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร.

อภิสรာ ชูปัญญา. (2552). การศึกษาความคิดเห็นการบริหารงานทั่วไปของครูในโรงเรียนกลุ่มพัฒนาทำเงิน
อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ
บริหารการศึกษา, วิทยาลัยทองสุข.

การแปลงเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤตในภาษาไทย

The Vowel Conversion of Pali and Sanskrit language in Thai Language

อรรถพงษ์ ฝิวเหลือง¹Atthaphong Phiwlueng²

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปลงเสียงสระภาษาบาลีและการแปลงเสียงสระภาษาสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย ซึ่งผู้เขียนได้ดำเนินการศึกษารวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องและสุ่มเลือกภาษาบาลีและสันสกฤตที่ใช้ในภาษาไทยจำนวน 200 คำศัพท์และวิเคราะห์การแปลงเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤต

ผลการศึกษาการแปลงเสียงสระในภาษาบาลีมี 5 หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงสระ อะ, อา, อิ, อุ, โอ และการแปลงเสียงสระในภาษาสันสกฤตมี 11 หน่วยเสียง ได้แก่ หน่วยเสียงสระ อะ, อิ, อี, อึ, อุ, โอ, เอ, โอ, เอย, ร หัน, ฤ และการแปลงเสียงสระในภาษาบาลีและสันสกฤตมี 16 หน่วยเสียง มีความเหมือนและแตกต่างกันดังนี้ 1) หน่วยเสียงสระในภาษาบาลีและสันสกฤตมีการแปลงเสียงสระเหมือนกัน เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยคือหน่วยเสียงสระ อะ, อิ, โอ 2) การแปลงหน่วยเสียงสระอาและอุมีเฉพาะในภาษาบาลี เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย 3) การแปลงหน่วยเสียงสระอี, อี, อู, เอ, โอ, ร หัน, และ ฤ มีเฉพาะในภาษาสันสกฤต เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทย

คำสำคัญ: การแปลงเสียงสระ, ภาษาบาลี, ภาษาสันสกฤต, ภาษาไทย

Abstract

This purpose of academic article to study vowel conversion transformation of Pali and Sanskrit language, that is used in the Thai language. The author had studied related documents and randomly selected 200 vocabulary words in Pali and Sanskrit and analyzed vowel conversion transformation of Pali and Sanskrit language.

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Email: yanamath60@gmail.com

² Lecturer in Bachelor of Education, Mahamakut Buddhist University Isan Campus.

Result of vowel conversion transformation of Pali language were found 5 sound units: A, Ā, I, U and O and the vowel conversion of Sanskrit language was found 11 vowel: A, I, Ī, ī, Ū, O, E, Āi, ๑, Ṛ and vowel convers A in Ṛ belong to vowel rr (r hān) and the vowels conversion of Pali and Sanskrit language were found 16 sound units: 1) The vowels conversion in Pali and Sanskrit language uses the same when using in Thai language: A, I, O, 2) The vowels conversion only in Paly: Ā and U when using in Thai language 3) The vowels conversion only in Sanskrit: Ī, ī, Ū, E, Āi, ๑, Ṛ when using in Thai language.

Keyword: Vowel Conversion, Pali language, Sanskrit language, Thai language

บทนำ

คนไทยได้ยืมคำภาษาบาลีและสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา การยืมคำภาษาบาลีและสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทยมีปัญหาในการออกเสียง เพราะคนไทยไม่สามารถออกเสียงตามภาษาเดิมได้จึงจำเป็นต้องแผลงเสียงของคำยืมให้เหมาะสมกับคนไทย ในกระบวนการแผลงเสียงภาษาบาลีและสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทยมีการแผลงเสียงสระและพยัญชนะภายในคำ เรียกว่าการแผลงเสียงสระและเสียงพยัญชนะ ในบทความนี้จะกล่าวถึงเฉพาะการแผลงเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤตเท่านั้น คำว่า การแผลงเสียงสระ หมายถึง การแผลงสระเสียงสั้นเป็นสระเสียงยาวหรือแผลงสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นและการแผลงสระเดี่ยวเป็นสระประสมหรือแผลงสระประสมเป็นสระเดี่ยว

ในการศึกษาคำนี้ผู้เขียนได้รวบรวมเอกสารที่กล่าวถึงการแผลงเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤต ซึ่งมีนักวิชาการ 3 ท่านดังนี้ พระยาอุปกิตศิลปสาร (2545 : 30 – 32) ได้กล่าวว่าการแผลงเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทยมี 9 หน่วยเสียง ได้แก่ 1) สระ อะ แผลงเป็นสระอา, อิ, อุ, เอะ, โอะ, ออ, เอาะ และ สระ ะ แห่ง ร ที่ควบกับตัวอื่นเป็น รร เรียกว่า ร หัน 2) ลบเสียงสระอาท้ายคำศัพท์ กลายเป็นตัวสะกดแทน 3) สระอิ แผลงเป็นสระอี, เอ, ไอ และ เอีย 4) สระอี แผลงเป็นสระอิ, อี, อือ, เอ และ เอีย 5) สระอุ แผลงเป็นสระอู, อ-ร, อ-ว, โอะ, โอ, เอา และ อัว 6) สระอู แผลงเป็นสระอุ 7) สระเอ แผลงเป็นสระไอ 8) สระไอ แผลงเป็นสระแอ 9) สระโอะ แผลงเป็นสระเอา และ อว และอะแอม แก้วคล้าย (2555 : 1 – 16) ได้กล่าวว่ลักษณะการแผลงเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทยมี 8 หน่วยเสียง ได้แก่ 1) แผลงเสียงสระ อี อี เป็นเสียงสระเอ เอีย ไอ อี อือ อะ และ ออ 2) แผลงเสียงสระเอ, เอย เอีย เป็นเสียงสระไอ และแอ 3) แผลงเสียงสระ อะ อา เป็นเสียงสระ อะ (ร หัน), 4) แผลงเสียงสระอุ, อู เป็นเสียงสระ อะ, โอะ, ออ, เอา, ว, อว และ เอาว 5) แผลงเสียงสระโอะ เป็นเสียงสระเอา ออ และ อัว 6) แผลงเสียงสระ อะ ที่ ร เป็นไม้หันอากาศ 7) แผลงเสียงสระ ฤ เป็น ร, อาร์, ริ, อีร์ และ อูร์ ส่วนวิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2556 : 165 – 188) ได้แบ่งการแผลงเสียงสระตามภาษาบาลีและสันสกฤตได้ ซึ่งสามารถจำแนกการแผลงเสียงสระภาษาบาลีมี 5

หน่วยเสียง ได้แก่ 1) แผลงเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระ โอะ, อัย 2) แผลงเสียงสระอา เป็นเสียงสระเอา 3) แผลงเสียงสระ อิ เป็นเสียงสระ เอ, อี 4) แผลงเสียงสระ อุ เป็นเสียงสระ อู 5) ไม่ออกเสียงสระตัวสุดท้ายคำ และการแผลงเสียงสระภาษาสันสกฤตมี 9 หน่วยเสียง ได้แก่ 1) แผลงเสียงสระ อิ เป็นเสียงสระ อี, ไอ, เอ, เอีย 2) แผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ อิง, อุ 3) แผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ เอีย, อี, อา, อะ 4) แผลงเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระอา, ไอ, เอาะ, เอา 5) แผลงเสียงสระเอ เป็นเสียงสระไอ 6) แผลงเสียงสระเอา เป็นเสียงสระ ไอ 7) แผลงเสียงสระโอ เป็นเสียงสระเอา 8) แผลงเสียงสระโอ เป็นเสียงสระแอ, เอ 9) แผลงเสียงสระอุ เป็นเสียงสระอุ

จากการศึกษาข้อมูลในเบื้องต้นผู้เขียนจึงมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดประเภทการแผลงเสียงสระในคำภาษาบาลีและการแผลงเสียงสระในคำภาษาสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย เพื่อต้องการทราบจำนวนหน่วยเสียงที่มีการแผลงเสียงสระระหว่างภาษาบาลีและสันสกฤตและได้ดำเนินการศึกษาดังนี้ 1) รวบรวมเอกสารที่กล่าวถึงการแผลงเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤตจากหนังสือและตำราต่าง ๆ 2) ได้กำหนดเลือกกลุ่มคำศัพท์ที่ยืมมาจากภาษาบาลีและสันสกฤตจำนวน 200 คำศัพท์ โดยเลือกเฉพาะคำที่มีใช้ทั่วไป 3) วิเคราะห์คำศัพท์และจำแนกประเภทหน่วยเสียงที่มีการแผลงเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤตที่พบ 4) สรุปและเรียบเรียงข้อมูล

ในการศึกษาจัดประเภทการแผลงเสียงสระในคำภาษาบาลีและการแผลงเสียงสระในคำภาษาสันสกฤตที่นำมาใช้ในภาษาไทย เพื่อต้องการทราบจำนวนหน่วยเสียงที่มีการแผลงเสียงสระระหว่างภาษาบาลีและสันสกฤต ซึ่งผู้เขียนจะได้สรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

การแผลงหน่วยเสียงสระภาษาบาลี

หน่วยเสียงสระภาษาบาลีทั้ง 8 ตัว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยวและหน่วยเสียงสระประสม ซึ่งหน่วยเสียงสระเดี่ยวแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ หน่วยเสียงสระเสียงสั้นมี 3 ตัว ได้แก่ อ อิ อุ เรียกว่า รัสสระ หน่วยเสียงสระเสียงยาวมี 3 ตัว ได้แก่ อา อี อู เรียกว่า ทีฆสระ และหน่วยเสียงสระประสมมี 2 ตัว ได้แก่ เอ โอ อีกอย่างหนึ่ง วิสันดี กฏแก้ว (2545 : 14 – 15) กล่าวว่า ฐานกรณ์ที่เกิดของหน่วยเสียงสระภาษาบาลีทั้ง 8 ตัว แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ หน่วยเสียงสระที่เกิดฐานเดี่ยว และหน่วยเสียงสระที่เกิดสองฐาน หน่วยเสียงสระที่เกิดฐานเดี่ยวยมี 6 ตัว แบ่งตามวรรณะได้ 3 วรรณะ คือ อะ อา วรรณะ เกิดที่ลำคอ เรียกว่า กณฐุชะ, อิ อี วรรณะเกิดที่เพดานปาก เรียกว่า ตาลุชะ, อุ อู วรรณะ เกิดที่ริมฝีปาก เรียกว่า โอลุฐุชะ และหน่วยเสียงสระที่เกิดสองฐานมี 2 ตัว ซึ่งไม่ได้จัดอยู่ในวรรณะ คือ เอ (อะ + อิ = เอ) เกิดที่ลำคอกับเพดาน เรียกว่า กณฐุตาลุชะ, โอ (อะ + อุ = โอ) เกิดที่ลำคอกับริมฝีปาก เรียกว่า กณโฐโอลุฐุชะ นอกจากนี้ พัทน์ เเพ็งผลา (2551 : 170) ได้กล่าวว่า สระวรรณะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระได้ด้วยวิธีคูณและพหุพีตามหลักภาษาบาลี ดังนี้ คูณ หมายถึงการแปลงสระ อ อา เป็น อ อา, แปลงสระ อิ อี เป็น เอ, แปลงสระ อุ อู เป็น ไอ พหุพี หมายถึงการแปลงสระ อ อา เป็น อา, แปลงสระ อิ อี เป็น ไอ, แปลงสระ อุ อู เป็น เอา,

คำในภาษาไทย เมื่อยืมคำภาษาบาลีมาใช้ มีหลักการแผลงเสียงสระในคำของภาษาเดิมเพื่อให้สะดวกต่อการออกเสียงของคนไทย อีกอย่างหนึ่ง ผู้เขียนได้ให้ความหมายของคำที่ไทยใช้ โดยการอ้างอิงจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 พบว่าการแผลงเสียงสระในภาษาบาลีมี 5 หน่วยเสียง 12 รูปแบบ ดังนี้

1. การแผลงเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระ -ย (อัย) เช่น

ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
ปัจจัย	ปัจจัย	เหตุ, เครื่องอาศัย, เครื่องอาศัยยังชีพ
วัย	วัย	เขตอายุ, ระยะเวลาของอายุ
อภย	อภัย	ความปลอดภัย, ปราศจากความกลัว

2. การแผลงเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระ โอะ

ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
บุคคล	บุคคล และหน้าที่ได้	คน, สิ่งที่มีชีวิตซึ่งมิใช่สัตว์หรือพืชสามารถมีสิทธิ
ชน	ชน	คน
ชล	ชล	น้ำ

3. การแผลงเสียงสระ อา เป็นเสียงสระ เอา

ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
คารว	เคารพ	การแสดงความนับถือ

4. การแผลงเสียงสระ อิ เป็นเสียงสระ เอ

ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
วชิร	เพชร	เพชร, สายฟ้า, อาวุธพระอินทร์
เภสัชช	เภสัช	ยาแก้โรค
โสภณี	โสภณี	หญิงงามเมือง

5. การแผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ เอีย

ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
พาหิร	พาเหียร	ภายนอก
วชิร	วิเชียร	สายฟ้า, เพชร, อาวุธพระอินทร์
รุธิร	รุเชียร	เลือด, สีแดง

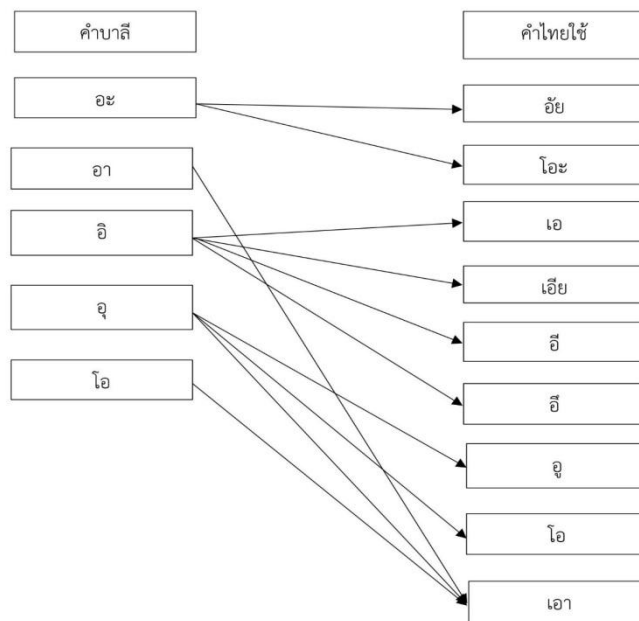
6. การเปลี่ยนแปลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ อี้

ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
อคคิ	อัคคี	ไฟ

คหบดี	คหบดี	พ่อบ้าน, พ่อเรือน
7. การแผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ อี
ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
ผลึก	ผลึก	แก้วผลึก, สิ่งที่มีลักษณะขาวใสดั่งแก้ว
มหิมา	มหิมา	ใหญ่ยิ่ง
รถานึก	รถานึก	กองทัพรถศึก
8. การแผลงเสียงสระ อุ เป็นเสียงสระ อุ
ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
พหูสูต	พหูสูต	ผู้สดับตรับฟังมาก, ผู้ศึกษาเล่าเรียนมาก
คฺหา	คฺหา	ถ้า
9. การแผลงเสียงสระ อุ เป็นเสียงสระ โอ
ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
ปุราณ	โบราณ	เก่าแก่, มีมาช้านาน
สาทุ	สาโท	น้ำเมา
อุฬาร	โอุฬาร	ยิ่งใหญ่มาก
10. การแผลงเสียงสระ อุ เป็นเสียงสระ เอา
ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
ยฺวา	เยวพา	หญิงสาววัยรุ่น
สุภา	เสวภา	หญิงสาวสวย
สุภาคฺย	เสวภาคย์	หญิงสาวงาม
11. การแผลงเสียงสระ โอ เป็นเสียงสระ เอา
ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
โสรวาร	วันเสาร์	วันที่เจ็ดของสัปดาห์
โกทมฺพร	เกาทุมพร	ผลไม้ชื่อมะเดื่อ
มโหฬาร	มหาฬาร	ยิ่งใหญ่มาก
12. เพิ่มตัวการันต์ลงท้ายคำ เพื่อไม่ออกเสียงพยัญชนะตัวสุดท้ายของคำ
ภาษาบาลี	ไทยใช้	ความหมาย
เจตีย	เจตีย์	สถานที่บรรจุสิ่งที่ควรสักการบูชา
อุปัชฌาย	อุปัชฌาย์	ผู้เถระผู้เป็นประธานในการบรรพชาอุปสมบท
อริยสัจจ	อริยสัจจ์	ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ

สรุปความได้ว่า การแผลงหน่วยเสียงสระภาษาบาลี เมื่อยืมคำภาษาบาลีมาใช้ในภาษาไทย มีหลักการแผลงเสียงสระในคำของภาษาเดิมเพื่อให้สอดคล้องต่อการออกเสียงของคนไทย ดังนี้ 1) หน่วยเสียงสระ อะ แผลงเป็นเสียงสระ อัย และ โอะ 2) หน่วยเสียงสระ อา แผลงเป็นเสียงสระ เอา 3) หน่วยเสียงสระ อิ

แผนภาพที่ 1 การแผลงหน่วยเสียงสระภาษาบาลี

แผลงเป็นเสียงสระ เอ เอีย อี และ อี 4) หน่วยเสียงสระ อุ แผลงเป็นเสียงสระ อู โอ และ เอา 5) หน่วยเสียงสระ โอะ แผลงเป็นเสียงสระ เอา

การแผลงหน่วยเสียงสระภาษาสันสกฤต

หน่วยเสียงสระภาษาสันสกฤตทั้ง 14 ตัว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว และหน่วยเสียงสระประสม ซึ่งหน่วยเสียงสระเดี่ยวแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ หน่วยเสียงสระเสียงสั้นมี 5 ตัว ได้แก่ อ อิ อุ ฤ ฌ เรียกว่า รัสสระ หน่วยเสียงสระเสียงยาวมี 5 ตัว ได้แก่ อา อี อู ฤา ฌา เรียกว่า ฑิสสระ และหน่วยเสียงสระประสมมี 4 ตัว ได้แก่ เอ โอ โอะ เอา อีกอย่างหนึ่ง วิสันต์ ภูมิกว (2545 : 27 – 28) กล่าวว่า ฐานกรณ์ที่เกิดของหน่วยเสียงสระภาษาบาลีทั้ง 14 ตัว แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ หน่วยเสียงสระที่เกิดฐานเดี่ยว และหน่วยเสียงสระที่เกิดสองฐาน หน่วยเสียงสระที่เกิดฐานเดี่ยวนั้นมี 10 ตัว แบ่งตามวรรณะได้ 5 วรรณะ คือ อะ อา วรรณะ เกิดที่ลำคอ เรียกว่า กณฐุชะ, อิ อี วรรณะ เกิดที่เพดานปาก เรียกว่า ตาลุชะ, อุ อู วรรณะ เกิดที่ริมฝีปาก เรียกว่า โอนฐุชะ, ฤ ฤา วรรณะ เกิดที่ปุ่มเหงือก เรียกว่า มุฑุชะ, ฌ ฌา เกิดที่ฟัน เรียกว่า ทนต

ชะ และหน่วยเสียงสระที่เกิดสองฐานมี 4 ตัว ซึ่งไม่ได้จัดอยู่ในวรรณะ คือ เอ (อะ + อี = เอ) เกิดที่ลำคอกับเพดาน เรียกว่า กัณฐतालชะ, โอ (อะ + อุ = โอ) เกิดที่ลำคอกับริมฝีปาก เรียกว่า กัณฐโणुชะ, ไอ (อา + อี = ไอ) เกิดที่ลำคอกับเพดาน เรียกว่า กณฐतालชะ, เอา (อา + อุ = เอา) เกิดที่ลำคอกับริมฝีปาก เรียกว่า กัณฐโणुชะ นอกจากนี้ พัทน์ เฟิงผลา (2551 : 170) กล่าวว่า สระวรรณะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระได้ด้วยวิธีคูณและพหุคูณตามหลักภาษาบาลี ดังนี้ คูณ หมายถึงการแปลงสระ อ อา เป็น อ อา, แปลงสระ อี อี เป็น เอ , แปลงสระ อุ อุ เป็น ไอ, แปลงสระ ฤ ฤา เป็น อรุ, แปลงสระ ฌ ฌา เป็น อล, พหุคูณ หมายถึงการแปลงสระ อ อา เป็น อา, แปลงสระ อี อี เป็น ไอ, แปลงสระ อุ อุ เป็น เอา, แปลงสระ ฤ ฤา เป็น อารุ, แปลงสระ ฌ ฌา เป็น อาล

คำในภาษาไทย เมื่อยืมคำภาษาสันสกฤตมาใช้ มีหลักการแปลงเสียงสระในภาษาเดิม เพื่อให้สะดวกต่อการออกเสียงของคนไทย อีกอย่างหนึ่ง ผู้เขียนได้ให้ความหมายของคำที่ไทยใช้ โดยการอ้างอิงจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 พบว่าการแปลงเสียงสระในภาษาสันสกฤตมี 11 หน่วยเสียง 22 รูปแบบ ดังนี้

1. การแปลงเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระ อา

ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
กณจน	กาญจนา	ทองคำ
กรวีก	การวีก	นกการเวก

2. การแปลงเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระ -ัย (อัย)

ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
ปรศรย	ปราศรัย	การพูดด้วยไมตรีจิต, คำปรารภ
วนาศรย	พนาศรัย	ผู้อยู่ในป่า

3. การแปลงเสียงสระ อะ เป็นเสียงสระ เอาะ

ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
ครห	เคราะห์	โชคชะตา, สิ่งที่น่าผลมาให้โดยไม่ได้

คาดหมาย

ปรครห	ประเคราะห์	ความเพียรที่แก่กล้า
วิครห	วิเคราะห์	การใคร่ครวญอย่างพินิจพิจารณา

4. การแปลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ อี

ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
จาริตร	จารีต	ขนบธรรมเนียมปฏิบัติสืบต่อกันมา
ตรี	ตรี	สาม

5. การแปลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ อี

ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
ศึกษา	ศึกษา	การเรียนรู้
ริกุต	ริกต์	ความว่างเปล่า
6. การแผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ ไอ		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
วิศาล	ไพศาล	ยิ่งใหญ่มาก
วิจิตร	ไพจิตร	ความสวยงามอย่างละเอียด
ตรี	ไตร	สาม
7. การแผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ เอ		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
นิรมิต	เนรมิต	สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นด้วยอำนาจพิเศษ
นิรคุณ	เนรคุณ	ผู้ที่ไม่รู้จักบุญคุณที่ได้รับจากผู้อื่น
วิศ	เพศ	อวัยวะที่ชี้เฉพาะว่าเป็นหญิงหรือชาย
8. การแผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ เอีย		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
ศิร	เศียร	หัว
สถิร	เสถียร	ความมั่นคง
มณพีร	มณเฑียร	เรือนหลวง
9. การแผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ เอีย		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
เกษิณ	เกษียณ	ความสิ้นไป
เกษิร	เกษียร	น้ำนม
กีรติ	เกียรติ	ชื่อเสียง
10. การแผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ อี		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
ปรีक्षा	ปรีक्षा	การสนทนาแลกเปลี่ยนกัน
พลานีก	พลานีก	กองทัพพลทหาร
อศวานีก	อัศวานีก	กองทัพม้า
11. การแผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ อิง		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
สีห	สิงห	สิงห์ ชื่อของสัตว์ชนิดหนึ่ง

วิหีส	วิหิงส	การไม่เบียดเบียนผู้อื่น
12. การแผลงเสียงสระ อี เป็นเสียงสระ อุ		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
กรรตุ	กรรรตุ	ผู้กระทำ
13. การแผลงเสียงสระ อุ เป็นเสียงสระ อู		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
จูลิ	จูลี	ผู้นละออง
ปุรว	บุรพ	มีในกาลก่อน
บังสุกุล	บังสุกุล	ผ้าที่ถูกทิ้งไว้กับซากศพ
14. การแผลงเสียงสระ อู เป็นเสียงสระ โอ		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
ทूरत्सन	โทรทศน์	การมองเห็นจากที่ไกล
तूरत्त्व	โทรศัพท์	เสียงจากที่ไกล
15. การแผลงเสียงสระ โอ เป็นเสียงสระ เอา		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
โกทण्ठ	เกาทัณท์	ธนู, หน้าไม้
16. การแผลงเสียงสระ เอา เป็นเสียงสระ ไอ		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
प्रेरघ्निय	ไปรघณีย	สิ่งที่พึงส่งไป
देरदायुค	ไตรดาयुक	ชื่อยुक
17. การแผลงเสียงสระ เอาย เป็นเสียงสระ ไอย		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
षादिनेय	ภาคิไนย	หลาน
षेय	ไชย	ดีกว่า, เจริญกว่า
वेययाकरण	ไวยากรณ์	วิชาว่าด้วยรูปคำและระเบียบในการประกอบคำให้เป็นประโยค
18. การแผลงเสียงสระ ไอ เป็นเสียงสระ แอ		
ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
ठैद्य	แทตย์	ชนชั้นวรรณะที่ 3 ในอินเดีย
वैद्य	แพทย์	หมอรักษาโรค
वैद्य	แพศย์	ผู้หญิงสำส่อน

19. การเปลี่ยนแปลงเสียงสระ ไอ เป็นเสียงสระ เอ

ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
โภชชย	โภชช	ยารักษาโรค
ใจตลิก	เจตลิก	อารมณ์ที่เกิดกับใจ

20. การแผลงเสียงสระ อะ ที่หน้า ร ในภาษาสันสกฤต เป็น ร เพิ่มอีก 1 พยางค์ โดยการเพิ่ม ร อีกหนึ่งตัว กลายเป็น รร ในศัพท์ที่มี ร (ธรรม) เพื่อให้อ่านออกเสียงเป็น ร หัน

ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
ธรรม	ธรรม	คำสั่งสอน, คุณความดี
กรรม	กรรม	ผลการกระทำ
ครุภ	ครุภ	ห้อง, สัตว์เกิดในห้อง

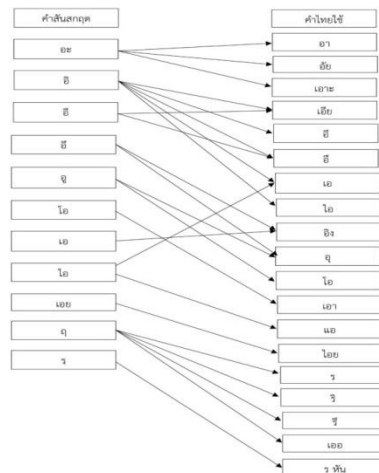
21. การแผลงเสียงสระ ฤ เป็น ร

ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
ภราตฤ	ภราดร	พี่ชาย, น้องชาย
ปิตฤ	บิดร	พ่อ
มฤตก	มรดก	แม่

22. การแผลงเสียงสระ ฤ เป็น ริ รี้ เรอ

ภาษาสันสกฤต	ไทยใช้	ความหมาย
ฤทธิ	ฤทธิ์	อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์, ความสำเร็จ
ฤตุ	ฤดู	ช่วงเวลาเวลาตามสภาพอากาศ
ฤกษ์	ฤกษ์	กาลที่ได้กำหนดไว้ดีแล้ว

แผนภาพที่ 2 การแผลงหน่วยเสียงสระภาษาสันสกฤต

สรุปการแปลงหน่วยเสียงสระภาษาสันสกฤต เมื่อไทยยืมคำภาษาสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย มีหลักการแปลงเสียงสระในคำของภาษาเดิม เพื่อให้สะดวกต่อการออกเสียงของคนไทย ดังนี้ 1) หน่วยเสียงสระ อะ แปลงเป็นเสียงสระ อา อัย และ เอาะ 2) หน่วยเสียงสระ อิ แปลงเป็นเสียงสระ อี อี ไอ เอ เอีย 3) หน่วยเสียงสระ อี แปลงเป็นเสียงสระ เอีย และ อี 4) หน่วยเสียงสระ อี แปลงเป็นเสียงสระ อิง และ อุ 5) หน่วยเสียงสระ อุ แปลงเป็นเสียงสระ อุ และ โอ 6) หน่วยเสียงสระ โอ แปลงเป็นเสียงสระ เอา 7) หน่วยเสียงสระ เอ แปลงเป็นเสียงสระ ไอ 8) หน่วยเสียงสระ ไอ แปลงเป็นเสียงสระ แอ และ เอ 9) หน่วยเสียงสระ เอย แปลงเป็นเสียงสระ ไอย 10) หน่วยเสียงสระ อะ ที่หน้า ฤ ในภาษาสันสกฤต เป็น ฤ เพิ่มอีก 1 พยางค์ โดยการเพิ่ม ฤ อีกหนึ่งตัว กลายเป็น รร ในศัพท์ที่มี ฤ (ธรรม) เพื่อให้อ่านออกเสียงเป็น ฤ หัน 11) หน่วยเสียงสระ ฤ แปลงเป็น ฤ รี รี้ และ เรอ

สรุป

หน่วยเสียงสระภาษาบาลีมี 8 ตัว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยวและหน่วยเสียงสระประสม ซึ่งหน่วยเสียงสระเดี่ยวแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ หน่วยเสียงสระเสียงสั้น เรียกว่า รัสสระ หน่วยเสียงสระเสียงยาว เรียกว่า ทิฆสระ นอกจากนี้ สระวรรณะในภาษาบาลีมีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระได้ด้วยวิธีวิญญูและพฤทธิ เพื่อช่วยเพิ่มจำนวนเสียงในคำ

หน่วยเสียงสระภาษาสันสกฤตมี 14 ตัว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยวและหน่วยเสียงสระประสม ซึ่งหน่วยเสียงสระเดี่ยวแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ หน่วยเสียงสระเสียงสั้น เรียกว่า รัสสระ หน่วยเสียงสระเสียงยาว เรียกว่า ทิฆสระ นอกจากนี้ สระวรรณะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงสระได้ด้วยวิธีวิญญูและพฤทธิตามหลักภาษาบาลี เพื่อช่วยเพิ่มจำนวนเสียงในคำเช่นเดียวกับภาษาบาลี

การแปลงหน่วยเสียงสระภาษาบาลี หมายถึง การแปลงหน่วยเสียงสระภาษาบาลี เมื่อไทยยืมคำภาษาบาลีมาใช้ในภาษาไทย เพื่อให้สะดวกต่อการออกเสียงของคนไทย โดยพบว่าการแปลงเสียงสระในศัพท์ภาษาบาลี มีหน่วยเสียงสระ 5 หน่วยเสียง 12 รูปแบบ ดังนี้ 1) หน่วยเสียงสระ อะ แปลงเป็นเสียงสระ อัย และ โออะ 2) หน่วยเสียงสระ อา แปลงเป็นเสียงสระ เอา 3) หน่วยเสียงสระ อิ แปลงเป็นเสียงสระ เอ เอีย อี และ อี 4) หน่วยเสียงสระ อุ แปลงเป็นเสียงสระ อุ โอ และ เอา 5) หน่วยเสียงสระ โอ แปลงเป็นเสียงสระ เอา

การแปลงหน่วยเสียงสระภาษาสันสกฤต หมายถึง การแปลงหน่วยเสียงสระภาษาสันสกฤต เมื่อไทยยืมคำภาษาสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย เพื่อให้สะดวกต่อการออกเสียงของคนไทย โดยพบว่าการแปลงเสียงสระในศัพท์ภาษาสันสกฤต มีหน่วยเสียงสระ 11 หน่วยเสียง 22 รูปแบบ ดังนี้ 1) หน่วยเสียงสระ อะ แปลงเป็นเสียงสระ อา อัย และ เอาะ 2) หน่วยเสียงสระ อิ แปลงเป็นเสียงสระ อี อี ไอ เอ เอีย 3) หน่วยเสียงสระ อี แปลงเป็นเสียงสระ เอีย และ อี 4) หน่วยเสียงสระ อี แปลงเป็นเสียงสระ อิง และ อุ 5) หน่วยเสียงสระ อุ แปลงเป็นเสียงสระ อุ และ โอ 6) หน่วยเสียงสระ โอ แปลงเป็นเสียงสระ เอา 7) หน่วยเสียงสระ เอ แปลงเป็น

เสียงสระ ไอ 8) หน่วยเสียงสระ ไอ แผลงเป็นเสียงสระ แอ และ เอ 9) หน่วยเสียงสระ เอย แผลงเป็นเสียงสระ โอย 10) หน่วยเสียงสระ อะ ที่หน้า ฤ ในภาษาสันสกฤต เป็น ฤ เพิ่มอีก 1 พยางค์ โดยการเพิ่ม ฤ อีกหนึ่งตัว กลายเป็น รร ในศัพท์ที่มี ฤ (ธรรม) เพื่อให้อ่านออกเสียงเป็น ฤ หัน 11) หน่วยเสียงสระ ฤ แผลงเป็น ฤ ริ รี และ เรอ

การแผลงหน่วยเสียงสระภาษาบาลีและสันสกฤต หมายถึง การแผลงหน่วยเสียงสระภาษาบาลี เมื่อไทยยืมคำภาษาบาลีและสันสกฤตที่มีรูปเหมือนกันมาใช้ในภาษาไทย เพื่อให้สะดวกต่อการออกเสียงของคนไทย โดยพบว่า การแผลงเสียงสระในคำภาษาบาลีและสันสกฤตมี 16 หน่วยเสียง 34 รูปแบบ มีความเหมือนและแตกต่างกันดังนี้ 1) หน่วยเสียงสระในภาษาบาลีและสันสกฤตที่มีการแผลงเสียงสระเมื่อใช้ในภาษาไทยเหมือนกันมีหน่วยเสียงสระอะ, อิ, โอ 2) หน่วยเสียงสระในภาษาบาลีที่มีการแผลงเสียงสระเมื่อใช้ในภาษาไทยมีหน่วยเสียงสระอา และอุ 3) หน่วยเสียงสระในภาษาสันสกฤตที่มีการแผลงเสียงสระเมื่อใช้ในภาษาไทยมีหน่วยเสียงสระอี, อี, อุ, เอ, โอ, ร หัน, และฤ

ความแตกต่างของการใช้สระภาษาบาลีและสันสกฤต หมายถึง การใช้สระในภาษาบาลีและสันสกฤต มีความแตกต่างกัน สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การใช้สระเดี่ยวระหว่างภาษาบาลีกับภาษาสันสกฤต 2) การใช้สระประสมระหว่างภาษาบาลีกับภาษาสันสกฤต 3) การใช้สระเสียงสั้นกับสระเสียงยาวระหว่างภาษาบาลีกับภาษาสันสกฤต 4) การใช้สระเดียวกับสระประสมร่วมกันระหว่างภาษาบาลีกับภาษาสันสกฤต

เอกสารอ้างอิง

- ชะเอม แก้วคล้าย. (2555). **ลักษณะการใช้ศัพท์บาลีสันสกฤตในภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก จำกัด.
- พัฒน์ เพ็งผลา. (2551). **บาลีสันสกฤตในภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระยาอุปกิตศิลปสาร. (2545). **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ.
- วิสันต์ ภูแก้ว. (2545). **ภาษาบาลีสันสกฤตที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. (2556). **ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย

Sangha Administration in Thailand

พระอธิการแพร สุมงกุลโล (บุตรสองคอน)¹

Phra Atikan Pae Sumangckalo (Butsongkon)²

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีความเป็นเอกภาพของความเป็นพุทธวิถี บริหารจัดการสู่ความทันสมัยแห่งยุค เพื่อเข้าถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนากิจการคณะสงฆ์ของไทย โดยการเริ่มจากพระภิกษุ สามเณร แม่ชี และพุทธศาสนิกชน ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยที่เป็นไปตามหลักพระธรรมวินัยแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

คำสำคัญ : การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย.

Abstract

This article discusses the Sangha Administration under the Buddhist unity in the modern The current study focuses on the changes of Thai and global society in order to adjust the appropriate methods for the development of Thai sangha administration by encouraging monks, novices, nuns and Buddhists to be knowledgeable in the principles of Thai sangha administration according to the dharma discipline of the Lord Buddha.

Keywords : Sangha Administration in Thailand.

บทนำ

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา เป็นการปกครองเพื่อบังคับบัญชาดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาให้อยู่ในความเรียบร้อยดีงาม ส่วน

¹ เจ้าอาวาสวัดป่าชยวัน ตำบลหนองกุงสวรรค์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

² Abbot of Wat Pa Cha Ya Wan. Nong Kung Sawan Subdistrict, Kosum Phisai District, Maha Sarakham Province.

การบริหารจะเป็นไปเพื่อการบริหารจัดการที่จะประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาธิปไตยเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารเองต้องประพฤติธรรม และใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหาร และต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เป็นที่ตั้งพึงสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ถ้าเห็นจะได้ประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่ เพราะเสียสละประโยชน์สุขเล็กน้อย บุคคลควรสละประโยชน์สุขเล็กน้อย เพื่อเห็นแก่ประโยชน์สุขที่ยิ่งใหญ่” (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549 : 2)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หรือการปกครองคณะสงฆ์โดยหลักคือ การปกครองตามธรรมวินัย และให้กฎหมายหรืออำนาจรัฐเป็นหลักสนับสนุนโดยเฉพาะเมื่อก้าวถึงประเทศไทย โดยเฉพาะในปัจจุบันได้ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ใช้อยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสองฉบับนี้ เป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่ถือว่าเป็นรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ และเป็นหลักในการจัดระเบียบ การปกครองคณะสงฆ์ด้วย และต่อมาก็ได้กำหนดให้มีเถรสมาคมออกข้อบังคับวางระเบียบออก คำสั่ง มีมติและ ออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย (เฉลิมพล โสมอินทร์, 2546 : 225-255)

วัดเป็นหน่วยงานปกครองและเป็นหน่วยงานดำเนินกิจการคณะสงฆ์ และกิจการพระศาสนาที่สำคัญที่สุด และเป็นฐานอันสำคัญยิ่งของคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนา เป็นองค์กรหลักในการปกครองคณะสงฆ์ หลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับวัด ทรงตราเป็นพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งสิ้น เช่นเดียวกับบทบัญญัติว่า ด้วยมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นสถาบันหรือองค์กรปกครองคณะสงฆ์สูงสุด วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล หรือเป็นบุคคล ตามกฎหมายตามความในมาตรา 31 วรรคสอง และมาตรา 19 แห่งราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 วัดจึงได้รับความคุ้มครองจากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นๆ วัดทั้งหลายย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทกฎหมายดังเช่นบุคคลธรรมดา เว้นแต่สิทธิและหน้าที่ ในการต่างๆ เอง มิได้ จำเป็นต้องมีผู้แทน เพื่อใช้สิทธิและหน้าที่หรือแสดงเจตนา ดังเช่นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 31 วรรคสาม ว่า “เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป” ดังนั้น เจ้าอาวาสเป็นทั้งผู้ปกครองวัด ตามมาตรา 36 และเป็นผู้แทนวัดตามมาตรา 31 วรรคสาม ทั้งเป็นฐานะเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ดังความแห่งมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และไวอาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา เพราะเหตุนี้ ตำแหน่งเจ้าอาวาส จึงเป็นตำแหน่งที่สำคัญยิ่ง (พระเทพปริยัติ สุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโญ), 2545 : 16)

เจ้าอาวาสในฐานะที่เป็นผู้บริหารของวัด จึงจำเป็นต้องมีรูปแบบในการจัดการที่พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยตลอดเวลา แต่ยังคงความเลื่อมใสศรัทธาถูกต้องตามพระธรรมวินัย ฉะนั้น เพื่อให้ บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร ทั้งในเชิงบริหารงาน และการพัฒนาองค์กร จึงมีหลักการบริหารสมัยใหม่ เข้ามาเป็นรูปแบบ หรือหลักการในการบริหารจัดการ มีพระสังฆาธิการเป็นผู้บริหารดูแล หากพระสังฆาธิการที่มีความรู้ความสามารถทางบริหารจัดการก็สามารถทำให้การดำเนินงานของคณะสงฆ์มีระบบ และ ประสิทธิภาพ มีผลให้วัดเจริญรุ่งเรือง เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้มาพบเห็น และสามารถทำประโยชน์ให้แก่

พุทธศาสนาและสังคมไทยมากขึ้น ปัจจุบันพระสังฆาธิการที่สามารถบริหารวัดอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพนั้นมีจำนวนน้อยลง สาเหตุหนึ่งมาจากการขาดความรู้เรื่องการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่จะนำไปประยุกต์ใช้บริหารจัดการวัดของตนให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เพราะโดยทั่วไปพระสังฆาธิการไม่มีโอกาสได้เรียนรู้วิธีดังกล่าว วัดหลายแห่งในปัจจุบันจึงไม่สามารถดึงคนรุ่นใหม่ให้มาเข้าวัด และพระสงฆ์ในวัดไม่สามารถใช้ศักยภาพของตนทำประโยชน์ให้แก่วัดและชุมชนได้เต็มที่ หากปล่อยให้วัดมีสภาพเช่นนี้ต่อไป บทบาทของวัดที่มีต่อชุมชนและสังคมไทยจะลดน้อยลงไปเรื่อยๆ และไม่สามารถช่วยเหลือพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้

หลักการบริหาร

พระมหานพตล นวคุโณ (ก่อนสันเทียะ) และคณะ (2560 : 343-344) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ต้องประกอบด้วยหลัก “PESS MODEL” ดังนี้คือ

P หมายถึง P = Process (กระบวนการบริหาร) คือ กระบวนการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศให้เกิดขึ้นแก่พระสังฆาธิการ 4 ประการ (P4) ได้แก่

P1 = การวางแผน (planning)

P2 = การสื่อสารความเข้าใจ (Communication)

P3 = การปฏิบัติการ (Operation)

P4= การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

E หมายถึง E = Management To Excellence (การบริหารสู่ความเป็นเลิศ) คือ องค์กรที่มีการบริหารสู่ความเป็นเลิศในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ 7 อย่าง (E7) ได้แก่

E1 = ภาวะผู้นำ (Leadership)

E2 = การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning)

E3 = การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ (Customer Focus)

E4 = สารสนเทศและการจัดการความรู้ (Information Management)

E5 = การให้ความสำคัญแก่บุคลากร (Human Resource Focus)

E6 = การบริหารกระบวนการ (Process Management)

E7 = ผลการดำเนินงาน (Operation Results)

S หมายถึง S = Sangha Affairs (งานกิจการคณะสงฆ์) คือ งานอันเป็นหน้าที่ของพระสังฆาธิการต้องดำเนินการ 6 งาน (S6) ได้แก่

S1 = กิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครอง (Governance)

S2 = กิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษา (Education)

S3 = การคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (Education Welfare)

S4 = กิจการคณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่ (Propagate)

S5 = กิจการของคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ (Public Facilities)

S6 = กิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณสงเคราะห์ (Public Welfare)

S หมายถึง S = Sappurisa-dhamma (สัพปุริสธรรม) คือ ธรรมของสัตบุรุษ, คุณสมบัติของคนดี, ธรรมของผู้ดี 7 ประการ (S7) ได้แก่

S1 = ฉัมมัญญาตา เป็นผู้รู้จักเหตุ (knowing the cause)

S2 = อตถัญญาตา เป็นผู้รู้จักผล (knowing the purpose)

S3 = อัตตัญญาตา เป็นผู้รู้จักตน (knowing oneself)

S4 = มัตตัญญาตา เป็นผู้รู้จักประมาณ (knowing how to be temperate)

S5 = กาลัญญาตา เป็นผู้รู้จักกาล (knowing the proper time)

S6 = ปริสัณญาตา เป็นผู้รู้จักบริษัท (knowing the society)

S7 = ปุคคัลลัญญาตา เป็นผู้รู้จักบุคคล (knowing the different individuals)

องริ ฟาโยล นักวิชาการชาวฝรั่งเศส ได้สรุปเป็นทฤษฎีว่า PODCS ซึ่งในรูปของกระบวนการบริหารที่ใช้ในการศึกษา 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การอำนวยการ การควบคุม และการจัดบุคลากรลงสู่หน่วยงาน (ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง, 2545: 16-17)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของไทย

การถ่ายทอดหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอันนำไปสู่การปรับบทบาททั้งทางสังคมและทางจิตวิญญาณเพื่อให้กลับมามีพลังสร้างสรรค์ทั้งต่อวิถีชีวิตของผู้คนและต่อความเป็นไปในสังคมยุคปัจจุบันซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติเพื่อที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาเจริญเติบโต ในยุคสังคมโลกาภิวัตน์จึงเป็นหน้าที่สำคัญของคณะสงฆ์โดยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเผยแผ่หลักธรรมซึ่งในสังคมปัจจุบันนั้น เทคโนโลยีมีความสำคัญต่อมนุษย์ในการใช้ชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก (จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และคณะ, 2559 : 275-287) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยได้ถูกระบุไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535) เพราะการศึกษาที่คณะสงฆ์จะต้องทำ หรือที่จะต้องถือเป็นธุระหน้าที่เพราะเป็นการคณะสงฆ์และการพระพุทธศาสนา หรือเพราะเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระพุทธศาสนา มี 6 ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ (พระธรรมปริยัติโสภณ, 2545 : 9) ได้แก่

1. **ด้านการปกครอง** ตามความหมายในพระพุทธศาสนาเป็นการปกครองเพื่อการศึกษา การปกครองและความสงบเรียบร้อยที่เกิดจากการปกครองนั้น มิใช่เป็นจุดหมายในตัว แต่เป็นเพียงปัจจัยคือสภาพ

เอื้อ เพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลบรรลุจุดหมายแห่ง การศึกษาหรือเพื่อเป็นหลักประกันของการศึกษา ทั้งสิ้น ถ้าไม่ปกครองด้วยการศึกษา ก็ต้อง ปกครองด้วยอำนาจเมื่อปกครองด้วยอำนาจก็เกิดความรู้สึกในเชิงปฏิบัติที่เอียงไปในทางที่จะขัดแย้งกัน ด้วยเหตุนี้ การปกครองแบบใช้ อำนาจจึงก่อให้เกิดปัญหาเริ่มตั้งแต่เกิดความขัดแย้งในจิตใจเป็นต้นไป ทำให้ยิ่งต้องเพิ่มการใช้อำนาจ ใช้อำนาจ และจะเน้นการลงโทษมาก ยิ่งขึ้นตามลำดับ ไม่ใช่การปกครองแบบพยายาม สร้างคนดี แต่เป็นการปกครองแบบพยายาม กำจัดคนเลวนั่นเอง (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2539 : 78)

2. ด้านการศาสนศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาปริยัติธรรมและการศึกษาอื่นๆ อันควรแก่สมณะซึ่งได้แก่การศึกษาพระปริยัติธรรม หรือการศึกษารวมบาลีซึ่งปัจจุบันได้ จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม- บาลี และการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรมและการศึกษาอื่นๆอันสมควรแก่สมณะการศึกษาของสงฆ์แต่เดิมนั้นเริ่มต้นมาแต่สมัยพุทธกาลและบุคคลที่เข้ามาสู่สังฆมณฑล ในครั้งพุทธกาลตามประวัติความเป็นมาส่วนมากมักจะได้รับการศึกษาทั้งคฤหัสถ์และคฤหัสถ์มาเป็นอย่างดี ตามลัทธิศาสนาในสมัยนั้น เป็นต้นว่าเรียนจบไตรเพทมาก่อนการศึกษาของสงฆ์ในสมัยพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่มี 2 ประการคือ 1) คัมภีร์ธรรมา คือธรรมาฝ่ายคัมภีร์ กิจด้านการเรียน 2) วิปัสสนาธุระ คือธรรมาฝ่ายเจริญ วิปัสสนา กิจด้านการบำเพ็ญภาวนาหรือเจริญพระกรรมฐานซึ่งรวมทั้งสมณะด้วยเรียกรวมเข้าในวิปัสสนาโดยฐานเป็นส่วนคลุมยอด (พระศรีปริยัติโมลี, 2546 : 183-185)

3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่ประชาชนทั่วไป ปัจจุบันมีการดำเนินการ ดังนี้ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนราษฎร์สงเคราะห์ที่วัด สนับสนุนนอกจากนี้ การจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลการศึกษา หรือสถาบันการศึกษาอื่นนอกจากการสาธารณะศึกษาหรือบุคคลผู้กำลังศึกษาหรือกระบวนการศึกษาสงเคราะห์บางชน ทั้งก่อนวัยเรียนและในวัยเรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องในเรื่องต่างๆ ตามสมควร การศึกษาสงเคราะห์นั้นเป็นการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน การศึกษาสงเคราะห์ที่พระสงฆ์ ดำเนินการในลักษณะนี้เป็นการจัดการศึกษา แบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ 1) โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาและโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์มีความมุ่งหมายให้วัดและพระภิกษุในพระศาสนาได้จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อ สงเคราะห์เด็กและเยาวชนของชาติและพระภิกษุ สามเณร ส่วนหนึ่งเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนได้เข้าใกล้วัดและได้ศึกษาหลักธรรมทางศาสนา 2) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความมุ่งหมายให้วัดและพระสงฆ์ให้การศึกษอบรมปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม แก่เด็กและเยาวชนเป็นโอกาสให้พระสงฆ์ได้ใช้วิชาการศาสนศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติด้วยหลักธรรมของพระศาสนา 3) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีความมุ่งหมายให้วัดได้ช่วยอบรมปมนิสัยเด็กก่อนวัยเรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและศีลธรรมแต่ยังเด็กทั้งเป็นการให้โอกาสวัดและพระสงฆ์ได้ร่วมพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติแต่ด้วยเด็ก 4) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณร ศึกษาเล่าเรียน

ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แผนกสามัญศึกษา และมีการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมหมวดภาษาบาลี หมวดพระธรรมวินัยและศาสนปฏิบัติ อีกส่วนหนึ่งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีการจัดตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และอยู่ในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พระศรีปริยัติโมลี, 2546 : 48-49)

4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ เป็นโครงการปฏิบัติสืบเนื่องและเป็นโครงการเฉพาะกิจปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กล่าวว่า การเผยแผ่ หมายถึงการทำให้ขยายออกไป เช่น เผยแผ่พระศาสนา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 459) การทำให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาขยายกว้างขวางออกไป เผยแผ่กว้างขวางออกไป ทำให้เป็นที่แพร่หลายเป็นที่รัก ต่อสาธารณชน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 742) ทางด้านพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) (2548 : 110) ได้กล่าวถึงการประกาศ พระพุทธศาสนา โดยยึดหลักประโยชน์และความสุขของมหาชนเป็นที่ตั้งถือเป็นวัตถุประสงค์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังที่ พระพุทธเจ้าทรงประทานโอวาทให้แก่เหล่าพระสาวกชุดแรกที่ทรงส่งให้ไปประกาศพรหมจรรย์ ว่า “พวกเธอจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพ และมนุษย์ พวกเธออย่าได้ไปร่วมทางเดียวกัน สองรูป” จากพระพุทธพจน์นี้เป็นเครื่องชี้ชัดว่า บทบาทสำคัญของการสื่อสารหลักธรรมในพระพุทธศาสนาโดยเป็นหลักการและนโยบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของเหล่าพุทธสาวกจนตราบเท่าปัจจุบันนี้

5. ด้านการสาธารณูปการ เป็นงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัด ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้วัดเอื้อประโยชน์ตามภารกิจ ของวัดในด้านอื่น ๆ การพัฒนาเหล่านี้ ได้แก่ การดูแล บำรุงรักษาสาธารณสมบัติของวัด การดูแลรักษาและก่อสร้างอาคารสถานที่ เช่น พระอุโบสถ เมารุ อาคารเรียน หอธรรม กุฏิ ศาลา การเปรียญ เป็นต้น งานสาธารณูปการแต่ละวัดจะไม่ เท่าเทียมกันมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาด เศรษฐกิจ ความต้องการของชุมชนและบารมีของเจ้าอาวาสหรือพระสงฆ์ในวัดเป็นสำคัญ

6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ชุมชนและสังคม โดยมีวัดและพระภิกษุเป็นแกนนำ ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระภิกษุ สามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระภิกษุ สามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาส พระภิกษุเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่างๆ การสร้างถนนเข้า หมู่บ้าน การออมทรัพย์ ให้สถานที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนทุนการศึกษาเด็ก นักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยผู้ยากไร้ เป็นต้น

บทสรุป

ถ้าคณะสงฆ์ยังคงมีความเข้มแข็ง มีความเป็นเอกภาพ มีเอกลักษณ์ และความเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นวิสุทธิพุทธ วิถีธรรมของสังคมไทย พระพุทธศาสนาก็จะยังคงค้ำจุน ดูแลสังคมให้เป็นปกติสุขได้อย่าง

แน่นอน แต่ถ้าวันใดสังคมไทยก้าวหน้า องค์กรคณะสงฆ์ยังมีการบริหารจัดการแบบดั้งเดิมไม่ปรับเปลี่ยน ยุทธวิธีการบริหารจัดการสู่ความทันสมัยสังคมไทยคงไม่สามารถพึ่งพาความเข้มแข็งของการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของไทยได้ อาจต้องไปแสวงหาศาสนาใหม่ ลัทธิใหม่ที่เข้าใจและเข้าถึงและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงแห่งอนาคตของสังคมโลกและสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันจึงนับเป็นโอกาสดีที่คนไทย สังคมไทยและคณะสงฆ์ไทยจักได้เดินทางไปแสวงหาจุดยืนที่ดี จุดปรับเปลี่ยนที่เหมาะสมและมุ่งเน้นของการพัฒนากิจการและองค์กรคณะสงฆ์ของไทยเราให้มีความทันสมัย เริ่มจากจุดสำคัญคือวัดทุกชุมชน/หมู่บ้านเพื่อพัฒนาวัดทุกแห่ง จนกลายเป็นวัดที่มีประสิทธิภาพสูง เพราะหากพระภิกษุสามเณรเป็นบุคคลมีประสิทธิภาพสูง และมีการบริหารจัดการความรู้ทุกมิติแล้วจะทำให้การบริหารและการให้บริการงานกิจการคณะสงฆ์ไทยสมบูรณ์และสง่างามยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมพล โสมอินทร์. (2546). **ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาและการปกครองคณะสงฆ์ไทย**, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุทรไพศาล.
- ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2545). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และคณะ. (2559). **บทบาทพระสงฆ์ไทยในสังคมยุคโลกาภิวัตน์**. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 4 ฉบับที่ 1.
- พระมหานพดล นวคุโณ (ถ่อนสันเทียะ) และคณะ. (2560). **รูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์สู่ความเป็นเลิศของพระสงฆ์จากระดับเจ้าอาวาส**. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ 13 ฉบับพิเศษ เล่ม 3 มิถุนายน.
- พระศรีปริยัติโมลี. (2546). **พระสงฆ์กับการเมือง**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2545). **การคณะสงฆ์และการศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). **พุทธวิธีการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปริยัติโสภณ. (2545). **การคณะสงฆ์และการพระศาสนา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต). (2539). **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ : นามมีบุ๊คส์.

พระอริยสงฆ์แห่งชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

Noble Monk of Ethnic Phuthai

พระณัฐวุฒิ พันทะลี¹Phra Natthawut Phanthali²

บทคัดย่อ

นับตั้งแต่อดีตถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวภูไทนั้น ได้ตั้งอยู่ที่บริเวณตอนกลางของมณฑลยูนนานในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน ต่อมาจึงได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนที่เรียกว่า “แคว้นสิบสองจุไทย” มีศูนย์กลางตั้งอยู่ในเมืองแถน ซึ่งในปัจจุบันได้กลายเป็นจังหวัดเตียนเบียนของประเทศไทย ได้มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น การแต่งกาย ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และมีความเชื่อเรื่องภูตผีบรรพบุรุษ จึงพากันนับถือผี ต่อมาได้รับฟังคำสอนธรรมะจากพระอาจารย์หลายท่าน จึงพากันเลิกนับถือผี หันมานับถือพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และมีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแสดงให้เห็นเกี่ยวกับคนชาติพันธุ์ที่เป็นชาวภูไท ที่ได้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาแล้วได้สละเรือนอกบวช และปฏิบัติธรรมจนได้บรรลุธรรมเป็นพระอริยสงฆ์แห่งยุคปัจจุบัน ด้วยความเป็นคนชาติพันธุ์ของเชื้อสายชาวภูไท และมุ่งแสดงให้เห็นเกี่ยวกับความเป็นมาของชาวภูไทในแง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการอพยพย้ายถิ่นฐาน รูปแบบวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ ความเชื่อประเพณี และภูมิปัญญาในด้านต่าง ๆ โดยข้อมูลเหล่านี้ ผู้เขียนได้มาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการสังเคราะห์ วิเคราะห์ เอกสาร และได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทุกรูปแบบ ด้วยสภาพสังคมในยุคปัจจุบันที่ เศรษฐกิจ สังคม และวิทยาศาสตร์ก้าวหน้ามากขึ้น ชาวภูไทจำนวนไม่น้อยจึงละทิ้งวิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญาบางอย่างของตนไปบ้าง

คำสำคัญ : พระอริยสงฆ์, ชาติพันธุ์ภูไท

¹ วัดป่าอินทราราม อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น Email: pantalee200134go@gmail.com

² Wat Pa Intharam Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province.

Abstract

Ever since the former original residence of the Phu Thai people It is located in the central area of Yunnan Province in the People's Republic of China today. Later, he migrated to settle in the land known as "Twelve Chutai region" is centered on the town of Tan Which has now become the Dian Bien province of the country of circulation Phu Thai people have their own unique culture such as dress, wisdom, way of life and belief in ancestral spirits. Therefore led each other to respect ghosts Later he heard the teachings of Dhamma from many teachers Therefore led each other to stop worshipping ghosts Turned to respect the Rattanakrai relied on the Buddha, Dharma, monks and have a strong faith in Buddhism, therefore, this article aims to show about the ethnic people who are Phu Tai people Who has faith in Buddhism and has left the house to become a monk And practice Dhamma until he attained Dharma, is a Buddhist monk of the present era, with being ethnic of the Phu Thai descent And aimed to demonstrate the history of the Phu Thai people in various aspects such as migration Life style Living conditions Tradition And wisdom in various fields by these information The author is derived from the study using the synthetic method. Document analysis However, with the current social, economic, social and scientific conditions, Many Phu Thai people have abandoned some of their lifestyles, beliefs and wisdom.

Keywords : Holy monk, Phu Thai Ethnicity

บทนำ

สำหรับถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวภูไทนั้น ได้ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของมณฑลยูนนานในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน ในเวลาต่อมาจึงได้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนที่เรียกว่า “แคว้นสิบสองจุไทย” แต่ส่วนใหญ่แล้วมีการอ้างอิงถึงถิ่นกำเนิดของคนเผ่าภูไทอยู่ในแคว้นสิบสองจุไทย ซึ่งมีศูนย์กลางตั้งอยู่ในเมืองเถน เพราะว่ามีหลักฐานและมีสิ่งที่ยืนยันได้มากกว่า เนื่องจากยังคงมีคนภูไทอาศัยอยู่ในดินแดนนี้อยู่ในปัจจุบัน ส่วนที่กล่าวว่าคนภูไทเคยได้อาศัยอยู่ในมณฑลยูนนานมาก่อนนั้นคงต้องหาหลักฐานหรือสืบค้นกันต่อไป แต่เมื่อพิจารณาจากที่ตั้งแล้วก็อาจจะมีเค้าโครงของความเป็นไปได้ เพราะความเป็นมาของคนภูไทก็มีประวัติศาสตร์ยาวนานร่วมกับคนหลายเผ่าพันธุ์ แคว้นสิบสองจุไทย ซึ่งเป็นดินแดนที่เป็นที่อยู่เดิมของคนเผ่าภูไทนั้น นอกจากจะเรียกว่าแคว้นสิบสองจุไทยแล้วยังมีชื่อเรียกอีกหลายชื่อได้แก่ “แคว้นสิบสองเจ้าไทย” หรือ “แคว้นสิบสองภูไท” โดยมีเมืองเถนเป็นเมืองใหญ่หรือเป็นเมืองศูนย์กลาง ตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นตะเข็บ

รอยต่อกับอาณาจักรจีน ญวน และลาว และยังใกล้ชิดกับอาณาจักรล้านนาและพม่า แคว้นสิบสองจุไทยเป็นแคว้นที่มีอาณาเขตกว้างขวาง โดยทางด้านทิศเหนือติดกับฮั่นหน่าของอาณาจักรจีน ทางด้านทิศตะวันออกติดกับแคว้นตังเกี๋ยของญวน ทางด้านทิศตะวันตกติดกับแคว้นสิบสองปันนา ซึ่งขึ้นกับพม่าในขณะนั้น ปัจจุบันสิบสองปันนาเป็นเขตปกครองตนเอง ที่อยู่ทางตอนใต้ในมณฑลยูนนานของประเทศจีน ส่วนทางด้านทิศใต้ติดต่อกับอาณาจักรศรีสัตนาคนหุตหรืออาณาจักรล้านช้าง (เกรียงไกร หัวบุญศาล, 2558)

คนภูไท คือ คนชนเผ่าหนึ่งที่อาศัยอยู่ในแคว้นสิบสองจุไท ได้ถูกรุกรานด้วยข้าศึกและโจรผู้ร้ายจึงได้พากันอพยพลงมาเรื่อย ๆ ทางฝั่งประเทศลาวก่อนจะเข้าสู่ประเทศไทย โดยการย้ายถิ่นฐานของชาวภูไทนั้น ได้อพยพเข้ามาสู่ภาคอีสานหลายกลุ่มและมาจากถิ่น ต่าง ๆ จึงทำให้กลุ่มชาวภูไทที่เข้ามาอยู่ในจังหวัดสกลนคร เรียกชื่อตัวเองตามแหล่งเมืองเดิมของตน เช่น ภูไทวัง คือ ภูไทที่อพยพมาจากเมืองวัง มาตั้งบ้านเรือนอยู่แถบอำเภอพรรณานิคม ชาวภูไทกระบอง คือ ภูไทที่อพยพมาจากเมืองกะบอง มาตั้งบ้านเรือนในเขตอำเภวาริชภูมิ ชาวภูไทกะตาก คือ ภูไทที่อพยพมาจากเมืองกะตาก มาตั้งบ้านเรือนอยู่แถบตำบลโนนหอม และแถบริมหนองหารทางทิศใต้ ชาวภูไทมีลักษณะความเป็นอยู่แบบครอบครัวใหญ่ในบ้านเดียวกัน เป็นกลุ่มคนทำงานที่มีความขยันขันแข็ง ประหยัด อดทน ทำงานได้หลายอาชีพ เช่น ทำนา ทำไร่ คำว่า คำควาย นำกองเกวียนบรรทุกสินค้าไปขายต่างถิ่นเรียกว่า “นายฮ้อย” เผ่าภูไทเป็นกลุ่มที่พัฒนาได้เร็วกว่าเผ่าอื่น มีความรู้ความเข้าใจและมีความเข้มแข็งในการปกครอง มีหน้าที่ที่สวย ผิวพรรณดี ศึกษามารยาทเข้มซ้อย มีธิดาดีไม่ตรีในการต้อนรับแขกต่างถิ่นเป็นอย่างดี (จารุวรรณ สังข์ลาย, 2559)

ชาวภูไทนั้น เมื่อลูกหลานที่มีอายุครบ 20 ปีเต็ม ก็จะมีประเพณีการบวชเพื่อทดแทนคุณมารดา บิดาของตนก่อนที่จะไปมีครอบครัว เพราะคนภูไทถือว่าชายใดที่ผ่านการบวชเรียนเขียนอ่านมาก่อน ชายผู้นั้นก็จะเป็นคนเชื่อสหายภูไทที่ได้ออกบวชในพระพุทธศาสนา และท่านปฏิบัติธรรมจนได้รู้แจ้งในสังขารมัจจุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอริยสงฆ์องค์หนึ่งในยุคปัจจุบัน ซึ่งหลวงปู่จาม มหาบุญโญ ท่านได้กล่าวว่า เกิดมาชีวิตนี้เป็นคนชาวภูไท คนชาวภูไทชอบอาศัยอยู่ในภูมิประเทศที่มี ชายป่า เขาเขา ป่าไม้ผสมกับภาคพื้นที่ราบ รักธรรมชาติ มักอยู่อาศัยตั้งรกรากอยู่ตามบริเวณที่มีดินอุดมสมบูรณ์ เหมาะในการประกอบเกษตรกรรมปลูกข้าว ปลูกพืชไร่ เลี้ยงสัตว์ ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ใกล้ชิดกับธรรมชาติ อยู่อย่างสงบ มีความกล้าหาญ มั่นคง มีภาษาเฉพาะของตนเอง มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเอง แต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ถ้าหากพิจารณาแล้วเห็นว่าคิดว่าให้ลูกกว่าเหมาะสมกว่า ชาวภูไทที่ได้ถือบวชเป็นพระป่าก็มีภูฐาน ที่มีปฏิบัติลาจารวัตรตรงตามนำเคารพเลื่อมใสกราบไหว้บูชาให้เป็นสิริมงคล ตลอดจนเป็นแบบอย่างแก่นุชนรุ่นหลัง ผู้ฟังคำพร่ำสอนอบรมยอมได้ปัญญานำวิถีชีวิตให้ดำเนินไปสู่ความสุขความเจริญทั้งในปัจจุบันและอนาคต หรือหากทำจริงใสใจจริง ๆ ปฏิบัติตามจริง ๆ อย่างจริงจังก็อาจพ้นทุกข์ภัยใด ๆ ได้ พ่อแม่ครูบาอาจารย์ที่เป็นชนเผ่าภูไทนั้นมีอยู่มาก อาทิเช่น หลวงปู่พระอุปัชฌาย์คำ คมภริญาโณ วัดศิลาวิภว มุกดาหาร, ท่านเจ้าคุณจันทร์ เขมियो วัดศรีเทพประดิษฐาราม อ.เมือง จ.นครพนม, หลวงปู่กงแก้ว ขนดีโก วัดป่ากลางสนาม อ.หนอง

สูง จ.มุกดาหาร, หลวงปู่ฝั้น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร, หลวงปู่แ่วน ธนปาโล วัดถ้ำพระสบาย อ.แม่ทะ จ.ลำปาง, หลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม วัดป่าพระอาจารย์ตื้อ อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่, หลวงปู่ภูมมทินโน วัดป่านาภู บ้านนาภู อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร, หลวงปู่กว่า สุมน วัดป่านาภู บ้านนาภู อ.พรรณานิคม จ.สกลนคร, หลวงปู่สิม พุทธาจาโร สำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่, พระอาจารย์เป็ลียน ปัญญาทิโป วัดอรัญวิเวก อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่, หลวงปู่มหาเชียน ฐิตสีโล วัดรังสีปาริวัน อ.คำม่วง จ.กาฬสินธุ์ (เพลงธรรมะพระอรหันต์, 2559)

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อที่จะสื่อให้เห็นถึงวัฒนธรรมความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูไท ได้แก่ การแต่งกาย ภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา สามารถสละเรือนออกบวชได้ และพระอริยะสงฆ์ที่มีเชื้อสายความเป็นชาติพันธุ์ชาวกูไทในยุคปัจจุบัน โดยผู้เขียนทำการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการสังเคราะห์ วิเคราะห์เอกสาร และได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ

คำสอนพระอริยะสงฆ์แห่งชาติพันธุ์ชนเผ่ากูไท

1) หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ได้เทศนาไว้ว่า ทุกคนจะต้องเข้ามาหาพุทธสงครามสักวันหนึ่ง คือ การต่อสู้กับมัจจุราช เมื่อถึงเวลานั้นแต่ละคนจะต้องสู้เพื่อตนเองและต้องสู้โดยลำพัง ผู้ที่สู้ได้ดีก็จะไปดี คือ ไปสู่สุคติ ผู้ที่เพลี่ยงพล้ำก็จะไปร้าย คือ ไปสู่ทุคติ อาวุธที่ใช้ต่อสู้มีเพียงสิ่งเดียว คือ "สติ" ซึ่งจะสร้างสมได้ด้วยการเจริญภาวนาเท่านั้น บุญกุศลนั้นก็ไม่ใช่อื่นไกลก็ได้แก่ทานบารมี ศีลบารมี ภาวนาบารมีนี้แหละ ทานก็รู้อยู่แล้ว คือ การสละ หรือการละการวางผู้ใดละมากวางได้มากก็เป็นผลานิสงส์มาก ผู้ใดวางได้น้อยละได้น้อยก็มีผลานิสงส์น้อย ละได้น้อยก็มีผลานิสงส์น้อยมัจจุริยะความตระหนี่เหนียวแน่นนี้แหละ คือ ความโลก ต้องสละเสีย ให้เป็นผู้บริจจาค ก็บริจจาคทรัพย์สมบัติวัตถุทั้งหลายเหล่านั้นแหละ ไม่ใช่อื่นไกลแปลว่า ทะนุบำรุงตนเหมือนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ท่านจะสำเร็จมรรคผล ท่านก็ได้สร้างบารมีมา คือ ทานบารมีอันนี้ นี้ให้เข้าใจไว้ท่านเป็นเครื่องสะเบียงของเรา เมื่อเราทำได้ทำไว้พอแล้วเราจะเดินทางไกล เราก็ไม่ต้องกลัวอดกลัวยากกลัวทุกข์กลัวยากของเก่าเราทำได้ทำมาไว้ ถ้าอะไรเราไม่ได้ทำไว้อยากได้มันก็ได้ไม่ได้ ถ้าได้ทำไว้แล้วสร้างไว้แล้วไม่ยอมได้มันก็ได้ นี้แหละทานบารมีเหตุนี้ให้พากันเข้าใจ (มนตรี โคตรคันทา, 2561)

2) หลวงปู่จาม มหาบุญโญ ได้เทศนาไว้ว่า เอาดูให้ดี โกรธแล้ว มันให้อะไรกับเรา อยากได้ มันให้ผลอย่างไร ตัวเมาหน้า เมาหลัง มันให้อะไร ให้ทุกข์มิใช่หรือ โกรธ เคยเป็นสุขไหม โลก เคยเป็นสุขไหม หลง เคยเป็นสุขไหม มันให้ทุกข์อยู่เสมอ ผู้มีสิ่งเหล่านี้อยู่ในใจเสมอโลกนี้มันเป็นอย่างนี้แหละ สิ่งที่ไม่น่ายินดี มันมักหลบอยู่กับสิ่งที่น่ายินดี สิ่งที่ไม่น่ารัก มักหลบอยู่กับสิ่งที่น่ารัก น่ายินดีทุกข้มักอยู่กับสุขเหตุนี้เองละที่คนประมาทหมัวเมากันอยู่ตื่นเช้าขึ้นมาให้ถามตัวเองว่า วันนี้จะเอาบุญหรือจะเอาบาป จะให้อันไหนมากกว่ากัน บุญมากกว่าหรือบาปมากกว่า บุญมากก็ได้สุข บาปมากก็ได้ทุกข์ เดียวนี้จิตของเรามันถือบุญหรือถือบาปอยู่ เพราะตนยังเกี่ยวข้องอยู่กับสุขบ้างทุกข์บ้าง แต่สุขนั้นใจชอบ ส่วนทุกข์นั้นไม่มีใครชอบ ไม่มีใครยินดีแต่เป็นต้องมียู่เป็นอยู่ เสวยสุขทำอย่างไรเล่า จึงจะไม่เกี่ยวข้องในทุกข์และสุข ทำอย่างไรจะได้รู้ว่าอันใดสุข อันใด

ทุกซ์จะรู้ได้ก็เริ่มต้นที่สติ ปัญญา สติ เป็นของตน ไม่ใช่ของใครอย่าเอาความเกียจคร้านมาทำความดี มันไม่เจริญบาปมันเป็นกำลังของใจ พาใจให้เศร้าหมองบุญมันเป็นกำลังของใจ พาใจให้ได้ไปสวรรค์ใจต้องค้มาน ไปพรหมโลก ใจได้ธรรมะ พาไปได้ถึงนิพพาน (มหัทธโน ภิกขุ, 2559)

3) หลวงปู่จันทร์ เขมियो ได้เทศนาไว้ว่า เราเกิดมาในชาติหนึ่ง ๆ อย่าปล่อยให้ร่างกายของเราเหมือนเรือไหลล่อง ผู้เป็นเจ้าของต้องเตรียมตัวระมัดระวังหางเสือของเรือไว้ให้ดี ผู้ใดปล่อยผู้ใดประมาท ผู้นั้นมอภายของตน ให้เป็นเรือไหลล่องไปตามกระแส น้ำ ผู้นั้นเรียกว่า โง่ น่าเกลียดน่าชังเป็นยาพิษ เรือที่เรา นั่งไปนั้น หากมันล่มลงในกลางน้ำจะเซ็ก็จะไล่กิน กระโดดขึ้นมาบนดิน ผูกแดนก็ไล่ต่อย คนเราเกิดมามีกิเลส เรียกว่า กิเลสวิญญู เป็นเชือกผูกมัดคอ ผู้มีกิเลสต้องทำกรรม เรียกว่า กรรมวิญญู ซึ่งก็เป็นเชือกมัดคออีกเส้นหนึ่ง ผู้ที่ทำความกรรมไว้อย่างจะได้สวยผลของการ กระทำ เรียกว่า วิปាកวิญญู เป็นเชือกเส้นที่สาม มัดคอไว้ในเรือนจำ เราทุกคนต้องสร้างสมอบรมปัญญา ซึ่งสามารถทำลายเรือนจำให้แตก ผู้ใดทำลายเรือนจำไม่ได้ ผู้นั้นก็จะเกิด แก่ เจ็บ ตาย เวียนว่ายอยู่ในวิญญูนี้เรื่อยไป เพราะฉะนั้น เราทุกคนจะต้องเตรียมตัวเป็นนักกีฬา ต่อสู้ทำลายเรือนจำให้มันแตก อย่าให้มันขังเราไว้ต่อไป คนเราจะไปสวรรค์ก็ได้ ไปนิพพานก็ได้ ไปสู่อุบายภูมิก็ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ต้องดำเนินชีวิตในทางที่ดีที่งาม อยากดีต้องทำดีเป็น อยากได้ต้องทำได้เป็น อยากดีต้องละเว้นทางเสื่อม ตามที่พระพุทธองค์ทรงตรัสสอนไว้ นิทาสีลี อย่าพากันนอนตื้นสาย สภาสีลี ผู้ใดอยากดี อย่าพากันพูดเล่น อนุชฐาตา ผู้ใดอยากดี ให้พากันขยันหมั่นเพียร อดโส ผู้ใดอยากดี อย่าเป็นคนเกียจคร้าน ผู้ใดอวดเก่ง ผู้นั้นเป็นคนขี้ขลาด ผู้ใดอวดฉลาด ผู้นั้นเป็นคนโง่ ผู้ใดคุยโว ผู้นั้นเป็นคนไม่เอาถ่าน อยากเป็นคนดีต้องทำดีถูก เรียนหนังสือเพื่อรู้ ดูหนังสือเพื่อจำ ทำอะไรต้องหวังผล เกิดมาเป็นคนต้องมีความคิด อุบายเครื่องพันทุกขไม่ใช่อยู่อื่นไกล หากแต่อยู่ที่มีสติสัมปชัญญะรอบคอบในทุกอิริยาบถ

4) หลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม ได้เทศนาไว้ว่า อย่าได้แต่เรียนรู้อยู่ ๆ มันไม่ดี มันต้องปฏิบัติให้มันเกิดมันมีขึ้นจึงจะดี ถ้าหากเรารู้อยู่ ๆ ก็เหมือนกับรู้นั้นรู้นั้นนั้นแหละ ฐานะ บุญนี้เรารู้จักกันทุกคน แต่ไม่ทำเจ้าของให้มันเป็นบุญ มันก็เลยไม่เป็นบุญ อยากได้บุญแต่ยังทำบาปอยู่ มันก็เลยไม่เป็นบุญ มันเป็นบาป บาปก็คือตัวคนนี้แหละ บุญก็คือตัวคน ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ควายหรือ พวกวัวพวกควายนั่นมันไม่ได้ทำบาปหรือ สัตว์มันก็ไม่ฆ่า ลักมันก็ไม่ทำ เป็นวัวควายนั่นหาใส่ท้องของมันไปตามเรื่อง ประพฤติผิดทางกามมันก็ไม่ประพฤติแหละ มันไม่มีหวังเหนื เป็นไปตามธรรมชาติเท่านั้นเอง โทกไม่เป็น วัวควาย เหล้ามันก็ไม่กิน เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงไม่ได้บัญญัติพระศาสนาไว้ให้แก่สัตว์เดรัจฉาน พระองค์บัญญัติพระศาสนาไว้ให้คน คือพวกเราทั้งหลายนี้แหละ เป็นผู้ประพฤติ ปฏิบัติกัน

5) หลวงปู่สิม พุทธาจาโร ได้เทศนาไว้ว่า ความขยันหมั่นเพียรเป็นยอดธรรมคำ่ว่า ความขยันหมั่นเพียรตั้งภายนอกถึงภายในนั้นผู้ที่เข้านักบวชต้องขยันหมั่นเพียรในการปิดกวดเช็ดถูแต่ก่อนอื่นที่จะปิดกวดนั้น ต้องพร้อมเพรียงกันเอาหญ้าในบริเวณวัด ที่อยู่ที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะในฤดูกลางพรรษา ไม่ว่าวัดใดย่อมมีหญ้าเกิดขึ้นเป็นธรรมดาเมื่อได้รับอุบายนี้มาที่ไร ให้เถรทุกรูป ศิษย์วัดทุกคนลุกขึ้นยืนจับอบตายหญ้า พระทุกรูปก็ลุกขึ้นปิดกวดพร้อมกันไปให้เห็นว่า เป็นกิจส่วนรวมของหมู่คณะอย่างนี้ตายเป็นอันขาด ส่วน

ความขยันภายใน ได้แก่ การท่งบ่นสาธยายศึกษาเล่าเรียน ฟังเทศน์ สนทนาธรรม กราบพระทำวัตรเช้าเย็น สวดมนต์ภาวนาท่องคาถา นั่งสมาธิ ไม่ให้ขาดกลางวัน ๒ ชั่วโมง กลางคืน ๒ ชั่วโมงส่วนการตั้งจิตให้กำหนด ลมหายใจเมื่อหายใจเข้าก็ให้มีสติว่าลมหายใจได้เข้าไปเมื่อลมหายใจออกก็ให้มีสติว่าลมหายใจออกไป ไม่ให้ ลืมเป็นอันขาดจงเลียนแบบลมหายใจตั้งแต่เราเกิดมาไม่หยุดสักทีถ้าหากว่า ลมหายใจหยุดก็ตายเป็นผีเฝ้าประตูที่ เหน้ตนเอง อาจารย์หวังว่า ศิษยานุศิษย์ทั้งญาติโยมทั้งหลายคงปฏิบัติได้ตามที่กล่าวมานี้ทุก ๆ คน

6) หลวงปู่มหาเขียน จิตสีโล ได้เทศนาไว้ว่า ชีวิตวันหนึ่งคืนหนึ่งล่วงไป ๆ รู้สึกว่าชีวิตจะน้อยมาก สำหรับที่จะเร่งปฏิบัติทำความเพียรไม่เพียงพอเลย วันหนึ่ง ๆ มีแต่ต้อนรับผู้คน มากมายพูดคุยเรื่องต่าง ๆ เสียเวลาทำความเพียร เป็นการทำให้ชีวิตให้เป็นหมัน เพราะเรื่องที่พูดนั้นเป็นเรื่องข้างนอกทั้งนั้น เป็นการคลุก คลี้ด้วยหมู่คณะจนเกินไป อันเป็นทางให้เกิดความประมาท เป็นปัญจธรรม คือธรรมอันเป็นเหตุให้เนิ่นช้าใน คุณธรรมอันยิ่งขึ้นไป หลงตัวลืมหิวแมมีตม นอนธการ คิด ๆ ดูแล้วก็สงสารหมู่คณะที่อยู่ในเมือง ถ้าจะให้ เรากลับมาอยู่ในเมืองอีก ให้ตายเสียยังจะดีกว่า เพราะรู้สึกอึดอัดคับแค้นใจมาก ฟัง คิด พิจารณาเกิดมากัภาพก็ ชาติ จึงจะมีโอกาสงามสำหรับบำเพ็ญสมณธรรมเช่นชาตินี้ "ทุลลภขณสมปตติ" สมณศักดิ์ ตำแหน่ง ห้าม อบายภูมิไม่ได้ แต่คุณความดี และศีล สมาธิ ปัญญาเท่านั้น ที่ห้ามอบายภูมิได้ (เสาวลักษณ์ แสงสุวรรณ, 2561)

วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

คนเผ่าภูไท เป็นคนเผ่าหนึ่งที่รักษาประเพณีวัฒนธรรมค่อนข้างจะเหนียวแน่น แต่เมื่อถูกวัฒนธรรม ภายนอก จึงเหลือวัฒนธรรมแท้หรือดั้งเดิมที่นำติดมาจากถิ่นฐานเดิมน้อยลงไปทุกที ยกเว้นภาษาภูไทที่ยังคง พูดกันอยู่ในท้องถิ่นของตัวเอง แต่ชุมชนของชาวภูไทหลาย ๆ แห่งก็ยังคงอนุรักษ์และรักษาความเป็นภูไทอยู่ อย่างเหนียวแน่น และได้มีกลุ่มคนภูไทที่ยังพยายามอนุรักษ์วัฒนธรรมของคนภูไทเอาไว้ คนภูไท เป็นชนเผ่าที่มี ลักษณะนิสัยที่รักสงบ ชอบอยู่รวมกันเป็นหมู่เป็นเหล่าเป็นคณะ แม้แต่การตั้งบ้านเรือนก็จะตั้งบ้านเป็นกลุ่ม หมู่บ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นชนเผ่าที่มีความสามัคคีกลมเกลียวกันเป็นอย่างสูง เมื่อมีงานในหมู่บ้าน หรืองานในชุมชนส่วนรวม คนเผ่าภูไทจะมารวมตัวกันช่วยงานกันอย่างขะมักเขม้น ครั้นยามประกอบอาชีพ ส่วนตัวก็จะทำงานของตนเองอย่างสงบและขยันขันแข็ง มีความอดทนสูง นิยมมีสามีเดียว ภรรยาเดียว ซึ่งใน วัฒนธรรมดั้งเดิมของคนภูไทจะมีพ่อล่ามแม่ล่าม เพื่อเป็นสะพานให้กับหนุ่มสาวได้รู้จักและแต่งงานกัน นอกจากนั้นแล้วคนภูไทยังเป็นชนเผ่าที่รักความเป็นธรรม รักความสงบ แต่ก็กล้าหาญ ไม่ชอบการกดขี่ข่มเหง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กตัญญูรู้คุณ ชอบทำบุญทำทาน เชื้อฟังก้าตักเตือนคำสั่งสอนของพ่อแม่และหัวหน้าของ หมู่บ้าน วัฒนธรรมของคนเผ่าภูไทมีความเข้มแข็งเพราะสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน แม้ว่าพอพยพผ่าน ดินแดนต่าง ๆ และต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม การเมือง ก่อนที่จะมาอาศัยอยู่ในประเทศ ไทยในขณะนี้ แต่ความเป็นภูไทยังคงเข้มข้นในสายเลือดของคนภูไท ประเพณีและวิถีชีวิตต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึง

ความเป็นคนภูไทแต่ดั้งเดิม แม้ว่าในหลาย ๆ แห่งจะเสื่อมคลายไปบ้างแล้วก็ตาม แต่ประเพณีในหลายชุมชนของชาวภูไทยังคงรักษาไว้อย่างเหนียวแน่น

การใช้ภาษาของชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

ภาษาภูไท เป็นภาษาในตระกูลภาษาขร้าหรือไท มีผู้พูดจำนวนมากกระจายในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยและลาว เข้าใจว่า ผู้พูดภาษาภูไทมีถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมอยู่ในเมือง “น่าน้อยอ้อยหนู” ยังเป็นที่ถกเถียงกันว่า “เมืองน่าน้อยอ้อยหนู” อันเป็นถิ่นฐานดั้งเดิมของภูไทอยู่ที่ไหน เพราะปัจจุบันมีเมืองน่าน้อยอ้อยหนูอยู่ถึงสามแห่ง แห่งที่หนึ่งตั้งตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองแถนในปัจจุบัน คือ จังหวัดเดียนเบียนฟู แห่งที่สองอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองแถน และแห่งที่สามอยู่ห่างจากเมืองลวงของเวียดนามประมาณ 10 กิโลเมตร ชาวไทดำกับภูไทเป็นคนละชาติพันธุ์กัน นักภาษาศาสตร์สันนิษฐานว่า อพยพแยกจากกันนานกว่า 1,500 ปีมาแล้ว ในปัจจุบัน มีการจัดให้ภาษาภูไทเป็นกลุ่มย่อยของภาษาไทดำซึ่งไม่ถูกต้อง ภูไทอพยพจากเมืองน่าน้อยอ้อยหนูไปอยู่ที่เมืองวังอ่างคำ ซึ่งเป็นเมืองวีระบุรีในแขวงสุวรรณเขต ประเทศลาว ก่อนถูกกวาดต้อนมาอยู่ในดินแดนประเทศไทยเมื่อไม่ถึง 200 ปีมาแล้ว ภูไทที่ถูกกวาดต้อนมาอยู่ฝั่งขวาแม่น้ำโขงมีจำนวนไม่น้อย แต่ภูไทซึ่งอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงแถบแขวงสุวรรณเขตและแขวงคำม่วนในลาว ก็ยังมีประปรายมักจะเรียกภูไททั้งสองกลุ่มนี้รวม ๆ กันว่า "ภูไทสองฝั่งโขง" ผู้พูดภาษาภูไทในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณจังหวัดภาคอีสานตอนบน ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด และสกลนคร นอกจากนี้ยังมีอีกเล็กน้อยในจังหวัดอำนาจเจริญ อุตรดิตถ์ ยโสธร และบึงกาฬ โดยในแต่ละท้องถิ่นจะมีสำเนียงและคำศัพท์ที่แตกต่างกันไป เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาษาภูไทแม้จะกระจายอยู่ในแถบภาคอีสาน แต่สำเนียงและคำศัพท์นั้นแตกต่างกับภาษาไทยถิ่นอีสานโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามยังมีคำยืมจากภาษาถิ่นอีสานอยู่ในภาษาภูไทบ้างเป็นธรรมดา แต่ก็ไม่นับว่ามาก ด้วยเหตุนี้ชาวไทยที่พูดภาษาอีสานจึงไม่สามารถพูดหรือฟังภาษาภูไทอย่างเข้าใจโดยตลอด แต่ชาวภูไทส่วนใหญ่ มักจะพูดภาษาอีสานได้ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2558)

วิถีชีวิตของชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

ชาวภูไท มีวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย มีความพอเพียง หญิงชาวภูไท จะทำงานบ้าน ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ และมีเอกลักษณ์ในการทอผ้าไว้ใช้เอง ส่วนชายภูไท จะเป็นผู้นำในการหาเลี้ยงครอบครัว ล่าสัตว์ จัดทำเครื่องมือ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ประเภทเครื่องจักสาน โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ ปัจจุบันนี้ ชาวภูไทยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีสืบต่อกันมา เห็นเด่นชัดในชาวภูไทที่มีอายุ ส่วนวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงตามโลกยุคโลกาภิวัตน์ความเชื่อของชาวภูไท จะเชื่อภูติ ผี บรรพบุรุษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตามธรรมชาติ มีพิธีกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อ เช่น พิธีกรรม รำผีไต้ พิธีกรรมกินหมูล้างดิน เป็นต้น และปัจจุบัน ส่วนมากมีการนับถือศาสนาพุทธ

ความเชื่อของชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

ความเชื่อเรื่องการรักษาโรค หมอรักษาโรคของชาวภูไทในอดีตนั้น ยังมีความเชื่อในเรื่องของการรักษาฮีดคลองอยู่ คือ เชื่อว่าถ้ามีการทำฮีดคลองแล้วจะรักษาไม่หาย แต่หมอจะพูดว่า “ผิดครุผิดคาย” ในกลุ่มชาวภูไทไทตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ยังไม่ปรากฏมีผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ มีเพียงผู้มีความรู้เรื่องสมุนไพร รากไม้ รากยา พอช่วยเยียวยาผู้เจ็บไข้ได้ป่วยแล้วได้ค่าตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ พอเป็นสินน้ำใจ ถ้าทางฝ่ายคนไข้ไม่มีเงินก็รักษาฟรี ในอดีตมีหมอประเภทหนึ่งที่รักษาคนไข้ด้วยการใช้คาถาเป่า โดยเรียกกันว่า “หมอเป่า” คนป่วยเป็นไข้ ตกต้นไม้ ควายชน แข็งหักขาบวมช้ำหมอกก็ใช้คาถาเป่าได้ ชาวภูไทในอดีตมักจะไปหาหมอเป่า เพราะการเจ็บป่วยในอดีตมักจะโยนให้ผี โดยผีที่ถูกใส่ความบ่อยที่สุด คือ ผีปอบและผีป่า

ผีปอบ คือ คนที่เรียนคาถาประเภทเตรัจฉานวิชา และ “คะลำ” (ข้อห้าม) ถือปฏิบัติตามที่ครูบอกไม่ได้ เมื่อเป็นปอบแล้วจะมีวิญญาณลึกลับอยู่ในตัวคนนั้น และเป็นวิญญาณร้ายที่ออกหากินคน ผู้ที่ถูกกินจะป่วยลงเมื่อหาหมอเป่าคนป่วยก็จะเพื่อออกมาว่าเป็นผู้นั้นมาเข้า การที่คนป่วยเพื่อออกมาชาวภูไทเรียกว่า “เอาะปะ” (ออกปาก) หมอเป่าก็จะใช้คาถาเป่า คุณจนผีปอบยอมออกจากร่าง เมื่อผีปอบออกจากร่างแล้วคนไข้ลุกขึ้นมาเดินได้ ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้คนป่วยนอนซมอยู่ไปไหนมาไหนไม่ได้ ส่วนผีป่า เป็นผีที่สิงสถิตอยู่ในป่า ต้นไม้ใหญ่ ถ้าคนไปทำผิด เช่น ตัดต้นไม้หรือไปกวนบ่อน้ำในแหล่งน้ำชับลางป่า หรือไปเอาของป่าบางอย่าง ผีป่าก็จะเข้าท้บร่าง ทำให้เป็นไข้ได้ป่วย หรือบางทีเห็นหญิงสาวสวย ผีป่ารักก็เข้ามาท้บร่างได้เหมือนกัน อาการป่วยก็เหมือนผีปอบ แต่หมอเป่าคนไข้เพื่อไปทางป่าว่าอยู่ที่นั่นต้นไม้หนึ่ หนองน้ำนี้ “พวกสูไปร้อบ้านกู” (ตัดต้นไม้) เป็นต้น หมอเป่าก็จะคุณจนผีป่าออกเช่นกัน นอกจากนี้ชาวภูไทยังมีความเชื่อเกี่ยวกับหมอที่ทำหน้าที่สื่อสารกับผี ภูตผี คือ หมอทรง เป็นหมอที่ทำพิธีอัญเชิญวิญญาณต่าง ๆ ตามที่ผู้มาหอบอกเพื่อให้เข้าร่างหมอทรงแล้วจะได้บอกกล่าวเรื่องราวระหว่างวิญญาณกับผู้มาหาหมอ ขณะที่หมอธรรมเป็นหมอที่นั่งทรงทางในเพื่อดูดวงชะตา หรือสิ่งที่มีผลกระทบต่อคนใดคนหนึ่งที่มาหาหมอ หรือดูเลขดูยาม โดยชาวภูไทเรียกว่า “นั่งธรรม” หมอธรรมจะสื่อสารระหว่างวิญญาณกับคน คล้ายกับหมอทรงแต่มีพิธีกรรมที่สลับซับซ้อนกว่า (นวรรตน์ บุญภิกษะ, 2558)

ภูมิปัญญาการดำรงชีพของชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท

ในอดีตชาวภูไทจะมีการอบรมสั่งสอนโดยประสบการณ์ตรง นั่นคือ การสอนให้ลงมือปฏิบัติ แล้วพ่อแม่หรือปู่ย่าจะอยู่ข้าง ๆ คอยแนะนำ ซึ่งถือว่าเป็นการสั่งสอนโดยตรง และบางทีก็อาจให้ช่วยงาน ซึ่งเป็นการสั่งสอนโดยอ้อม เช่น พาไปตัดไม้ไผ่มาจักสาน ทำให้ลูกรู้ชนิดของไม้ที่เหมาะสมแก่การจักสานลักษณะต่าง ๆ ไม้ไผ่ไม่ไรยอดดวนจะไม่ใช้มาจักสานเพราะผุง่ายและมอดชอบ ส่วนลูกสาวก็อาจให้ช่วยทอหูก ช่วยจับนั้นจับนี้ พาไปหากิน ทำให้ลูกมีประสบการณ์มากขึ้น แต่ก็มีลูกบางคนที่ไม่ต้องเรียกมาสอน แต่มีความทะยานอยากจะทำเองเห็นพ่อเห็นแม่ทำงานค้ำไ่วพ่อแม่ไม่อยู่ก็ไปทำต่อ พ่อแม่เห็นแววก็จับมาสอนโดยตรงหรือบางทีก็อาจไปถามคนอื่นที่เขาทำเป็นมาก่อน

การกิน เดิมทีครอบครัวของชาวภูไทต้องรอให้สมาชิกครอบครัวพร้อมหน้ากันก่อนถึงจะสามารถกินข้าวได้ โดยเมื่อทุกคนนั่งวงล้อมแล้วพ่อหรือสามีจะเป็นผู้เริ่มกินก่อน แต่ปัจจุบันมีการกินข้าวพร้อมหน้าในลักษณะนี้ลดลงไป เพราะสมาชิกครอบครัวต่างมีฐานะ ลูกก็รีบไปโรงเรียน สามีก็ติดธุระ ลูกและภรรยาจึงกินก่อน นานเข้าก็เลยถือเป็นเรื่องธรรมดาไป อีกประการหนึ่งที่เปลี่ยนไป คือ ปัจจุบันมีความเจริญขึ้นมาก หญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน ทั้งสามีภรรยาต่างก็มีบทบาทในครอบครัวเท่ากัน ช่วยกันทำมาหากินไม่มีใครยิ่งหย่อนกว่ากัน แต่อย่างไรก็ตาม ภรรยาก็ยังให้ความนับถือสามีอยู่ ถึงแม้ลดพฤติกรรมบางอย่าง แต่ด้านอื่นยังไม่เปลี่ยนแปลง เช่น การให้ความหวังใจ เอื้ออาทร ปรนนิบัติก็ยังมีเหมือนเดิมสำหรับแหล่งที่มาของอาหารการกินของชาวภูไทนั้นสัมพันธ์กับการเลือกที่ตั้งหมู่บ้านของพวกเขา ในอดีตชาวภูไทจะพิถีพิถันในการเลือกทำเลที่จะตั้งหมู่บ้านว่าจะต้องเป็นที่ราบใกล้ภูเขาหรือแหล่งน้ำ เหตุนี้ในอดีตแหล่งอาหารจึงอยู่ใกล้บ้าน เช่น เก้ง หมู ป่า กระรอก กระแต และพืชผักต่าง ๆ ดังคำที่ว่า “อย่าไปเก็บดอกหวานบ้านอื่น ให้เจ้ายืนที่ขานเก็บดอกกระเจียวริ้ว” ซึ่งให้เห็นว่าสมัยก่อนดอกกระเจียวก็เก็บเอาที่ริมรั้วติดกับขานบ้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของอาหารการกิน ทั้งนี้ในอดีตอาหารจำพวกเนื้อไม่ว่าหมู เป็ด ไก่ วัว ควาย มีมากมาย แต่ชาวภูไทไม่นิยมฆ่ากิน อาจด้วยเพราะเคร่งศีลธรรม แต่อาจมีบ้างที่มีการฆ่าเพื่องานบุญ เช่น บุญกฐิน บุญพระเวส อุบาสัยในการกิน ชาวภูไทมีอุปนิสัยในการกินแบบเรียบง่าย และในการกินอาหารก็เหมือนคนอีสานทั่ว ๆ ไป คือ กินข้าวเหนียว นั่งกินกับพื้น ไม่มีช้อนกลาง ช้อน 2-3 คันเปลี่ยนกันชด โดยนั่งล้อมวงกันเป็นวงกลม พ่อแม่ ลูก กินข้าวพร้อมหน้าพร้อมตากันอย่างมีความสุข (เพจประตุสู้อีสาน, 2558)

บทสรุป

การอพยพของชาวภูไทจากแคว้นสิบสองจุไทยนั้น ได้อพยพเข้ามาทางฝั่งประเทศลาวก่อนที่จะเข้าสู่ประเทศไทยทางภาคอีสานหลายกลุ่มและมาจากถิ่นต่าง ๆ การอพยพเข้ามาในประเทศไทยเกิดขึ้นในหลายครั้ง ซึ่งการเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์ภูไทมีการนำรูปแบบวิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญาที่มีลักษณะเฉพาะตัวของตนติดมาด้วย ซึ่งวัฒนธรรมของชาวภูไทนี้มีความเข้มแข็ง เพราะมีการสืบสานกันมาอย่างยาวนาน และประเพณีอีกอย่างหนึ่ง คือ การให้ลูกหลานที่มีอายุครบ 20 ปีเต็ม ก็จะมีประเพณีการบวชเพื่อทดแทนคุณมารดา บิดา ของตนก่อนที่จะไปมีครอบครัว เพราะคนภูไทถือว่าชายใดที่ผ่านการบวชเรียนเขียนอ่านมาก่อน ชายผู้นั้นก็จะเป็นคนผู้นำที่มีคุณภาพ รู้จักศีลธรรม รู้ผิดรู้ถูก สอนตนเองและคนอื่นได้ เช่น หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ท่านก็เป็นคนเชื้อสายภูไทที่ได้ออกบวชในพระพุทธศาสนา และปฏิบัติธรรมจนได้รู้แจ้งในสังขารคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอริยสงฆ์องค์หนึ่งแห่งยุคปัจจุบัน

ดังนั้น พระอริยสงฆ์ที่เป็นชาติพันธุ์ชนเผ่าภูไท มีอยู่มากมายที่อยู่ทางภาคอีสาน อาทิ เช่น หลวงปู่ฝั้น อจลธัมโม, หลวงปู่จาม มหาบุญโญ, หลวงปู่มหาเขียน วิฑูรธโช, เป็นต้น ท่านได้ถือบวชเป็นพระป่ากัมมัฏฐาน ที่มีปฏิปทาข้อวัตรปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย ตามรอยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีศิลาจารวัตรงดงามนำเคารพเลื่อมใส แก่ศรัทธาสาธุชนที่ได้พบเห็น ได้กราบไหว้บูชาเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ตลอดจนเป็น

แบบอย่างแก่นุชนคนรุ่นหลัง ผู้ฟังคำสั่งสอนอบรมย่อมได้ปัญญานำวิถีชีวิตให้ดำเนินไปสู่ความสุขความเจริญ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตหรือหากทำจริง ๆ ปฏิบัติตามจริง ๆ อย่างจริงจังก็อาจพ้นทุกข์ภัยจากวิญญูสงสารได้

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร หัวบุญศาล. (2558). **ภูไทหรือผู้ไท : ชนเผ่าไทยแห่งสิบสองจุไทในประเทศไทยบทที่ 1**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/kriengkrai/2011/08/27/entry-1>. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563.
- จารุวรรณ สังข์สาย. (2559). **ประวัติความเป็นมาของเผ่าภูไท**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://sites.google.com/site/chawphuthi/pra-wat>. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563.
- นวรรตน์ บุญภิลละ. (2558). **วิถีชีวิต ความเชื่อ และภูมิปัญญาของชาวผู้ไทในอีสาน**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก http://mcmac.udru.ac.th/mcmac_files/vol1_1_6.pdf. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.
- เพจประตูสู่อีสาน. (2558). **มารู้จักชนเผ่าภูไท**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.isangate.com/new/11-paothai/137-paothai-poothai.html>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.
- เพจธรรมะพระอรหันต์ สายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต. (2559). **พระอริยะเจ้าชาวภูไท**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://zh-cn.facebook.com/ThammaLuangpuMunPage/photos/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2563.
- มนตรี โคตรคันทา. (2561). **ประวัติหลวงปู่ฝั้น อาจาโร**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.isangate.com/new/21-dhamma/611-fun-ajaro.html>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.
- มหัทธโน ภิกขุ. (2559). **โลกนี้มันเป็นแบบนี้แหละ โดย หลวงปู่จาม มหาบุญโญ**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/54721/-dhart->. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2558). **ภาษาผู้ไท**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.
- เสาวลักษณ์ แสงสุวรรณ. (2561). **จาก..พระบ้าน สู่..พระป่า!! น้อมกราบรำลึก ครบรอบ ๑๕ ปี วันละสังขาร "หลวงปู่มหาเชียน ฐิตสีโล" พระอริยะเจ้าผู้แตกฉานในอรรถและธรรม**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <https://www.tnews.co.th/religion/410769>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2563.

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน มีนโยบายในการส่งเสริม เผยแพร่ ผลงานวิชาการ และงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ ออกราย 4 เดือน (เล่มที่ 1 มกราคม – เมษายน/ เล่มที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม/ เล่มที่ 3 กันยายน – ธันวาคม) โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 5 ประเภท คือ บทความพิเศษ บทความทางวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทรรศน์ และ ปกิณกะ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการ งานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำดังนี้

สถานที่ติดต่อและการสมัครสมาชิก

สำนักงานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

เลขที่ 9/37 หมู่ที่ 12 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

E-mail: chakkree_2532@hotmail.com

บรรณาธิการ ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ โทรศัพท์ 080 – 7506846

ส่วนที่ 1 ประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/ วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาหรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิวิจารณ์ เปรียบเทียบกัน

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำรา หรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติ และระดับนานาชาติ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน ต้องผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/hsjs> และรอการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้พิมพ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 14 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษ (A 4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษ **ด้านซ้าย และด้านขวา ขนาด 3.81 ซม. ด้านบน ขนาด 4.5 ซม. และด้านล่าง ขนาด 4.01 ซม.** พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 12 หน้ากระดาษพิมพ์ (A 4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double - blind peer review)

ส่วนที่ 2 บทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัย/วิชาการ ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และ **ให้มีเพียง 2 ส่วนเท่านั้น คือ**

- 1) **วัตถุประสงค์** ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- 2) **ผลการวิจัยพบว่า** ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)

3) คำสำคัญ ควรมีคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษาและจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

ส่วนที่ 3 เนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

3.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย รวมถึงรวบรวมหลักการ วิธีการ โดยมีรายละเอียดว่าจะต้องศึกษาอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน

3.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) เป็นการกำหนด วิธีการ กิจกรรม รายละเอียดของการวิจัย การศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 สรุปผลการวิจัย (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.1.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือ แผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้ค้นพบ นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.1.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.1.7 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย

3.1.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลายโดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่ง่ายต่อการศึกษาและการปฏิบัติ

3.2 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิชาการ ประกอบด้วย

3.2.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้ง

3.2.2 เนื้อหา (Content) เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการจะให้อ่านได้รับทราบ เนื้อหาที่ดีต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนและน่าสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ

3.2.3 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนบทความที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้เหลือเฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เป็นการกลั่นกรอง การรวบรวมหรือการลดข้อความให้เหลือส่วนที่สำคัญเท่านั้น

3.2.4 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

3.3 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

3.3.1 ชื่อเรื่องของหนังสือ (Title) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

3.3.2 ชื่อผู้เขียนหนังสือ (Author) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษพร้อมระบุสถาบัน หรือหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด

3.3.3 ชื่อผู้วิจารณ์ (Name of Reviews) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทย และ ภาษาอังกฤษพร้อมระบุสถาบัน หรือหน่วยงานของผู้วิจารณ์สังกัด

3.3.4 เนื้อหาการวิจารณ์ (Reviews Content) ในการเขียนเกี่ยวกับหนังสือวิจารณ์ เนื้อเรื่องจะเป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอเรื่องราวจุดเด่น จุดบกพร่องของเรื่อง โดยทำการวิจารณ์หรือวิพากษ์อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผลตามหลักวิชาการ

3.3.5 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนสรุปความคิดเห็นทั้งหมดที่วิจารณ์รวมถึงให้ข้อคิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน

3.3.6 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เป็นรูปแบบเดียวกัน

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนคนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “และคณะ” หรือ “et al.”

2. หนังสือ

ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อหนังสือ. สำนักพิมพ์. เมืองที่พิมพ์ : เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง.

3. รายงานการประชุมและสัมมนา

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด : สถานที่จัด : สำนักพิมพ์ หรือผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

4. วิทยานิพนธ์/ ดุษฎีนิพนธ์/ สารนิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ระดับวิทยานิพนธ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา.

5. บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียน. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อหนังสือพิมพ์. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์. ตำแหน่ง (ถ้ามี).

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อเว็บไซต์. วัน เดือน ปีที่สืบค้น. ได้มาจาก ชื่อ website.

ส่วนที่ 4 ภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตารางสำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ของทุกปี

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม ของทุกปี

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม ของทุกปี

อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500บาท

ตัวอย่างรูปแบบการเขียนบทความ

การตั้งค่าหน้ากระดาษ A 4	
ระยะขอบ	
ด้านบน 4.5 ซม.	ด้านล่าง 4.01 ซม.
ด้านซ้าย 3.81 ซม.	ด้านขวา 3.81 ซม.

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย..... (TH SarabunPSK 18 pt. หน้า).....
ภาษาอังกฤษ..... (TH SarabunPSK 18 pt. หน้า).....

ชื่อผู้นิพนธ์ ภาษาไทย 1
ชื่อผู้นิพนธ์ ภาษาอังกฤษ 2
(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. ปกติ)

บทคัดย่อภาษาไทย (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

คำสำคัญ: (หัวข้อ TH SarabunPSK ขนาด 16 Pt.หน้า). (เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด14 Pt.ปกติ)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

Keyword: (หัวข้อ TH SarabunPSKขนาด 16 Pt.หน้า). (เนื้อหา TH SarabunPSK ขนาด 14 Pt.ปกติ)

บทนำ (Introduction) (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หน้า)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

วิธีการศึกษา (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

ผลการศึกษา (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

สรุปและอภิปรายผล (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....
.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....
.....

เอกสารอ้างอิง (References) (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. หนา)

.....(เนื้อเรื่อง TH SarabunPSK ขนาด 14 pt. ปกติ).....

ใช้รูปแบบการอ้างอิงตามคู่มือการพิมพ์ของสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (APA Style)

ตัวอย่าง เช่น

- งามพิศ ศรีบัว. (2542). ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมจากการปลูกยาสูบของเกษตรกร
อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา
(เน้นมนุษยศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ. (2562). วัฒนธรรมทางการศึกษาในโลกยุคใหม่. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
วิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม).
- วิเชียร มีบุญ. (2541). พิธีกรรมจับปลาบึกในลุ่มน้ำโขง บ้านหาดไคร้ ตำบลเวียงอำเภอเชียงของ จังหวัด
เชียงราย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา (เน้นมนุษยศาสตร์) บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- อคิน รพีพัฒน์, หม่อมราชวงศ์. (2526). Persistence within change: Thai society in the nineteenth and twentieth centuries. ใน ณรงค์ พ่วงพิศ และ พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (บรรณาธิการ), สังคมไทยใน 200 ปี (หน้า 19-58). กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- อังคินันท์ อินทร์กำแหง และคณะ. (2549). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและตั้นีวิตภาวะวิกฤตชีวิตสตรีไทยสมรส วัยกลางคนที่ทำงานนอกร้านในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 12(1), 561 - 589.

ใบสมัครสมาชิก

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน

เฉพาะเจ้าหน้าที่
เลขที่สมาชิก.....

ชื่อ – สกุล (นาย/นาง/นางสาว).....

สถานที่จัดส่ง

() บ้าน ที่อยู่.....
.....
..... โทรศัพท์.....

() ที่ทำงาน ที่อยู่.....
.....
..... โทรศัพท์.....

นักศึกษาระดับ

- () ปริญญาเอก มหาวิทยาลัย.....
- () ปริญญาโท มหาวิทยาลัย.....
- () ปริญญาตรี มหาวิทยาลัย.....
- () อาจารย์
- () บุคคลทั่วไป

ค่าสมัครสมาชิกรายปี () ปีละ 500 บาท

ชำระเงินโดย

- () เงินสด จำนวน.....บาท /ใบเสร็จเลขที่.....
- () อื่นๆ.....

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่...../...../.....